

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

БРОЈ 15, ГОДИНА V
БЕОГРАД, АПРИЛ 1994.
ЦЕНА 2 НОВА ДИН.

У ОВОМ БРОЈУ:

Књига
Владимира
Жириновског
"ПОСЛЕДЊИ
ПОХОД НА ЈУГ"

Разговор др Војислава Шешеља
са делегацијом социјалистичке групе Европског парламента

ЖИРИНОВСКИ
У БЕОГРАДУ

ВЕЛИКА СРБИЈА

Београд
Француска 31

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач:
др Војислав Шешељ

Главни и одговорни уредник:
Синиша Аксентијевић

Заменик главног и одговорног уредника:
Петар Димовић

Редакција:
мр Љиљана Стошић, Александар
Стефановић, Дарко Ђирић, Драган
Тодоровић, Јадранка Шешељ, Мирко
Вујичић, Рајко Горановић, Радмила
Војновић

Председник Издавачког савета:
др Ђорђе Николић

Секретар редакције:
Љиљана Мијоковић

Техничко уређење:
"АБЦ-ГЛАС"
штампана НИГП "АБЦ-ГЛАС" д.д.
Влајковићева 8
11000 Београд

Редакција прима пошту на адресу:
"Велика Србија", Француска 31, 11000
Београд

Рукописи се не враћају

Новине "Велика Србија" уписане су у
Регистар средстава јавног информисања
Министарства за информације под бројем
1104 од 5. јуна 1991. године.
Министарство за информације Републике
Србије 19. августа 1991. године дало је
мишљење број 413-01-551/91-01 да се
"Велика Србија" сматра производом из
Тарифног броја 8, став 1, тачка 1. алинеја
10. за чији промет се плаћа основни порез
по стопи од 3%

Карикатуре у овом броју:
С. Аксентијевић

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

Цела задња страна корица у боји	2000	нових динара
Цела унутрашња страна корица	500	нових динара
Половина унутрашње стране корица	250	нових динара
Цела унутрашња страна	400	нових динара
Половина унутрашње стране	200	нових динара
Четвртина унутрашње стране	100	нових динара

У ОВОМ БРОЈУ:

МАСКА ЈЕ ПАЛА	СТР. 3
РАЗГОВОР ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА СА ДЕЛЕГАЦИЈОМ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ГРУПЕ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА	СТР. 5
ПРАВДА У РИКВЕРЦУ	СТР. 11
АМЕРИЧКИ РЕБУС	СТР. 15
РЕКВИЈЕМ ЗА СЕСВЕТЕ	СТР. 17
АСКЕРИ ANTE PORTAS	СТР. 18
СЦЕНАРИО ПРОШЛОСТИ	СТР. 20
КО ЛАЖЕ ТАЈ И КРАДЕ	СТР. 22
ФРАНЦУСКА ОД САВЕЗНИКА ДО НЕПРИЈАТЕЉА	СТР. 24
ТРАКТАТ О КРУГУ	СТР. 26
ЗАМРЗНУТИ ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ	СТР. 27

КЊИГА
ВЛАДИМИРА
ЖИРИНОВСКОГ
"ПОСЛЕДЊИ
ПОХОД НА ЈУГ"

СТР. 35

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

Злочиначки напад авијације НАТО пакта на српске положаје код Горажда Српска радикална странка сматра агресијом на цео српски народ. Искузујемо своју пуну подршку и солидарност нашој браћи у Републици Српској и спремност да заједно с њима истрајемо до коначне победе.

Тражимо да хитно заседа Скупштина Савезне Републике Југославије и да се јасно и гласно одреди према овој агресији. Захтевамо да Савезна влада хитно донесе одлуку о престанку чланства Савезне Републике Југославије у Уједињеним нацијама, да се затвори наша амбасада у Њујорку, повуче сво особље, и протерају сви службеници Уједињених нација са простора СРЈ, као и да се онемогући прелазак преко наше територије било каквих мисија ОУН.

Убеђени смо да на сваки напад из ваздуха српска војска треба да одговори свим расположивим средствима као и да у знак одмазде жестоко гранатира и ракетира муслиманске циљеве.

Убудуће се не сме дозволити ни хуманитарним конвојима прелазак преко српских простора. Најтеже последице варварског америчког народа морају осетити муслимани.

Београд,
11. априла 1994. године

ПРЕДСЕДНИК
СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
Др Војислав Шешељ

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

Председник Српске радикалне странке са групом народних посланика рано јутрос је отпутовао на бојиште код Горажда.

Др Војислав Шешељ обићи ће српске борце на првим борбеним линијама да би им изразио солидарност и одлучност да ће их српски радикали и српски четници свим средствима помагати до коначне победе.

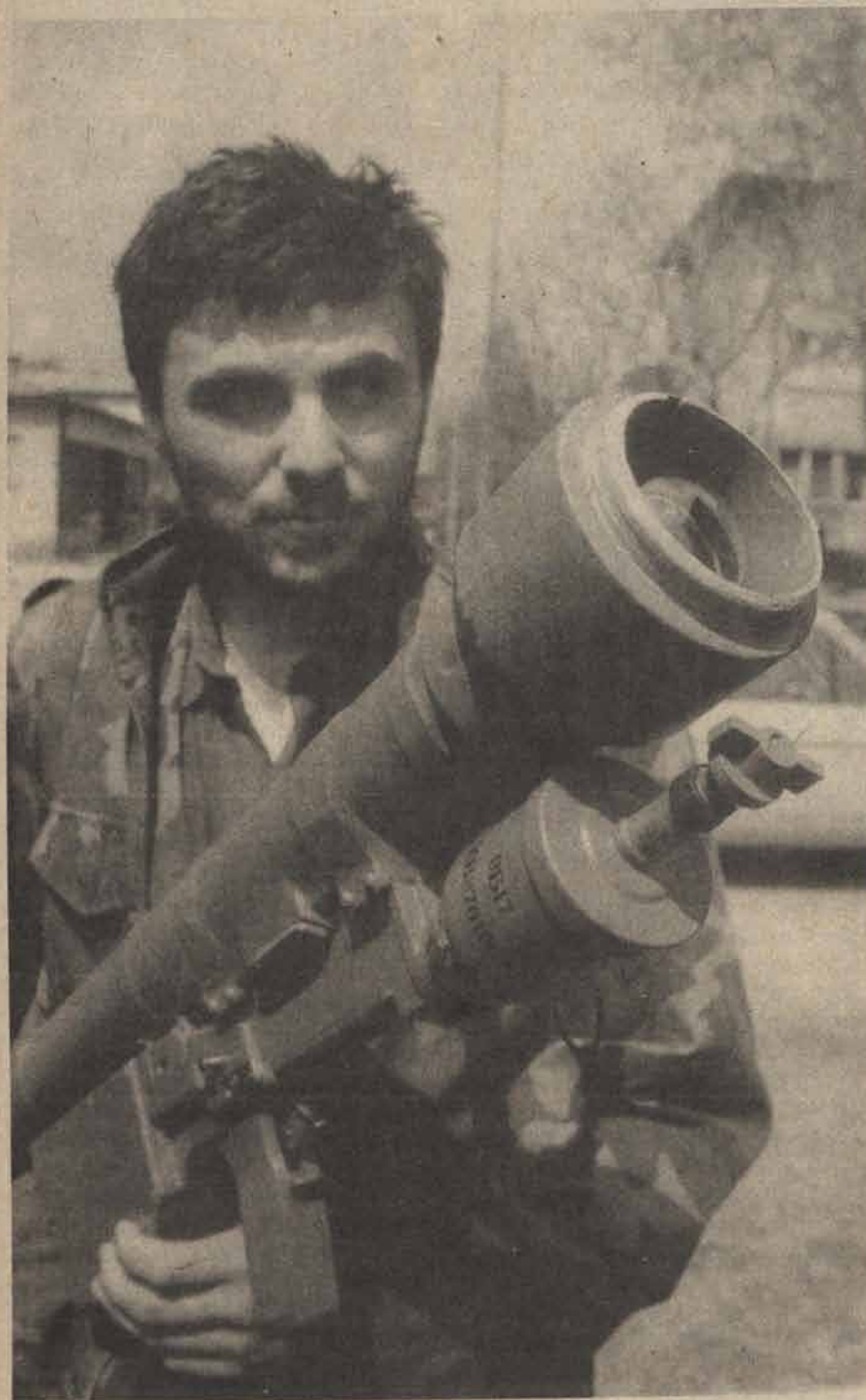
На агресивне нападе авијације НАТО пакта по српским положајима целокупан српски народ треба да одговори слогом, јединством и одлучношћу да ће до краја истрајати у одбрани свих српских земаља.

Српска радикална странка никада неће одступити од својих програмских циљева.

Београд,
12. априла 1994. године

ЧЛАН
ЦЕНТРАЛНЕ ОТАЦБИНСКЕ УПРАВЕ
Драган Годоровић

МАСКА ЈЕ ПАЛА

Одбор за дочек – Српски војник са Стрелом 2, самонаводећом ракетом

Злочиначки напади авијације НАТО пакта разбили су и последњу илузију о миротворачкој улози Уједињених Нација у грађанском рату на просторима бивше Југославије

Бомбардовања српских положаја код Горажда и искрцавање специјалних јединица НАТО пакта на аеродрому у Тузли, недвосмислено су сврстали Организацију Уједињених Нација у ред зараћених страна на просторима бивше Југославије.

Као и 6. априла 1941. године напад и објава рата српском народу дошли су из ваздуха. Директна агресија, коју српски радикали сматрају агресијом на цео српски народ, дошла је као последица немоћи међународне заједнице, првенствено Сједињених Америчких Држава, да српском народу наметну решења којима се не уважавају српска национална права и интереси.

Скривајући се иза хуманитарне помоћи и борбе за људска права, упорно и систематски су подстицале и наоружавале хрватске и муслиманске снаге за борбу против Срба. Међутим, то се показало као недовољно, јер су Срби још једном доказали да умеју да одбране своја вековна огњишта. Тада је инспираторима рата на нашим просторима преостало још само једно средство; скинули су маску миротворца и кренули у отворену, ничим оправдану агресију. Српски радикали тиме нису изненађени и спремни су да заједно са својим народом пруже отпор и овом агресору, сигурни да ће то бити још једна победа Давида над Голијатом.

Уједињене Нације – полуга у остваривању америчких планова

Девалвација Организације Уједињених Нација до пуног изражаја је дошла у југословенском случају. Од како се укључила у "решавање" кризе, ова организација је више пута прекршила своју Повељу, а непринципијелност и једностран приступ постали су правило у њеном деловању. И деца већ знају да је УНПРОФОР, под фирмом хуманитарне помоћи, снабдевао оружјем и муницијом хрватске и муслиманске војне формације. Када је у конвојима и дотурана храна, она је приоритетно ишла борбеним јединицама, а тек оно што преостане становништву.

МАЈКО СРБИЈО

ПОМОЗИ!

Војни посматрачи и УНПРОФОР одувек су обављали обавештајну активност у корист српских непријатеља, а често су били и параван за њихова борбена дејства. Најдрастичнији пример је улога француских плавих шлемова приликом напада Хрватске на Масленицу. Сада је и последњем скептику јасно због чега није заустављен читав низ агресија које је од јануара 1993. године извела Хрватска на Републику Српску Крајину, иако је она у потпуности зона под "заштитом" Уједињених Нација.

Као оправдање за војну интервенцију против Срба користи се статус Горажда као "заштићене зоне". Свесно се, међутим, пренебе-

гава чињеница да нити је Горажде демилитаризовано, нити су муслимани испунили иједан услов који им је био постављен да би Горажде добило тај статус. Најбољи доказ за то је офанзива на српске положаје покренута управо одатле. То међутим Американцима, НАТО пакту и Организацији Уједињених Нација ништа не значи, јер је једини критеријум за њихово деловање борбе против Срба. Упоредујући политику САД и деловање ОУН, јасно се долази до закључка да су Уједињене Нације инструмент најниже категорије – батина у рукама светског полицајца и творца новог светског поретка.

Сада, када су све карте на столу, када су сви показали своје право

лице, логични српски потези били би да Савезна влада хитно донесе одлуку о престанку чланства СРЈ у Уједињеним Нацијама, да се затвори наша амбасада у Њујорку, повуче сво особље и протерају сви службеници УН са простора СРЈ, као и да се онемогући прелазак преко наше територије било каквих мисија ОУН. На сваки напад из ваздуха српска војска треба да одговори свим расположивим средствима, а државно руководство Републике Српске треба да уклони снаге УНПРОФОР-а и све представнике Уједињених Нације и Европске заједнице са своје територије. Хуманитарним конвојима, који су доказали своју улогу логистичке подршке српским непријатељима, убудуће се не сме дозволити прелазак преко српских територија, а у знак одмазде због варварског америчког напада треба жестоко гранатирати и ракетирати муслиманске циљеве. Последице америчке агресије морају осетити муслимани, јер су је они и призивали.

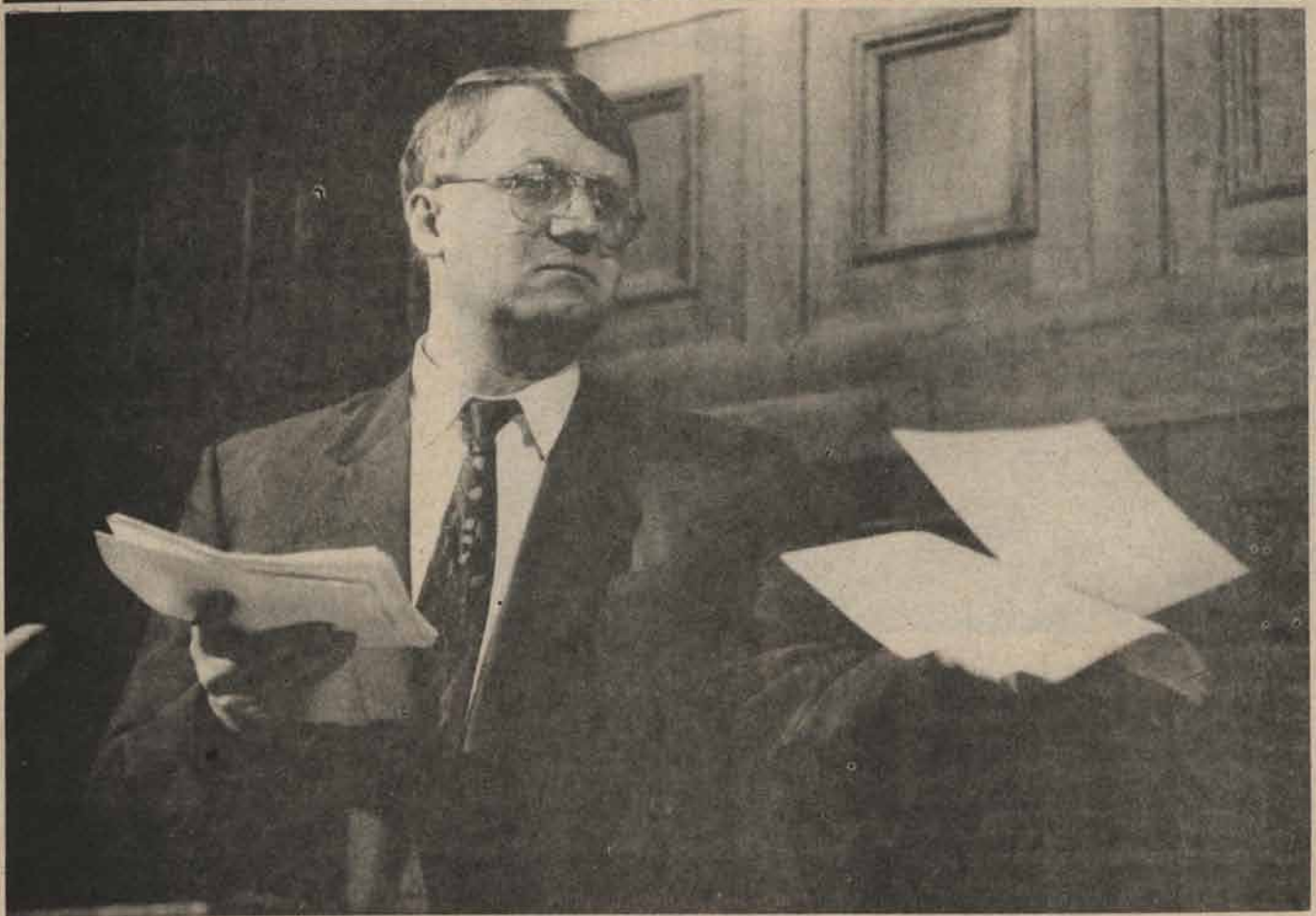
Шта ће учинити власт у Србији?

Оно што сваког искреног српског патриоту погађа је и млак одговор владајуће странке у Србији на ову отворену агресију. Тек после другог бомбардовања српских положаја СПС се удостојила да изда саопштење којим је "дипломатски" осудила овај варварски чин.

Истовремено, предлагачима владе националног јединства ни бомбардовање није било повод да заборави ускостраначке интересе и барем објави саопштење за јавност Српске радикалне странке на државној телевизији. Странка која је добила изборе 1992. године пароллом "Србија се сагињати неће", а изборе 1993. године убедивши народ да се све време искрено борила за националне интересе свих Срба, сада у овим критичним моментима испољава спремност ка капитуланству.

Српски радикали подсећају владајућу странку да се спремност за национално јединство само на делу може доказати, а да је ово управо време за то. У супротном, америчке бомбе деловаће на падање још једне маске.

Мирослав Васиљевић

РАЗГОВОР др ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА СА ДЕЛЕГАЦИЈОМ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ГРУПЕ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Јесте ли имали напоран дан?

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Да, дошли смо да радимо. Нисмо дошли на одмор.

Хвала Вам много што сте нас примили.

Желео бих да Вам представим господина амбасадора Грчке и садашњег председника Европске уније.

Нас двојица смо делегација Социјалистичке групе Европског парламента.

Господин Вандемата је експертни саветник за Централну, Источну и Југоисточну Европу.

Ја сам портпарол Социјалистичке групе Комитета за спољне послове.

Сврха наше посете је да добијемо информације од српске стране о си-

туацији и о перспективама за мир и за окончање сукоба.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Српска радикална странка, којој припадам, највећа је опозициона партија у Савезној Републици Југославији.

Ми смо партија десног центра, умерене деснице. Наши погледи су погледи са опозиционе стране.

Сматрамо да се мир на Балкану неће постићи док то искрено не пожеље они који су рат изазвали. Рат су изазвале европске силе, а пре свега Немачка. Рат су изазвале оне земље које су хтеле да се Југославија поцепи.

Ми, српски радикали, нисмо имали ништа против тога да Словенци и Хрвати формирају своје независне

државе. Ми смо једини из Београда подржавали жељу Словеније да се отцепи јер са Словенијом нисмо имали никаквих спорних питања.

Лично сам сарађивао неколико година са истакнутим словеначким опозиционарима из времена комунизма. Нама је одговарало што су у једном тренутку Словенци предњачили у антикомунистичкој борби.

Подржавали смо и жељу Хрватске да се отцепи. Али, никако нисмо могли дозволити да Хрватска собом однесе и српске територије, територије на којима је српски народ живео у већини.

Нисмо могли признати комунистичке унутрашње границе у Југославији. Те границе су после рата креиране без икаквог закона; без икаквог правног прописа. То су гра-

Крајински графит

нице које су на волонтираристички начин у Политбироу Комунистичке партије креиране. Под тим границама многе српске земље су приључене другим федералним јединицама. Прве две деценије постојања комунистичког режима владала је парола да су те границе чисто декларативне. Затим је Тито направио велики политички заокрет и почео систематски Југославију да претвара у конфедерацију. То је морало довести до изразитог српског противљења.

Титов Комунистички режим је измислио три вештачке нације са јединим циљем да се смањи бројчани учинак српског народа у укупној југословенској популацији.

Прво је измишљена црногорска нација. Црногорци су увек били Срби. Кроз 500 година турске окупације заправо су Црногорци ти који су сачували српску националну свест.

Затим је измишљена, по коминтерновском рецепту, македонска нација. У југословенском делу Македоније живе хришћани и Албанци муслиманске вероисповести. Када је реч о хришћанима; то су Срби, Бугари и Грци. У северном делу Македоније, у долини Вардара живе Срби. То је кумановска област, пре свега је то Скопска Црна гора. У источном делу Македоније живе Бугари. У јужном делу Македоније живе Грци. То старо грчко становништво се у нашем народу зове Цинцарима или Куцовласима.

На крају, 1971. године је измишљена муслиманска нација. Муслимани су Срби чији су преци у време турске окупације са хришћанства прешли на ислам. Србе исламске вероисповести

Тито је претворио у нову муслиманску нацију. То је већ створило услове за избијање грађанског рата.

Европска заједница је признала независност Словеније, и то почетком 1992. године. То смо поздравили.

Међутим, нисмо могли признати признање Хрватске у комунистичким границама. На изборима је 1991. године победио Туђман. Туђман је отворени усташа. Усташе су хрватски фашисти из Другог светског ра-

та. У време Хитлерове окупације Хрвати су убили око милион Срба, 60.000 Јевреја и 35.000 Цигана. Туђман је почео да обнавља симболе из времена немачке окупације и усташке хрватске државе. То је био најбољи сигнал Србима шта им се поново спрема. Срби никако нису могли да прихвате Туђманову власт.

У читавом послератном периоду Срби су, по Уставу хрватске федералне заједнице, били државотворни народ. Били су конститутивни народ хрватске федералне јединице, равноправни у свему са Хрватима, а Туђман је одмах по доласку на власт променио Устав. Избацио је Србе из Устава, претворио их у националну мањину. То је био разлог више да то Срби не дозволе. Створена је заједница општина у којима је у већини живео српски народ и оне су конституисале Српску Републику и Републику Српску Крајину.

Простор Републике Српске Крајине ни кроз историју није био у саставу Хрватске. У време аустроугарске империје територија Српске Крајине је била тзв. војна Крајина. Ту су живели Срби који су уживали привилегије у аустроугарској империји јер су сви били војници и чували су границу од Турака.

Једини начин да се постигне мир између Срба и Хрвата јесте да се призна и независност Српске Крајине и да Република Хрватска и Република Српска Крајина, као две равноправне

Вуковар – (не)дело Европске заједнице

државе, разреше своја погранична питања.

На простору бивше Босне и Херцеговине ми смо све учинили да покушамо избећи грађански рат. Алији Изетбеговићу је било понуђено из Београда да Босна и Херцеговина целовита остане у саставу ове мање Југославије и да буде равноправна федерална јединица. Изетбеговић је то прихватио. Договорено је било да Изетбеговић буде први председник те сужене Југославије, а онда су га са Запада убедили да одустане, нудећи му пуну независност.

ЈАНИС САКАЛЕРИУ:

А ко му је то са Запада понудио?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Пре свега, Немачка, али и Америка. Америка се тада активније ангажовала у балканске послове.

Речено му је: "Шта ће му улазак у Југославију, кад му је боље да има независну државу?"

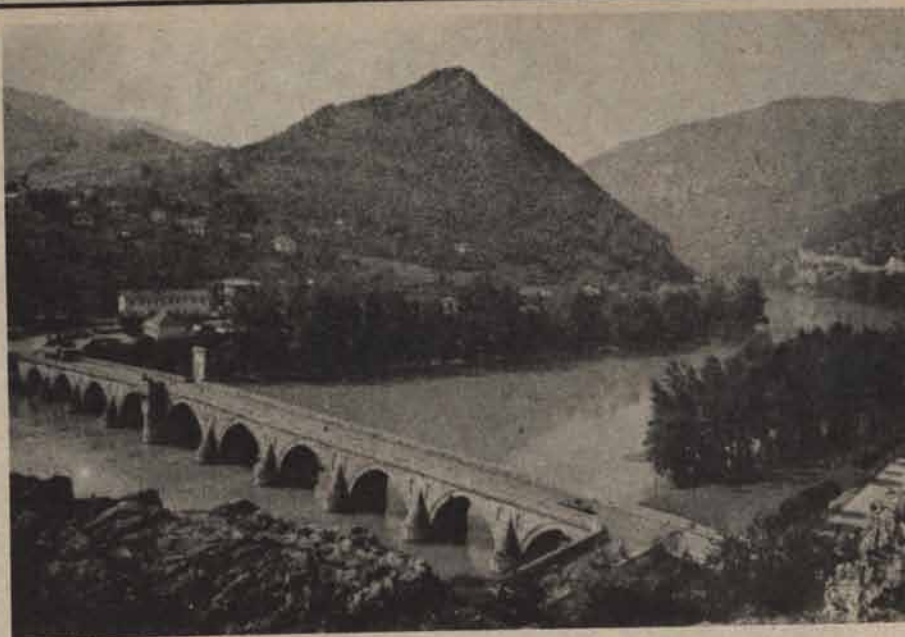
Немачка је самоиницијативно исфорсирала признање независности и Словеније и Хрватске, чак против воље Енглеске и Француске, па су те две друге европске западне силе биле у извесном смислу принуђене да следе Немачку, како не би долазило до раздора у Европској заједници.

Кад је Изетбеговић рекао да хоће независност, Срби су одговорили да је то могуће, али се Босна и Херцеговина мора поделити. Прве преговоре је водио Кутиљеро. Под његовим покровитељством у Португалији је направљена једна етничка карта Босне и Херцеговине, која је била прилично правично израђена, а онда је Изетбеговић то погазио. Он је хтео Босну и Херцеговину као независну државу.

Изетбеговић је панисламски фундаменталиста и он је хтео исламску памахирију у Босни и Херцеговини, а Срби нису могли дозволити да им се поврати окупација слична Турској.

До грађанског рата је дошло због кривце Муслимана. Први је погинуо Србин, убијен у центру Сарајева испред српске цркве док је женио сина. То је био сигнал да дође до поделе града. Сукоби су избили и у свим другим деловима; рат је трајао пуне две године и тај грађански рат данас је створио нове реалности. Реалност је да су Срби у том рату победили.

Срби хоће мир. Ми смо сви за мир, али ми нећемо дозволити да нам западне силе у преговарачком процесу отму територије које су ратом извојеване. Ми нисмо хтели рат, ми нисмо криви за рат, али онај ко изгуби рат – он своју глупост мора платити територијама.

На Дрини њуприја – да ли ће доживети судбину старог моста у Мостару?

Мир у Босни је могућ само ако се признају реалности и ако се границе повуку на линијама фронта. Могуће су неке мале корекције. Рецимо, да Муслимани предају ове три енклаве: Сребреницу, Жепу и Горажде, а да ми, Срби, њима онда дамо нешто што је њима од животне важности. На други начин мир неће бити постигнут.

Узалуд је западним силама да притишћу Милошевића на што веће уступке. Милошевић је одавно изгубио ауторитет у Босни. Чак и да неко потпише уступке са српске стране, ми Срби то нећемо прихватити и то у пракси не може да се примени.

Ми се не бојимо бомбардовања из ваздуха. Још нико у историји рат није добио нападама из ваздуха. Да би се окупирао српски простор потребно је много милиона војника.

Ми Срби имамо веома развијену традицију герилске борбе и ниједна велика сила није могла лако с нама изаћи на крај. Ако нас нападне НАТО пакт, ми ћемо узвратити свим силама. Онда неће бити милости ни према снагама УНПРОФОР-а на подручју Босне. Ако не можемо баш да оборимо сваки авион НАТО пакта, ми ћемо гађати циљеве који су нам лакше доступни, а више хиљада таквих циљева Запад нам је сам послао у Босну.

Западне силе, пре свега Америка, завеле су санкције против наше земље. Формално су то санкције Уједињених нација. Али, након слома биполиритета у међународним односима, Америка је једина сила која диктира одлуке Уједињеним нацијама. Те санкције су изазвале велику трагедију у српском народу: глад, смрт беба у породилиштима и

тд. Међутим, ми ћемо и све то издржати.

ЈАНИС САКАЛЕРИУ:

Желео бих да Вам поставим неколико питања.

Пре свега, сада Срби у Босни држе под контролом 70% територије. Дали мислите да треба да задржите тих 70% територије?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Да, зато што треба имати у виду и какав је квалитет које територије. Срби су изворно становништво у Босни. Они су углавном били насељени по селима. Муслимани су претежно градско становништво. У градовима су велике концентрације становништва. Муслимани су Срби који су силазили из села под турском окупацијом, примали ислам и живели у градовима.

По предратним земљишним књигама, Срби катастарски поседују 64% територије у приватној својини. Муслимани су концентрисани у великим градовима: у Сарајеву, Тузли, Зеници и другима. То су углавном индустријски центри. Та територија и данас економски више вреди него ова која је под контролом Срба.

ЈАНИС САКАЛЕРИУ:

Шта треба да се догоди са српском територијом у Босни? Да ли она треба да се припоји Србији?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Ми бисмо најрадије били за то да се припоји Србији. Међутим, били бисмо спремни и на то да прихватимо независност те нове српске државе. Нама је важно да се те територије сачувају за српски народ. Ако сада не постоје дипломатски услови да се

Храбри муџахедин Алија вири из транспортера

ујединимо, можда ћемо то моћи за сто година.

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Шта треба да се уради са Крајином?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Исто треба учинити и са Крајином.

Ако је Немачка могла чекати 50 година да се уједини, можемо и ми Срби. Важно је да сачувамо те територије.

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Шта треба да се догоди са Косовом?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Косово је у саставу Србије. То је међународно призната српска територија већ скоро сто година.

На Косову и Метохији живи велика албанска национална мањина. Албанцима ниједно грађанско право није ускраћено. Међутим, они сами игноришу државу Србију. Они имају право на школовање на албанском језику. Али, одбијају да иду у школе које су под контролом србијанског Министарства просвете. Траже да раде по програму Републике Албаније. То им ниједна држава не би дозволила.

Што се тиче наше странке, ми смо за то да се Албанцима дозволи да формирају колико год желе приватних школа, као и универзитет и академију наука – све што желе. Ако не желе да се лече у државним болницама – нека формирају приватне болнице. У државним болницама лечење је бесплатно. У државним школама школовање је бесплатно. Али, ако они желе да имају нешто своје посебно, немамо ништа против тога, али нека то сами плаћају.

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Да ли треба да плаћају порез Србији?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Они сада никоме не плаћају порез. Данас Албанци, живе много боље него Срби. Косово је центар шверца и то свим могућим робама, чак и дрогом, оружјем, девизама. Наша полиција реагује само када је у питању оружје. Што се тиче прехранбене и индустријске робе, нико их не спречава да шверцују. Они чак, у многим местима, не плаћају ни комуналне услуге, ни струју, ни станарину.

Сматрамо да елементарне таксе држави морају да плате. Ако желе да имају своје посебно здравство и своје посебно школство онда онај проценат из државних пореза који иначе одлази за школство и просвету може да им се остави па нека сами финансирају своје.

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Господине Шешел, председник Милошевић оптужује Вас за ратне злочине и за вођство четника. Шта имате о томе да кажете?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Неколико месеци пре тога Милошевић ме је много хвалио. Човек који тако брзо мења своје ставове не заслужује баш толико поверење.

Председник Милошевић у мени види најозбиљнијег политичког противника, јединог кога не може дефинитивно да победи али ни да надмудри и доведе под своју контролу.

Први ме је злочинцем прогласио амерички министар Иглбергер. Оптужио ме је за убиство 3.000 Муслимана и Хрвата на простору бивше Босне и Херцеговине на коме ја, од избијања рата па до те Иглбергерове изјаве, никада нисам био нити су тамо били добровољци Српске радикалне

странке. Иглбергеру сам одговорио преко америчког канала "Сиксти". Он је заћутао.

Милошевић нас је у септембру назвао ратним злочинцима зато што смо кренули у обарање његове владе. Послао је неколико стотина официра Контраобавештајне службе и неколико стотина полицајаца из Службе државне безбедности у све крајеве Републике Српске и Републике Српске Крајине да нађу било какав, макар један ратни злочин који би се могао приписати нашим добровољцима. Апсолутно ништа нису пронашли.

Милошевић би био најсрећнији да може да нађе неки доказ против нас. То је једноставно немогуће јер наши добровољци никада нису направили било какав злочин.

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Ваши добровољци су четници?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Наши добровољци су четници Српског четничког покрета, али сви српски војници се данас називају четници, а ја говорим само о онима који су уписани као наши чланови, које смо ми послали тамо у рат – из Србије, из Црне Горе. Ја говорим о тим људима. То су људи под нашом контролом. Али, ми никада нисмо имали никакве посебне јединице. Ми смо наше добровољце упућивали да служе у српској војсци и српској полицији. Увек су дејствовали под командом надлежних команди српске војске. Свако ко би био у стању да Милошевићу помогне на тај начин, да би му прибавио било какав доказ да су наши добровољци починили макар један једини ратни злочин, ја сам убеђен да би га Милошевић златом обасуо.

Са друге стране, пре више од пола године ја сам јавно дао изјаву, иако лично не признајем правну надлежност Хашког суда – ако случајно тамо будем оптужен, у мом питању неће бити никаквих формалности. Ја ћу лично сам, добровољно, одмах отићи у Хаг, јер би ми било крајње неугодно да на папиру остане таква оптужба, а да ја не искористим прилику да је демантујем на лицу места.

ВАТЕР РОБ:

Ви сте јасно рекли о томе какво бисте убудуће стање желели да видите у држави. У исто време кажете да мислите да би санкције требале да буду укинуте.

Да ли стварно мислите да су те две ствари могуће заједно?

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Мене не интересује шта је воља западних сила. Западне силе нису имале никаквог разлога да заведу санкције против наше земље.

Делић запленаог шиптарског оружја

Непосредан повод да се заведу санкције било је убиство 18 цивила у реду за хлеб у Ул. Васе Мискина у Сарајеву. Американци су одмах оптужили Србе да су то својим гранатом учинили. Стручњаци Уједињених нација су утврдили да је Изетбеговић сам поставио мине, да је Изетбеговић сам убио своје цивиле. Тај извештај је био сакривен у Њујорку док није изгласана Резолуција о санкцијама. Тек месец дана после тога, лондонски лист "Индепендент" је објавио шта се заправо десило.

Недавно је убијен велики број цивила на пијаци Маркале. Скоро сви западни медији, скоро све западне владе опет су оптужиле Србе, а онда се установило да постоји извештај да су то заправо урадили Муслимани. Муслимани жртвују своје цивиле кад год имају политичке потребе, политичког интереса.

Уосталом, са Запада кажу: "Ако се постигне мир под западним условима на подручју бивше Босне и Херцеговине, могао би почети процес укидања санкција". Америка не каже: "Санкције ћемо одмах укинути", него "Почеће процес укидања". Санкције су могли преко ноћи завести, али их не могу преко ноћи укинути, а ми знамо да су санкције страни дипломати већ везивали и за Косово, и за Са-

нак, и за Војводину. Таква подела код нас Срба неће успети.

Нама је већ једном подвалила Европска заједница. Европска заједница је завела прве санкције 1991. године, па је онда обећала – ако Срби прихвате Венсов план за Крајину, да ће санкције бити укинуте. То су санкције пре санкција Савета безбедности. Кад смо ми прихватили Венсов план, онда је Савет министара Европске заједнице одржао седницу, донео формалну одлуку да нам се укидају санкције, уз напомену: "О конкретним модалитетима укидања санкција договориће се са режимом у Београду", па су ти конкретни модалитети требало да значе нове уцене и нове уступке са српске стране.

Што се тиче Српске радикалне странке, ми уопште нисмо спремни са Западом да разговарамо о укидању санкција. Ви сте санкције завели, ви их и укидајте, или их држите хиљаду година, али ми никада не дамо српске територије. Јер, за нас нема лепог живота ако треба два милиона Срба да напусте простор бивше Босне и Херцеговине и још пола милиона Срба територију Републике Српске Крајине и да дођу овде као избеглице. А, Срби више никада неће живети ни под муслиманском, ни под хрватском влашћу.

Ми овде у Србији водимо веома тешке политичке борбе. Постоји велика борба између режима и Српске радикалне странке, као највеће опозиционе партије.

Међутим, та борба се тиче наших унутрашњих политичких, економских и социјалних прилика. Али, када су са Запада хтели да смене Милошевића – ми то нисмо дозволили. Ми хоћемо да сменимо Милошевића, али нашом снагом и народном вољом. Када га неко са Запада нападне и када га назове балканским касалином, како га је стално западна штампа називала, онда смо ми уз њега. Ми не дамо да се наша политика креира у Вашингтону, Њујорку, Лондону, Паризу или у Бону. Наша политика ће се увек креирати искључиво у Београду вољом нашег народа.

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Хвала Вам много што сте нам израдили своје мишљење.

Ви већ говорите: "Ми, Срби!" као да заступате све Србе.

Надам се да не представљате много Срба јер са Вашим мишљењем изоловаћете Србију из целог света.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Ви сте нас већ изоловали. Узалуд се налате. Овако као ја мисли огромна већина Срба. Што је најважније, а

тиче се Републике Српске и Републике Српске Крајине, овакво расположење код Срба је једнодушно. Чак и ако успете да поколебате режим у Београду, тамошње Србе нећете никада поколебати. Они ће издржати. Сачуваће своју земљу па макар рат трајао још сто година.

Било ми је велико задовољство да разговарам са вама, господо.

У нашој земљи сте увек добро дошли.

Још увек нисам у могућности да говорим у име свих Срба. Али, веома сам убеђен да је врло близу тренутак када ћу и то моћи. Зато у нашој земљи све ствари иду управо у том правцу.

Прошле године смо издржали највећи ударац режима. Сада, када ми узвратимо политички ударац, режим неће издржати. Са нама западне силе неће моћи тако лако да разговарају као са Милошевићем.

Сматрамо да је највећа Милошевићева грешка у читавој његовој политичкој каријери то што је прихватио да разговара са Западом

након што су нам увели санкције. Требало је да каже: "Нема више никаквог разговора!" чим су нам увели санкције. Требало је да каже: "Наше су руке везане. Нисмо равноправни преговарачи и немамо о чему да разговарамо!" Требало је да повуче све наше дипломате из земаља које су гласале и подржале санкције и да затвори њихове амбасаде у Београду.

Сматрамо да је страшно понижавајуће за њега да сваки пут када га позову у Женеви или Хаг одмах тамо и трчи, и још се сваки пут понижава тако што од Комитета за санкције Уједињених нација тражи дозволу да његов авион полети са београдског аеродрома. Ми то тако никада не бисмо радили.

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Разумем проблем који Ви имате са председником ове земље.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Није то наш проблем. То је проблем везан за вас из Европске заједнице.

Ми вам само стављамо до знања како ћемо се ми поставити када ускоро дођемо на власт. Ми се вама никада нећемо жалити ни на шта што се дешава у нашој земљи. Само вам на време стављамо до знања да ћемо бити неупоредиво чвршћи од садашњег режима. Ми Милошевића не нападамо због свега овога што се десило.

ЈАНИС САКЕЛЕРИЈУ:

Верујем Вам сваку реч.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Милошевића нападамо зато што је сувише мекан у разговору с вама.

ЈАНИС САКЕЛЕРИУ:

Све сам разумео.

Хвала Вам много.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

Било ми је задовољство.

(Разговор је обављен 29. марта у Вету грађана Савезне Скупштине. Почео је у 12 часова и трајао је 46 минута)

ПЕДАГОШКА ПОЕМА

98. ЈА САМ НЕВАСПИТАН,
ДОСАДАН И ГЛУП.

99. ЈА САМ НЕВАСПИТАН,
ДОСАДАН И ГЛУП.

100. ЈА САМ...

ПРАВДА У РИКВЕРЦУ

- Изнуђени штрајк глађу радикалног посланика
- Полиција поред "строгоће" тренира шта хоће
- Ко стоји иза "Генералекспорта"
- Хоће ли и овога пута вук појести магарца

Правда је задовољена.

У среду 6. априла, после подне, пресекавши ланце на улазу у пословни простор "Генералекспорта", у Дунавској 21, српски радикали су са правоснажним решењем Привредног суда ослободили ухапшене аутобусе шабачког "Југен ТТТ"-а.

Није било отпора велике групе припадника агенције "Гордон", изнајмљених за обезбеђење. Није било никаквих инцидената. Касније су се појавили, из неког недалеког прикрајка, инспектори МУП-а који су, тек да би нешто урадили, немоћно легитимисали "ослободиоце".

Чедомир Васиљевић, директор "Југен ТТТ"-а и савезни посланик, који је у лименој самици од хладноће замагљеног аутобуса, (почетак априла био је кишовит и хладан) штрајкујући глађу, провео своју најдужу недељу, пробачен је на кућну негу.

•••

То је, укратко, завршетак приче коју је режим потиснуо на маргине својих гласила. Јавност није била "у току" а још мање упозната са детаљима овог замешатељства.

За МУП Србије који је искључиви кривац за све што се десило и који су радикали "спасли" даљег брукања али не и одговорности прича ће имати наставак у Савезној скупштини и на суду. Незаконито и силецијско понашање оних који су дужни да спроводе и штите закон мора бити санкционирано. Материјална штета коју су

претрпели "Југен ТТТ" и његови радници мора бити надокнађена.

Међутим, поставља се питање, како ће се надокнадити нарушено здравље посланика Васиљевића који је без хране и воде, само на лековима, провео седам кошмарних дана и ноћи у паркираном аутобусу, притиснут бригама и црним слутњама.

То, нажалост, није могуће (лекари ће утврдити степен оштећености организма) а Чедомир Васиљевић ће се још дуго сећати (и лечити) штрајка глађу и заточеништва на које је био приморан. Актери из полицијског (и државног) врха који су, засада, у сенци, мораће да објасне мотиве за свој поступак који их је изједначио са подземљем.

Али, поћимо редом и објаснимо генезу догађаја.

•••

Предузеће "Југен ТТТ" је на пет година изнајмило два аутобуса марке "Бова футура" тип ФХМ, вредна око 1.500.000 немачких марака од фирме "Комбик", регистроване у Бечу, на основу легално закљученог уговора о закупу.

Када је дошло до прекида платног промета са иностранством, замрзнуто је плаћање закупнине а уговор о закупу је мировао.

Међутим, пошто је распадом бивше Југославије "Комбик" припао Хрватској, београдски "Генералекспорт" је у немогућности да праведним деобним билансом извуче део своје имовине, дошао на идеју да, ако ништа друго, отме "Југен ТТТ"-у поменуте аутобусе и бар мало ублажи губитке.

Правичнки "махери" из "Генералекспорта", верујући да ће као

Ухапшени аутобус

Први дан штрајка глађу – Чедомир Васиљевић са новинарима

обично успети, пресавили су табак. (Привредни суд у Београду, тужба бр. П 8355/93)

Судија Мирјана Петковић је, кршећи одредбе Закона о парничном поступку и Закона о извршном поступку, прибегла необјашњивом маневру, који ће тек евентуална истрага моћи да објасни. Чим су адвокати изашли из суднице, донела је одлуку о одузимању аутобуса.

То је одмах, уз ревносну полицијску асистенцију, учињено. Аутобуси су приликом проласка кроз Београд, на путу за Солун, заустављени и заплењени. Путници који су платили возне карте и новогодишње аранжмане у Грчкој (једна од "Југен ТТТ"-ових делатности је и туризам) избачени су напоље!

Решавајући по благовременом приговору Југен ТТТ"-а Суд је 31. 12. 1993. године, преко другог судије, укинуо усвојену привремену меру и наложио да се аутобуси одмах врате.

Ова судска одлука није спроведена јер су аутобуси били измештени и поред забране Суда.

"Генералекспорт" је на решење о враћању аутобуса уложио приговор и предлог за одлагање извршења које је Привредни суд одбио као неосноване својим решењима I.49/94 од 2. фебруара 1994. године и Р.49/94 такође од 2. фебруара.

Виши привредни суд је, по уложеним жалбама "Генералекспорта", дефинитивно одбацио исте и својим решењем Пж.2.89/94 од 14. фебруара 1994. године одлучио да се аутобуси морају вратити и да по

том основу "Генералекспорт" не трпи никакву штету.

Пошто је све завршено код Привредног суда и "Југен ТТТ" добио све инстанце на сцену је, на нечији миг, ступила полиција! Надлежна полицијска станица ОУП Стари Град није хтела да пружи асистенцију службеном лицу Привредног суда 4. 4. 7. и 8. фебруара. Тако је поступила и последњи пут, 30. марта иако је за то примила налог судије Привредног суда Зорке Симић.

Што до полицијске асистенције није дошло "заслужни" су јавни тужилац Богдан Пајковић са Новог Београда (IV ОЈТ) и Милош Вукобрат начелник полицијске станице ОУП Стари Град који је, због "новонасталих" чињеница, СМА-

"Преговори" – улаз у пословни простор "Генералекспорта"

ТРАО да извршење не треба спроводити.

После тога и нових уобичајених правних зачкољица Чедомир Васиљевић је пред истражним судијом IV Општинског суда у Београду дао изјаву и приложио: Уговор о закупу аутобуса, царинску декларацију, документацију о регистрацији возила и издату банкарску гаранцију.

На основу тих и ранијих доказа, истражни судија Привредног суда издао је 29. марта 1994. године налог станици милиције ОУП Стари град да се извршење враћања аутобуса спроведе. Начелник Вукобрат је истога дана у 15.30 часова примио овај допис и заказао службеном лицу асистенцију за сутра, 30. марта у 11 часова.

Опет је уследила интервенција поменутог Богдана Пајковића (или неког из полицијског и државног врха) и опет је, поред налога судије Зорке Симић, изостала асистенција полиције!

То је превршило меру.

Огорчен на понашање одговорних у полицији Чедомир Васиљевић је ушао у један од аутобуса решен да у њему остане до коначног решења спора или сопствене смрти!

•••

Спровођење судске одлуке којом су аутобуси враћени "Југен ТТТ"-у обављено је на начин који смо у почетку описали. После два контрадикторна саопштења дата још на почетку изнуђеног штрајка, полиција се више није огласила.

Нико није коментарисао чињеницу да су српски радикали узели правду у своје руке и заштитили је од њених протогониста. Стиче се утисак да је многима лакнуло. Надлежни сада покушавају да заташкају тај, по њих оптужујући преседан.

Изостале су изјава и акција министра унутрашњих послова чија је службена дужност да поведе истрагу у свом ресору, идентификује и казни друмске разбојнике који су извршили отмицу аутобуса. Јасно је да се мисли на оне који су је замислили.

Министра правде, такође, није много погодило суспендовање правног система од стране оних који су плаћени да га спроводе и штите. За разлику од наше, у правним државама за много мање пропусте министри подносе оставке,

Др Војислав Шешељ испред "Југент ТТТ"-ових аутобуса

ланчано повлачећи оставке својих сарадника.

Сви који су прозвани ћуте јер су послушници Социјалистичке партије Србије која је још прошле јесени објавила тотални рат српским радикалима. Ћуте и, безбедни од кривичне одговорности, врше своју дужност коју им је партијски врх зацртао.

Сада је очигледно да је у основи ових прљавих работа око "Југент ТТТ"-ових аутобуса обрачун са Српском радикалном странком. На сцени је политика за коју се веровало да је искључена из међународних односа. Увидевши да им тепих измиче испод ногу, социјалисти су друштвени мењач убацили у рикверц. Када им није успело са паушалним и недоказаним оптужбама за ратне злочине и профи-

терство ударили су директно на један од економских ослонаца странке. Савезни посланик Чедомир Васиљевић је успешан привредник који веома доприноси финансијском потенцијалу Странке. Социјалисти су проценили да би његовом материјалном пропашћу Српска радикална странка изгубила део прихода и отупела своје политичке активности. Зато су све покушали да га сломају и натерају да иступи из странке или престане да је помаже. Да ли су притом прекршили нека правила и законе није им важно. Све је, за сада, у њиховим рукама а рачуни се не полажу. Ипак, ничија није светлела до зоре!

Синиша Аксентијевић

АМЕРИЧКИ РЕБУС

- Приватно путовање са државном дневницима
- Шта нам спрема CFR?

Недавно је у Савезној скупштини др Војислав Шешељ покренуо питање "службеног" боравка нашег премијера г. Контића у Америци. Том приликом, др Шешељ је, између осталог, пошто је на реду била расправа о буџету, оптужио премијера да је трошио државна средства у сврху приватне посете САД.

Видно узрујан, г. Контић је изашао за говорницу, одбацио остале оптужбе, на овој ове коју смо навели, задржао се нешто дуже. Са пар уобичајених фраза о томе како му је испод части да одговара на неосноване нападе и са неколико жалопојки о малобројности и скромности делегације, редовној авионској линији и осредњем хотелу, наш премијер завршио је своју одбрану. Расправа је после тога кренула другим током, и на дневни ред су дошли нови проблеми.

Чињеница је, међутим, да г. Контић није одговорио на постављено питање: је ли то била приватна посета или није. Он је само покушао да нас увери да на њу није утрошено много средстава из државног буџета.

Несумњиво је, дакако, да је премијер путовао о државном трошку и да, бар са те стране, посета није приватна. Кога је то г. Контић посетио у Сједињеним Државама? Он се није састао са Клинтеном, Кристофером или Гором, нити су га они звали.

Из штурих информација по нашим медијима могло се закључити да је премијер у Америку отпутовао на позив Савета за међународне одно-

се из Њујорка. Пошто је Савет за међународне односе (Council on Foreign Relations, или скраћено CFR), не-влада, односно приватна организација, из тога следи да је др Шешељ, формално, био у праву.

Оставимо по страни финансијску компоненту ове посете. Она је, можда, најмање битна. Позабавимо се другим стварима које су далеко значајније. Оптимисти су ову посету дочекали као још један доказ о "почетку краја" блокаде, рата и невоља које уз то иду. Они мало боље обавештени сумњичаво су вртели главом, знајући шта је Савет за међународне односе (CFR).

Г. Контић није у Америку отишао на позив Асоцијације нумизматичара, Удружења риболоваца или љубитеља природе. Њега је позвала једна моћна организација, која из сенке врши огроман утицај на догађања у свету, а самим тим, и на наше просторе.

Погледајмо, дакле, поближе шта је CFR, кога представља и који су му циљеви.

Организацију је основао, далеке 1921. г., амерички Јеврејин, пуковник Едвард Мендел Хаус, лични пријатељ и саветник тадашњег председника Вудроа Вилсона. Званично, она "окупља људе од утицаја који се занимају за проблематику међународних односа, подстиче развој информисаног и одговорног јавног мишљења, у истој области шири границе знања о тим односима и развија водећу уло-

гу у стварима важним за међународне релације".

Њене активности одвијају се кроз "проучавање и дискусије у групама, кроз поподневне састанке и вечере, издавање часописа и стварање библиотечког фонда. Чланство: само по позиву. Услови за чланство: искуство у бављењу овим пословима, занимање за међународне односе, способност да се учествује у дискусијама, пословни, професионални или званични положај који омогућава релевантно мишљење о датим проблемима.

Чланарина: неколико категорија – од 10 до 125 долара.

Финансирање: добровољним прилозима, чланаринама, инвестицијама и продајом часописа "Иностранци послови" (Foreign Affairs)

Седиште: Њујорк, још 25 филијала широм Америке, број чланова: неколико хиљада.

Тип организације: непрофитно орјентисана.

Према овим подацима из "Водича кроз америчке невладине организације", рекло би се: ништа нарочито. Таквих организација има на хиљаде. Међутим, листа чланова CFR говори нам нешто сасвим супротно:

Џори Буш, Хенри Кисинџер, Сајрус Венс, Џори Шулиц, Збигњев Бжежински, Роберт Макнамара, Александер Хејг, Каспар Вајнбергер, Ворен Цимерман, Реџиналд Бартоломју... само су нека од имена припадника ове "не-владине" организације, из ближе прошлости. Да ли заиста верујете да се они окупљају да би необавезно дискутовали, износили своја мишљења и хаскали, уз вечеру?

О чијем трошку је путовао Савезни премијер?

Друштва сличног типа на таквим састанцима доносе ставове које касније објављују, да би утицали на естаблишмент и јавно мњење и тако прогурали своје идеје. Али на кога да утиче CFR, када он јесте естаблишмент? Како да утиче на јавно мњење, када су сви главни људи из најутицајнијих медија, који и формирају "јавно мњење", чланови CFR-а? Посреди је нешто друго: CFR је стварна власт у Америци. Одлучивање се обавља у седишту CFR-а у Њујорку, 68. Источна улица, у кући коју је овој организацији поклонио један од Рокфелера.

У Вашингтону се одлуке само конкретизују и спроводе. Кључни људи администрације, војске, полиције, великих корпорација и медија листом су у CFR, има их и међу републиканцима и међу демократима. И то тако иде још од тридесетих година овог века. Звучи можда невероватно, али чињенице су чињенице. Спискови чланова CFR-а долазе нам из Америке. И тако су поједини људи забринуте због количине моћи која је сконцентрисана у организацији. То међутим нећете прочитати у новинама или видети на телевизији. Подаци

те врсте допиру до нас путем ретких књига и брошура које издају амерички патриоти. Ево неколицина тих наслова: Phoebe Courtney: The CFR; Larry Abraham: Call it conspiracy; Nicola M. Nicolov: The World Conspiracy; dr John Coleman: CFR pengration of house and senate. По америчком уставу, оне не могу бити забрањене, али њихова циркулација је максимално отежана. Нема их у књижарама и на телевизији. Људи CFR-а добро раде свој посао. Велики амерички песник Езра Паунд једном је рекао: "Шта ће ми слобода говора када немам приступ медијима". И био је у праву. Лажна слика коју стварају манипулатори јавним мњењем, затамњује суштинске проблеме. Бар ми Срби уверили смо се у "објективност" Њујорк Тајмса, Вашингтон Поста, CNN, CBS, ABC и осталих гиганата "слободних медија". Њихова "истина" увек је у служби виших интереса, а те интересе одређује CFR.

CFR се преко сестринске организације Трилатералне комисије (у коју су укључени представници Јапана, Западне Европе и САД), спроводи своју политику широм света. Треба ли рећи да су чланови америчке делега-

ције у трилатералној комисији углавном из CFR-а?

Ево још неколико чињеница о Савету за међународне односе: Амерички Стејт Департмент је још од 1939. године потпуно у рукама CFR-а. Готово сви запослени су на листи чланова. Већина делегата у америчкој делегацији године 1945. када се у Сан Франциску писала повеља Уједињених нација, припадала је CFR-у. Године 1949. Ален Далс је у исто време био директор СЕ и председавајући CFR-а. За време Џонсоновог мандата сва важна места у власти окупирани су опет CFR-овци. У Њиксоновој администрацији било је 118 мандата чланова ове организације, укључујући и председника Спире Егњиа. Много места би нам одузело набрајање свих личности и функција које су обављали.

Фамозни пројекат Новог светског поретка, настао је, у што нема сумње, у оквиру CFR-а. Творац теорије о "крају историје" и о коначној победи либералне идеологије у свету, философ Френсис Фукујама, такође је члан CFR-а.

О стварним циљевима ове организације може се само нагађати. Но, према познатим чињеницама могло би се укратко рећи да CFR тежи наметању своје доминације која би водила глобалном циљу: једној светској влади, војсци и полицији. Тежње ка таквом циљу неки називају глобализам, неки модализам, али једно је сигурно: CFR полако али упорно изграђује инструменте за његово спровођење.

Један од првих корака у том правцу је укидање националних суверенитета. Творац те идеје био је, бар званично, Збигњев Бжежински, секретар за националну безбедност у Картеровој администрацији и (да ли сте сумњали?) члан CFR-а и Трилатералне комисије. Изнео их је у књизи: "Између два доба", још 1970. године.

По таквој доктрини, ствара се "Европа без граница", односно "Европа региона" (дакле, не нација!), дробе се државе (и поред хелсиншког документа о неповредивости граница), плави шлемови Уједињених Нација постају некаква светска полиција, а НАТО пакт представља заматак глобалне војске, која је спремна да интервенише на било ком делу земаљске кугле. Процес одлучивања се сужава и моћна направа полако почиње да остварује снове својих твораца. Српске земље су, на жалост, прве на удару. Не толико због своје планетарне важности, већ због лошег примера којег дају другима, рецимо Русији, која је, можда, једина способ-

на да заустави све брже окретање
точкова захуктале машинерије. На-
равно, то би могла да учини само на-
ционално свесна, пробуђена Русија, а
не некаква квази - либерална креату-
ра, дрхтава и немоћна, стално под се-
дaтивима, које јој у виду бедне
новчане помоћи на кашичицу дају
баш они који је и такву једва трпе.

Стотине организација које је CFR
створио по Америци и свету, раде на
остваривању тог глобалног циља.
Разне фондације, добротворна
друштва и "хуманисти" плету своје
лепљиве мреже, више и не кријући да
им је задатак стварање "отвореног
друштва", које је увод у Нови светски
поредак, што је само еуфемизам за

глобалну диктатуру. Рокфелерове
банке финансирају ове пројекте, што
и није зачуђујуће ако се зна да је Деј-
вид Рокфелер дуго година био пред-
седавајући CFR-а и један од оснивача
Трилатералне комисије 1973. године.

Будући владари су, дакле, мање
више познати. Цитирамо зато Џорџа
Орвела, који је у књизи "1984" напи-
сао:

"Ако желите слику будућности
замислите чизму која је притиснута
на људско лице - заувек".

Пошто је познато да су и данашњи
чланови данашње америчке админи-
страције чланови CFR-а (поменућемо
само значајније: Ворен Кристофер,

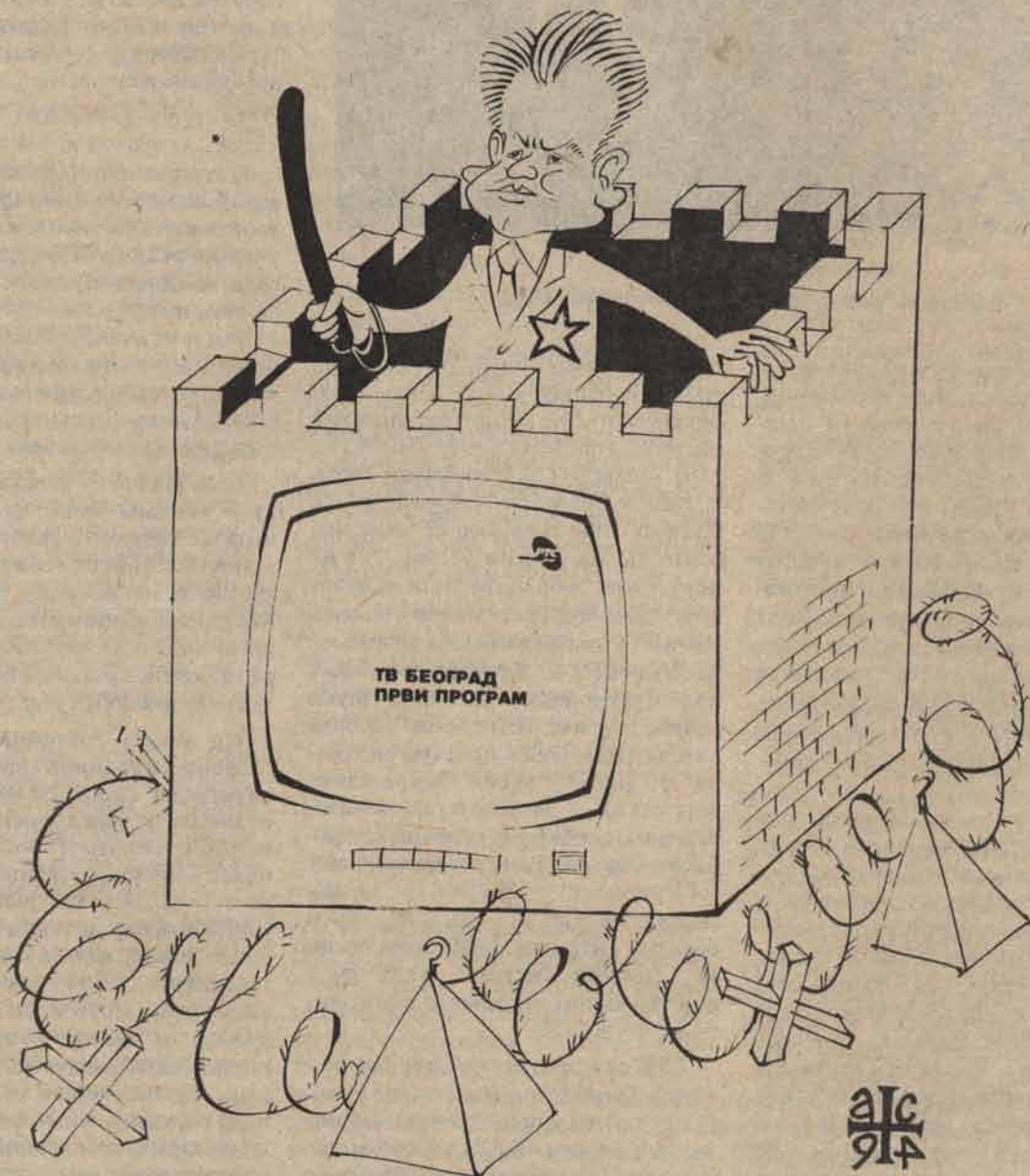
Ричард Бароломју, Лес Аспен, Ан-
тони Лејк, Џејмс Вулси - директор
CIA, Брус Бебит, Роберт Рубин, Дона
Шалола и незаобилазна Мадлен Ол-
дбрајт), остаје нам да се запитамо: ни-
је ли питање др Шешеља са почетка
овог текста требало да буде само увод
у ширу расправу о контактима нашег
премијера са CFR-ом.

По, надајмо се да је г. Контин имао
снаге да на све евенуталне предлоге,
претње и ушене одговори у стилу
Владики који је Млцима одбрусио да
"Црногорци не љубе ланце".

У противном, нека нам је Бог у по-
моћи...

Предраг Вишњевац

КЕРБЕР

РЕКВИЈЕМ ЗА СЕСВЕТЕ

Дубоко нас је потресла вест коју су средства информисања преузела од средстава приопћивања, по којој се нечијом грешком или заслугом Сесвете, Дуго село и њима припадајући део Загреба дебело тресао 2-3 дана, (неки злобни Срби би рекли "само 2-3 дана").

Сликом и речју дочарали су нам сву трагичност ситуације, и штету која је из тога проистекла. А шта се у ствари догодило?

Република Хрватска, као једна озбиљна држава, дакле држава која има све атрибуте државности, мора строго водити рачуна о свим државним потребама и потенцијалима, укључујући наравно и војни. Полазећи вероватно од оне старе изреке "беш војску без оружја и оружје без муниције", поготову кад још увек питање рата није завршено и кад се још сања сан о "Великој Хрватској у коју су укључени и Српски простори, простори суседне државе Републике Српске Крајине морали су дакле обезбедити и лагеровати веће количине и једног и другог. Складишта за поменуте намене им је, по налогу генерала оставила ЈНА у свом величанственом одступању, и то недирнута и пуна. Без обзира што су нас после, током операција тим истим "стрељивом" они тукли око Мирковаца, Вуковара, Книна итд, а обзиром на нарастале потребе дотичне државе, изгледа да је поред ембарга било и додатних увоза и стокирања већих количина ових артикала у склоништа широм лијепе им њихове, па поред осталог и у ово у Сесветама. Не разумемо се много у пиротехнику, па не можемо тврдити ништа осим да је у питању људски фактор, наш или њихов, то нека они размишљају и утврђују. Не знамо ни да ли је могуће темпирање упаљача са активирањем

Стипе Месић –
Да ли је као
Југославију
растурио
и Сесвете?

одложеним више месеци, зато и нећемо о томе.

Тек, било како било, бајн на Благовести, Срби добише вест да су Хрвати родили мечку, и то огромну и црну.

Е па сад, пошто се десило то што се десило, а обзиром на то да смо ми увек до сада прискакали у помоћ приликом елементарних непогода, предлагем да и овог пута искажемо љубав и солидарност. Постоји додуше и једна препрека. Пuteви су нам у

реду, једино су цесте или аутогази у прекиду. А њима је овај материјал, поготову стрељиво, хитно потребан. Овај проблем можемо решити врло једноставно. Предлажемо да им гранате, ракете и друга средства пошаљемо кроз цев, да би што пре стигла, а за барутна пуњења и чауре нека се сами снају и побрину, или нек им обезбеде пријатељи, које бар они имају широм света.

Момир Марковић

Хрватска оперета – Шенурење у Загребу

АСКЕРИ ANTE PORTAS

Колективна психологија, као грана психологије и као научна дисциплина ће, ових дана имати још један случај за истраживања и научне анализе. Дали ће тај случај бити предмет проучавања и научне класификације под називом "Национална параноја и њени појавни облици" или можда потврда тезе да се злочинац увек враћа на место злочина, остаје да се види. Остаје, такође, да се види у ком ће се појавном облику то одразити на колективну свест човечанства. Нама остаје да констатујемо чињеницу, грозну додуше, али ипак чињеницу да се Турска војно враћа на ове просторе.

Опет ће силне ордије, уз зурле и таламбасе, јездити овим нашим друмовима. Опет ће аскери, и низами, башибозук, бити присутни упркос апела да Турци и њима слични не могу на земљу српску под униформом и оружјем.

Долазе сада по налогу, са одобрењем и уз благослов "великих". Дола-

зе да нам донесу мир. И благостање вероватно. Непобитну чињеницу да лешинар не може носити маслинову границицу нико не прихвата. Не прихвата се ни историјска чињеница да су дедови тих истих пет векова овде аговали, баговали, харачили, палили и клали. Покушавају нас убедити да је вук специјално за ову прилику прешао у вегетаријанце, да немамо од чега зазирати јер, за бога милога они ће носити плаве беретке и бити под заставом УНПРОФОР-а. као да се са длаком и худ мења.

Србин више ником на "бланко" не верује. Доста је било кроз историју српске лаковерности. Да наши дедови нису били лаковерни данас би нас било више него, Енглеза рецимо. Лаковерност нас је скупо коштала. Последице тог нашег веровања на реч су бар у овом рату јасне. Тек сада смо заокружили ограничили просторе на којима Срби живе, а спремни смо и одлучни да их и по сваку цену

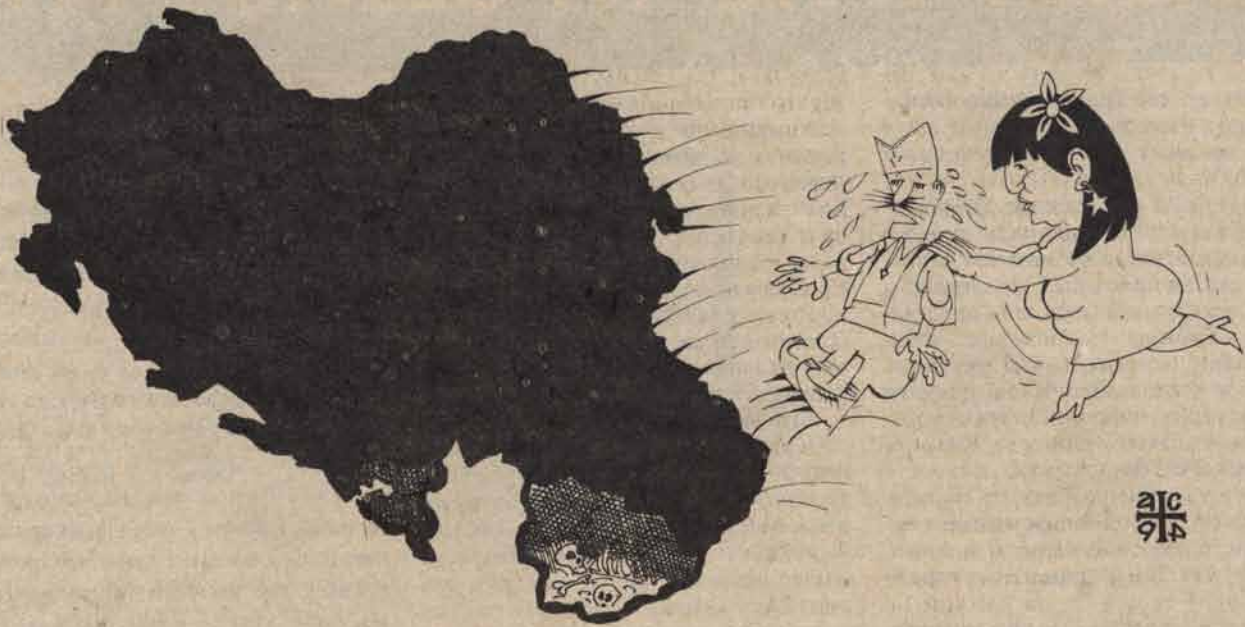
сачувамо. У томе нас неће и не могу спречити ни санкције ни резолуције ни надлетања силних борбених авиона ни разни емисари, разни "квази" миротворци, нико. Никада више Срби неће, зарад имагинарног братства и још имагинарнијег јединства, под шаховнице, полумесеце, петокраке, српове и чекиће и друга обележја интернационализма. Неће се више одрицати свог православног крста, свог белог двоглавог орла, своја четири оцила. Биће вероватно и даље "Бранковића", биће разних Ђурића, Драшковића, Богдановића разних тзв. Грађанских савеза, неких тзв. интелектуалних кругова и разних удружења који окупљају њих и њима сличне, али ће увек бити много више Обилића, Синђелића, Телића, много више потомака и наследника Степе и Мишића. А када низами турски дођу и први метак испале, друмови ће пожелет Турака.

Момир Марковић

Заробљени турски војници у Првом балканском рату (очекује се реприза)

JAMA

СРБИЈА ЈЕ ОД
НЕГОТИНА ДО
КНИНАААПРИ ЛИ ЛИ ЛИ !!

СЦЕНАРИО ПРОШЛОСТИ

"Постоје три велике страсти: алкохол, коцка и власт. Од прве двије људи се некако могу излјечити, од треће никако"

/М. Селимовић, Тврђава/

Делегација РСК-е коју су чинили представник Милан Мартић и мандатар за састав нове владе Борисав Микелић посетила је ових дана председника Србије, Слободана Милошевића. Вероватно као резултат "дугих и исцрпљујућих" разговора о свим актуелним проблемима са којима је суочена Српска Крајина "изражена је обострана сагласност у мишљењу да српском народу највећа опасност прети од екстремизма и екстремиста, посебно од деловања неких чланова Српске радикалне странке."

Да није жалосно било би смешно. Наиме, велики број Срба је свакако веровао да је Хрватска на челу са председником Туђманом и његовом солдатеском ако не једини, оно бар највећи непријатељ српског народа. Међутим, председник Србије се по ко зна који пут потрудио да увери целокупну јавност да само Он зна ко су нам а ко нису /не/пријатељи. Ипак, добро је да смо сазнали од кога нам долази навећа опасност, па макар то било после готово три године војсвања и борбе за слободу српског народа у којој су предњачили горе поменути

"екстремни припадници СРС-е", па макар то било контра наших доскорашњих наивних веровања да бар делимично кроз поре социјалистичке власти провејава српски национални дух. Уосталом, за учење никад није касно. Само, колико се сећам, ти исти Српски радикали су после битака код Борова Села, Скелана, Бенковца од Ове власти са истим председником проглашавани за највеће хероје, за српске ослободиоце.

Шта се то променило? Да ли су хероји постали криминалци и одметници, или се председник Србије уплашио за судбину њену блиских отпадника, или се и сам осетио угроженим, а можда је у питању и нешто што по њему, ми обични смртници нисмо у стању да докучимо.

Нису ли последњи, учестали напади на Српску радикалну странку, као јединог озбиљног "реметиљачког" фактора, само плодоје за обнародовање идеје о реинтегрисању неких бивших југословенских република у заједничку државу.

О том и таквом процесу је са нескривеном сладострашћу говорио и Милошевићев војни портпарол /М. Дрецун/, разуме се све увијено у фолију геостратегијских интереса и погодности евентуалне нове државе. О осталим подобностима интеграције

југословенског простора, без устезања и пређашње срамежљивости говори већина истакнутих чланова Социјалистичке партије Србије. Наше наде и тежње за васпостављањем јединствене српске државе на српским етничким просторима нису распршили ни наши "унутрашњи" ни неки други непријатељи, већ сам председник Србије. Ваљда због тога Српска радикална странка мора, како каже Слободан Милошевић, бити маргинализована а криминалцима из њених редова се мора стати у крај. Да ли председник Републике, не познајући реално стање у другим политичким партијама, сматра да се и њихово чланство бави разним недозвољеним радњама и учествује у многобројним криминалним аферама као што то чине његови штићеници из Социјалистичке партије, или се председник само послужио старим провереним методама за стигматизовање најопаснијих политичких опонената.

Свеједно, сасвим је јасно да ни Милошевић ни било ко други из актуелне власти није и неће бити у стању да скрши политички отпор српских радикала, нити ће успети да њихов утицај маргинализују, без обзира на тешкоће са којима ће се суочавати чланови највеће српске опозиционе странке. А што се тиче извођења криминалаца и профитера на суд, са председником Србије смо сасвим сагласни. Међутим, постоји бојазан да после тога, један од носећих стубова Милошевићеве власти, идеолошко-партијски апарат СПС-е остане без основних карика у ланцу, без својих челних људи који су председнику Републике толико прирасли за срце да њихових услуга не може да се одрекне. А стара изрека каже: прво почисти испед своје куће...

Синоћ су авиони НАТО-а бомбардовали српске положаје недалеко од Горажда. Команда српске војске је саопштила да има жртава и у цивилном становништву. Председник Србије је, надајмо се, нешто научио.

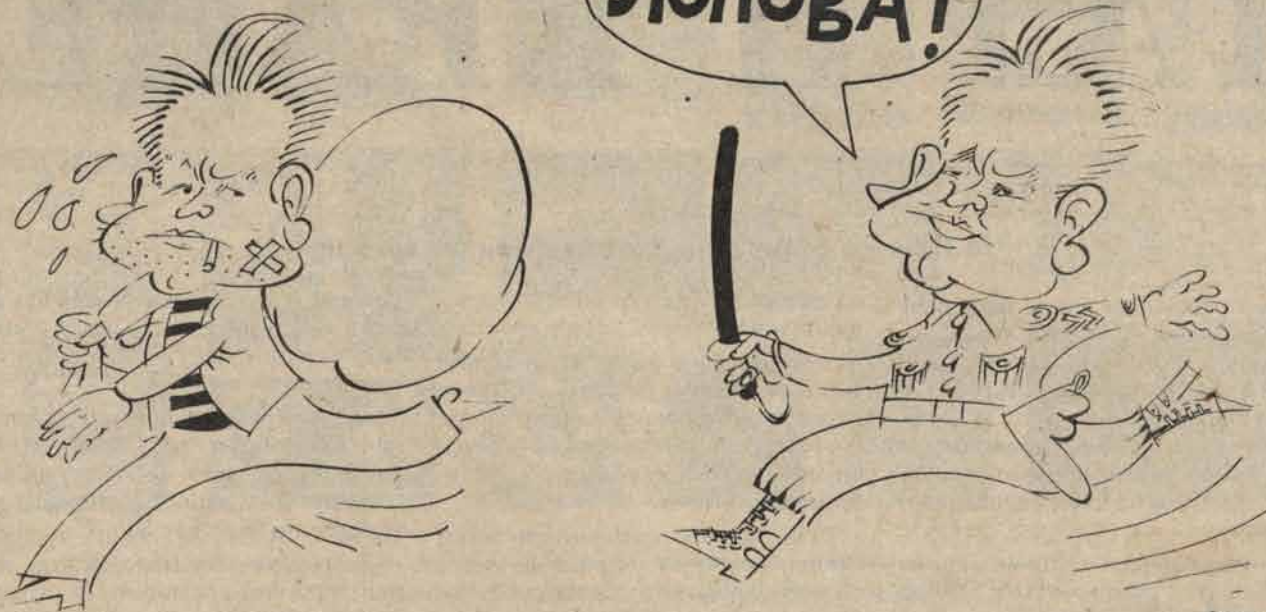
Александар Вучић

Чувар српске нејачи – "Екстремни" припадник Српске радикалне странке

АПРИЛСКИ ВИЦ

ДРЖ'ТЕ
ЛОПОВА!

аис
914

СК★ПЗ

аис
914

КО ЛАЖЕ ТАЈ И КРАДЕ

• Како су се Енглези опет направили Енглези

Земље Европске Уније окупљене око привредног "шведског стола" виде и чују само оно шта им одговара и од чега имају користи. Узалудно је указивати им на догађаје и податке који нису по њиховим аршинима и нису у функцији новог светског поретка. Они се за њих нису догодили и не постоје.

Ту политику последњих година допуњавају "демократска", добро обавештена и "објективна" гласила тих земаља, која су слепа и gluva за све оно што је ван оквира интереса њихових газда.

Према недавним истраживањима британског часописа "Џејнс дифенс викли" у свету данас постоје 73 криз-

на жаришта која угрожавају регионалну и међународну стабилност.

Регистрована жаришта су педантно подељена на области захваћене ратовима и побунама, на области где постоји потенцијална опасност од избијања сукоба и на области где је ситуација затегнута.

Очигледно злонамерни, енглески "истраживачи" су истражили многе области и регионе, углавном оне који су до недавно биле у саставу бившег Совјетског савеза и бивше Југославије.

Ако на том простору има већ довољно кризних жаришта, није нам познато зашто су аутори тог пројекта у то врзину колу уплели Црну Гору,

Војводину и Санџак (!?) који ни по ком критеријуму не могу бити сврстани ни у једну од поменутих категорија.

Изузимајући ту намерну грешку, прихватили би резултате истраживања овог часописа да нису превидели кризна жаришта лоцирана на територији Европске Уније.

Заборавни спољнополитички коментатори и уредници "Џејнс дифенс виклија" изоставили су са свог списка Северну Ирску где крвави сукоби верски подељеног становништва трају деценијама. ИРА, понекад, лансира неку ракетницу и на лондонски аеродром Хитроу, али то су, већ, унутрашње ствари једне суверене земље које се не тичу других држава.

Са списка су изостављени Баскија и Каталонија. Етине бомбашке "игрице" остављају хладним хладнокрвне Енглезе. Што се тиче каталонских сепаратиста они се за сада не играју експлозивним направама, што не значи да то убудуће неће чинити, али раде све остало.

Заборављени су Корзика и темпераментни актери њене сепаратистичке акције. Њихова активност допуњена експлозијама подметнутих паклених машина, заташкава се у Јелисејској палати.

Сицилија, чији мафијашки врх сањари о независности и "звучни" обрачуни закрвљених "породица" нису поменути. Вероватно се поштује мафијашки закон ћутања.

Јужни Тирол, или Трентино Алто Адиђе у италијанској транскрипцији, због кога Аустрија и Италија одавно са подозрењем гледају једна на другу и где аустријски иредентисти понекад оборе стуб неког далековода, нису по "Џејнс дифенс виклију" чак ни потенцијални кризно жариште.

То се односи и на Белгију у којој је на сцени нама добро познато "братство и јединство". То што се Фламан-

Закавказке земље – једно од кризних жаришта

Део енглеских колонија на поштанским маркама

ци и Валонци не миришу и понекад физички, групно, обрачунавају не узнемирава британске аналитичаре.

Све те области се налазе под јурисдикцијом њеног величанства Екија. По правилима игре и укусу великих мајстора жутих звезда и берзанских магната, њихово радно способно становништво мора, бар привидно, бити срећно, задовољно и ослобођено националних брига. Одступање од тог правила пореметило би унутрашње односе и угрозило вредност акција и висину профита. Због тога се земље Европске Уније залажу за статус кво али само у оквиру својих државних заједница. Тако све остаје унутар породице. Прљавог веша нема а да би се то доказало користи се и институт лажи.

Једноставним повезивањем премиса, методом дедукције, дошли смо до оне народне да КО ЛАЖЕ ТАЈ И КРАДЕ!

У случају земаља новокомпоноване Европске Уније то је одавно и потврђено. Са изузетком Грчке, већина бљештавих, накинђурених и економски добро стојећих држава те зеленашке алијансе је до садашњих позиција дошло поткрадањем осталог света.

Белгија је до коже огулила "свој" Конго, данашњи Заир, који је Леополд II добио на картама. Рударске компаније те лилипутанске краљевине ревностно су, као кртице, риле и извлачиле метрополи потребне руде, углавном дијаманте и кобалт.

Холанђани су преко три века черупали Индонезију и њеним зачинима зачинили своју ниску земљу чији су добар део такође украли (од мора). Суринам, бивша Холандска Гијана, са својим бокситом и бананама био је у другом плану.

Шпанија и Португалија су са папским благословима (Рим је поделио Нови свет на шпанску и португалску интересну сферу) сво злато од Мексика до Огњене Земље преселиле у своје трезоре. Успут су се очешали о Филипине, Кубу, Мозамбик, Анголу, Макао, Гоу и још неке, углавном острвске колоније.

Француска је покрала земље Магреба и Екваторијалне Африке, Мадагаскар, Мартиник, "свој" део Гијане, где је депоновала криминалше, и многа рајска острва топлих мора.

Перфидни Енглези су перфидно огулили остатак света у који од већих жртава спадају: Индија, Канада, Аустралија и пола Африке. Многобројне земље расуте по свим континентима дале су, такође, свој финансијски допринос офуцаном Албиону.

Немачка, која се касно укључила у поделу колонијалног колача (кратко време је експлоатисала део источне Африке, Камерун, Дахомеј и Намибију) до баснослованих златних резерви дошла је ликвидацијом европских Јевреја и пљачком словенских земаља.

Италијански профит из Абисиније, Либије и Сомалије проћердао је Мусолини а Италији су, као успомена на то време, остали аутопутеви и нубијски обелисци.

Када је исцурео пешчани сат колонијалног доба, легалне пљачке су само промениле форму и наставиле да трају као да се ништа није десило.

Бивше колоније и до тада слободне, економски неразвијене, земље пале су у канџе западноевропских компанија, корпорација и трустова.

Сиротиња је наставила да храни своје паразите. Списак економских трансакција на штету земаља тзв. трећег света је дугачак и неиспитан пошто је процес пљачкања у највећем замаху. Наравно, све се ради легално у споразуму са уцењеним или поткупљеним владама земаља жртава.

Постигнут је, ипак, неки "напредак". Нестао је груби облик експлоатације из колонијалног времена. Сада лопови из Европске Уније краду у рукавицама, преко висококаматних кредита и других видова "економске помоћи". "Поштени" лопови почињу да верују да су истински поштењаци а "Џејнс дифене викли" и слична гласила праве маглу потребну за тај лов у мутном.

С. Аксентијевић

ФРАНЦУСКА ОД САВЕЗНИКА ДО НЕПРИЈАТЕЉА

Промашена инвестиција – Споменик захвалности Француској

Од почетка југословенске кризе Француска спољна политика је била незаобилазни фактор у свим догађањима на просторима бивше Југославије, испољавајући у континуитету доследно једностран антисрпски став.

Као и деловање осталих западних демократија, француске активности на "решавању југословенске кризе" доводиле су до нових и све опаснијих ескалација ратних сукоба. То је била логична последица непризнавања Србима основних националних и људских права. Охрабривани су хрватски и исламски сепесионисти за нове нападе на Републику Српску Крајину и Републику Српску, а када су у тим својим узалудним покушајима долазили у безизлазне ситуације помоћ су тражили и, разуме се, добијали од својих моћних заштитника.

У фабриковању дезинформација и медијском рату против српског народа, значајну улогу одиграла су француска средства јавног информисања и лажни извештаји са терена француских војних посматрача и припадника плавих шлемова. Чак и када су им Хрвати и муслимани убијали војнике, Французи су их штитили и за злочин окривљавали Србе.

Чији је то интерес?

Просечном Србину који веома добро зна историју и зна ко су му били савезници, а ко непријатељи у два светска рата, тешко је да разуме како је Француска успела да од савезника српског народа постане његов огорчени непријатељ.

Чињеница је да се режими и међународне околности кроз историју мењају, али је исто тако чињеница да су национални интереси категорија која лако не подлеже променама. У временима у којима је Француска била занста велика сила у Србима је налазила природног савезника, јер смо имали заједничког противника – германски експанзионизам. Представљајући препреку немачком пројекту на Исток, Срби су изборили статус победничке нације, а Французи-

ма омогућили улогу значајног политичког фактора на Балкану.

Ако разлоге који су нас посвађали тражимо у нама, тешко да ћемо их наћи. Од оптужби да смо ми агресори на "јадне" Хрвате и муслимане, да смо их таманили по концентрационим логорима, сви паметни су већ одустали. Што се ратних злочина тиче, друге две стране су у међусобном сукобу показале да се просто утркују у бестијалностима које су до тада заједнички спроводиле према Србима. Дакле, од разлога за блокаду и војне претње не остаје ништа.

Шта се то онда код Француза толико променило да смо постали непријатељи? Променило се то што је Немачка постигла капиталом оно што у досадашњим ратовима није могла војном силом – башила је Французу на колена. Идеју о уједињеној Европи, којој је Француска жртвовала своје националне интересе, Немци су схватили као идеју о Европи под немачком доминацијом. Ту идеју су захваљујући својој супериорној економији тако и реализовали. Кроз Европску економску заједницу и Европску Унију почели су да се остварују исти интереси због којих је избио први и други светски рат – Немци су кренули на Исток. Међутим, опет су наишли на Србе. Да иронија буде већа, овога пута у свом походу на Исток, они су налогодавци сировој сили коју представљају бивше земље победнице, међу којима је најзаступљенија Француска јер има највећи

број војника под плавим шлемовима. За који француски интерес је 19 њихових војника у бившој Босни и Херцеговини погинуло, а преко 200 рањено? Да ли је француски интерес исламска фундаменталистичка држава у Босни и рецидив нацистичке Независне Државе Хрватске на западу бивше Југославије? Чији је интерес парализовање југоисточне Европе блокадом Срба?

Јасно је да је француска спољна политика изгубила компас жртвујући свој национални интерес, бар када је Балкан у питању. Последица такве политике је и њихово искључивање из најновијих политичких активности међународне заједнице на решавању кризе. Сједињене Америчке Државе, под чијим се патронатом и притиском ствара хрватско-муслиманска држава, једним потезом су елиминисале све досадашње планове и мировна решења који су били предмет женевских преговора. На просторима бивше Југославије дешава се још један преокрет у коме се Французи не сналазе, а осећају се понижени и преварени јер су се њихови пулени муслимани определили за другог заштитника – Сједињене Америчке Државе, а што се тиче Хрвата, они су ионако по своје мишљење увек ишли у Бон и Беч. Србе, са којима су најлакше могли наћи заједнички језик, са којима су заједно могли дати стварни допринос решавању кризе, Митеран и Жипе и даље третирају као непријатеље.

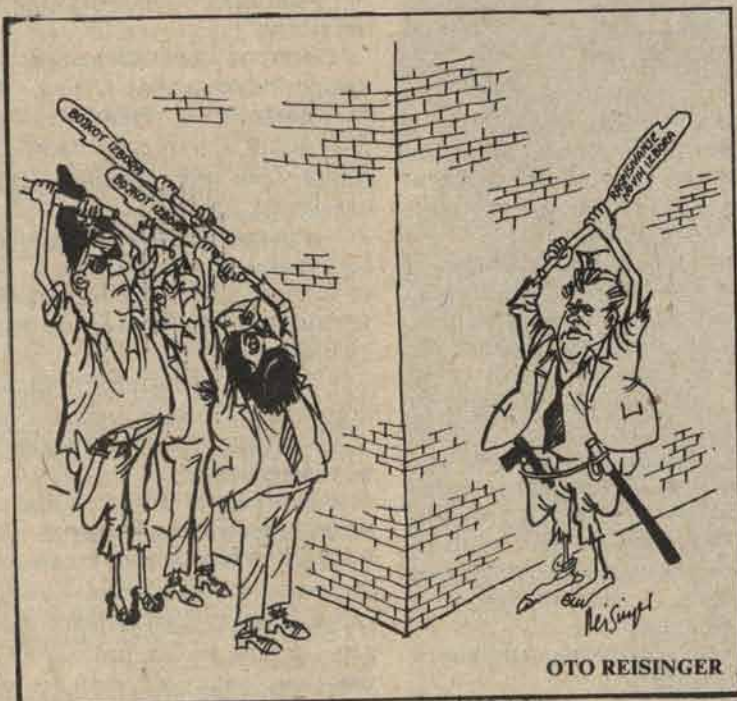
Како даље?

Земљи која себе сматра великом силом свакако је тешко да призна грешку, али особина великих је и да се суоче са реалношћу, па макар то захтевало и признавање сопствених погрешних процена и политичких промашаја. Што се Срба тиче, ми ћемо се за свој национални интерес изборити и без Француза, они и даље могу да раде у корист своје штете. Све противнике ћемо победити, јер смо такву навику стекли кроз историју. Када је у питању опстанак нашег народа и Државе никада се нисмо плашили ни једног непријатеља, без обзира на његову бројност и снагу. Уколико се на листи непријатеља, оних којима снагом и памећу доказујемо да се у српски национални интерес не сме дирати и даље налази Француска, то је искључиво њеном заслугом.

Међународна заједница ће морати да прихвати фактичко стање на простору бивше Југославије и уважи српском народу права која припадају свим осталим народима на том простору, јер је то једини пут ка разрешењу кризе чије последице трпи и Европа. Француска нема још много времена за радикалну промену става према Србима, посебно зато што овога пута никоме нећемо лако ни забораваљати ни праштати.

Мирослав Васиљевић

ИЗ СТРАНЕ ШТАМПЕ (ХРВАТСКИ ТИСАК)

OTO REISINGER

ПОКВАРЕНИ ТЕЛЕФОНИ

Они који се мувају по Општинском одбору Социјалистичке партије Србије Стари Град, Студентски трг 15, или су мутави па не користе телефон или су претрпани послом па немају времена да архе импулсе. Тако бар каже рачун телефонских услуга за месец март који је достављен социјалистима. Како иначе објаснити да за претплатничке бројеве телефона: 630-206, 630-500, 185-193, 628-849 и 630-640 требају издвојити укупно 170.05 нових динара!

Док народ грца под наметом ППТ харачлија они који су те намете установили плаћају симболичне износе. Очигледно је да се рачуни произвољно одређују.

Примера ради, Градски одбор Српске радикалне странке која је социјалистима, баш због таквих малверзација, стала на жуљ, добио је за месец март рачун на 1.244.37 Аврамовићевих "дуката"! У питању је само један претплатнички број.

Синиша Аксентијевић

ТРАКТАТ О КРУГУ

• Где дипломирају интелектуалци, или округло па на боше •

Човска на размисљање првенствено наводе недоречености. А бар у недореченостима у последњих пар година стварно не оскудевамо. Аналитички део људског ума тежи да кроз повезивање чињеница, кроз наслућивање перцепција, кроз извођење закључака, размахне завесу, завири иза ње, да сагледа, дефинише да схвати.

Не знам зашто, али у последње време често размисљам о једном удружењу, формираном овде у Београду, тачније о његовом имену.

А удружење се зове и презива "БЕОГРАДСКИ ИНТЕЛЕКТУАЛНИ КРУГ". Три речи и три питања.

– Зашто баш (или зашто само) Београдски,

– ЗАШТО ИНТЕЛЕКТУАЛНИ?

– и зашто круг?

На свако од ових питања кроз анализу, уместо одговора долазим до нових питања. Да кренемо редом. Зашто "Београдски интелектуални круг"? Значи ли то да је у Београду сконцентрисана сва интелектуална свест, сва Српска памет и да изван Београда нема интелектуалаца.

Ако то значи то, онда је Србија осуђена на агонију и пропаст. А ако не значи, онда можемо очекивати формирање нових интелектуалних кругова по угледу на овај. Тако можемо очекивати формирање Нишког, Новосадског, Лесковачког, а затим ће се појавити Интелектуални круг Мале Иванче, Интелектуални круг Горње Топонице, Доњег Бријања (село код Лесковца), и тако даље, и тако даље.

Друго питање отвара још више дилема. Да разјаснимо, или бар покушамо разјаснити првенствено појам "интелектуални и интелектуалац". Шта је интелектуалац. Како се постаје интелектуалац. Које школе дају диплому интелектуалца. Ко промовише интелектуалце. Ко им признаје звање. Да ли је звање рангирано и да ли постоје интелектуалци волонтери, интелектуалци приправници, кандидати за интелектуалце, интелектуалци ветерани, полу интелектуалци, не интелектуалци, нижи и виши интелектуалци, над интелектуалци, под интелектуалци итд.

Где се и када објављују огласи за упис у интелектуалце, колика је такса и чланарина да ли се стиче право стављања титуле испред имена, нпр. Пера Перин ВКВ интелектуалац, или Весна Веснић, виши интелектуалац,

или Неша Поповић, помоћник интелектуалца, или тај и тај, В.Д. интелектуалац или онај и онај, кандидат за интелектуалаца.

Дипломирани интелектуалци

Да ли се за пријем у интелектуалце признаје и почасно чланство у одређеним институцијама. Да ли се може постати почасни интелектуалац и да ли и почасни докторати и друге почасне функције (као почасни члан удружења љубитеља Венере укључујући и њену конфигурацију) може пресудно утицати на пријем. Или рецимо почасни члан клуба обожаваца тог и тог политичара, тог и тог певача тог и тог глумца, те и те појаве итд.

И још једно питање. Да ли се обавезно мора пљувати по Српству, патриотизму, и српским интересима. Да ли се обавезно мора бити мрзитељ свега српског и свих Срба, и да ли се под Србима подразумевају и Лужички Срби.

И на крају да изанализирамо и трећу реч, Зашто круг?

Круг је геометријска слика и означава простор обухваћен кружни-

цом. Кружница је линија, састављена од тачки. Тачка, сама по себи не представља ништа. Дакле, Београдско интелектуално ништа. Е па не ваља. Да покушамо другачије. Круг може представљати нулу. Нула, ако нема испред себе неку вредност, само је нула, дакле опет ништа. Београдска интелектуална нула, или нуле.

Опет не ваља. Изгледа да сам негде у анализи погрешно.

Ако кренемо од тога да би круг у ствари требао да представља сто, опет се јављају две дилеме.

ПРВА: Округли сто подразумева и витезове, а судећи по чланству овог удружења ту нема ни витезова ни вештица. И још нешто, како се зове женски витез. Витезица ваља, витезица округлог стола. Г-ђа ТА и ТА, чланица Београдског интелектуалног круга и Витезица од Доње Почековине. Не иде.. не звучи лепо. У даљој разради се може поставити и питање облика стола, а самим тим и питање имена овог удружења.

Ако кренемо од геометријских слика, а имајући увек у виду облик стола, доћи ћемо до логичних закључака: квадрат, троугао, ромб, ромбоид, паралелолипед.

Замислите само овакав назив удружења:

– Београдски интелектуални квадрат, или

– Београдски равнокраки интелектуални троугао, или

– Београдски, равнострани интелектуални троугао, са оком свевидећим (проклете асоцијације, куд ме одведоше), или

– Београдски, расклиматани интелектуални паралелолипед.

Ако кренемо и са геометријским телима, тек онда ћемо доћи до нових, чудних имена као,

– Београдска интелектуална, равнострана затупљена пирамида, или

– Београдска интелектуална, доња полулопта, или

– Београдска интелектуална, тупоглава призма, или, или, или...

Ипак чини нам се да је овде дошло до самопроглашавања интелектуалца, мада нам додуше ни после ове анализе, и даље ништа није јасно. Није нам јасно шта се у ствари хтело и са именом и са удружењем.

Момир Марковић

ЗАМРЗНУТИ ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ

Ових дана у једном београдском дневном листу, који је по свему судећи под утицајем СК ПЈ, странке вампира и отворених сатаниста, објављен је чланак под насловом "Мирку Марјановићу замрзнута функција не месту председника ИО ФК Партизан". Рекли бисмо већ виђено. Председник Владе опонаша председника Републике. Као што је подсетимо се, Слободан Милошевић замрзнути председник СПС, тако добисмо још једног замрзнутог високог државног функционера. Замрзавање функција је иначе термин кога су овдашњи преобучени комунисти измислили, али којим се и други служе, па тако два министра у Марјановићевој Влади замрзнуше своје чланство у Демократској странци. Ко је следећи? Можемо сада да очекујемо новинске наслове у стилу: "Радоман Божовић замрзнуо своје власништво над покер аутоматима" или "Радоје Контић замрзнуо своје пријатељске односе са Дафином Милановић".

Ипак вратимо се оној већ објављеној вести и Мирку Марјановићу. У тој вести се каже да ће његова функција председника ИО ФК да мирује све дотле док буде на челу српске Владе. Пошто му ту где јесте и није место, Марјановић и његова "влада братства и јединства" завршиће неславно као и претходне социјалистичке. Тада, а тај дан се приближава, садашњи председник српске Владе поново ће да постане председник ИО ФК Партизан, такозване фудбалске владе. У тој влади налазе се или су се налазили све сами социјалисти и комунисти. Поред Марјановићевог нека од имена су: Борислав Микелић доказани комуниста, или Јово Поповић, пензионисани генерал, један од челника СКПЈ. И у Управи другог великог фудбалског клуба, у Црвеној звезди, у својим фотељама седе следбеници комунизма, истакнути чланови СПС: Радмило Богдановић, сива еминенција социјалистичке странке, Драган Томић, актуелни председник Скупштине Србије, Владимир Цветковић и Зоран Бингулац, републички и савезни министри за физкултуру и други.

Ови подаци недвосмислено говоре да режим у Београду чврсто држи власт и у великим спортским друштвима, у којима се окреће велики новац и преко којих се стичу огромне привилегије. СПС која влада

помоћу својих сателита не пада на памет да изврши трансформацију друштвене својине, а самим тим и спортских друштава и организација. Тако се дешавају разна замрзавања и одмрзавања функција, најновије од стране председника српске Владе

Марјановића. Уосталом, њему то баш и није први пут. Пре тридесетак година, подсетимо се, урадио је нешто слично, само много нечасније. Замрзнуо је кумство, и оженио се својом кумом.

Наташа Јовановић

Томислав Никוליћ — опасност за председнике

ЛЕТИ ВРЕМЕ, А СА ЊИМЕ И ЛЈУДИ И МИШЉЕЊА

Садашњем председнику Већа грађана Савезне скупштине СРЈ, професору др Радоману Божовићу много штошта се не може порећи, а понајмање способност да се увек изнова нађе у центру пажње. Ево шта је о њему (и не само њему) пре скоро две године рекао госп. Миодраг Ђукић, тадашњи министар културе Србије:

"Разуме се, могу да схватим институције и људе који се не слажу с његовом политиком, с начином његовог понашања, релативно затвореног понашања. Слободан Милошевић је, ипак, само човек, сваки његов минут посвећен је раду, и уверен сам да лично није у стању да се одређује

кога ће да види и прими, с ким ће да разговара, него да то одлучује екипа људи за које, као и цео српски народ, сматрам да нису ни срећно ни кохерентно изабрани. Један од доказа лошег избора, по мом дубоком уверењу, свакако је избор председника владе др Радомана Божовића, који је очигледно показао неспособност у вођењу политике владе и Социјалистичке партије Србије. Та неспособност је, на жалост, угрозила и власт Социјалистичке партије Србије и власт Слободана Милошевића, а, ако хоћете, и стабилност и независност Србије у ширем смислу речи"

(НИН бр. 2169 од 24. јула 1992.)

Када смо већ поменули госп. Милошевића, ред је да чујемо и једно мишљење о њему. Ево шта је пре годину и по дана изјавио Душан Михајловић, председник Нове демократије, својевремено потпредседник једне од Милошевићевих влада, а данас...

"Право је чудо да је он изневерио ту наду у промене и да је постао роб оних идеолошких одређења којих се одрекао читав свет. То би се могло илустровати низом примера: од игре са симболима која нам је нанела толико медијске штете и коју је сада веома тешко исправити, мислим у светским размерама, конкретних погубних теза у економији и политици, до програма његове партије који задржава друштвену својину, самоуправљање и утопију о ослобађању од економске експлоатације. Ми смо формално прешли на парламентарни систем владавине који подразумева поделу власти на законодавну, извршну и судску, а сведоци смо да и даље живимо у једнопартијском систему, у коме се и данас најважније одлуке за судбину свих нас доносе у једном кабинету".

(НИН бр. 2186 од 20. новембра 1992.)

СЛУЧАЈНОСТИ?

Мало ко од Срба не памти следеће датуме:

27. март – "Боље гроб него роб!", али и светски Дан позоришта и дан на који нам је Џорџ Буш упутио своје чувено писмо;

6. април – дан када је бомбардован Београд, али и дан избијања рата у БиХ;

28. јуни – Видовдан на који је убијен у Сарајеву престолонаследник Франц Фердинанд, али и дан Митрановог једнодневног излета у ратом захваћено Сарајево;

20. октобар – Дан ослобођења Београда, али и дан на који је Добрица Ђосић осакатио Боку Которску предајом Превлаке Хрватској, а годину дана касније Милошевић распустио Скупштину Србије и утабао пут комунистима који су данас у влади;

Као да ова обележавања годишњица нису била довољна, добисмо пре неки дан и 10. април: у част проглашења уставне државе бомбардовао нас је НАТО.

Шта ли нас очекује за Ускрс који ове године пада на Дан илумината и на педесетогодишњицу ускршњег бомбардовања српских градова од стране англоамеричких "савезника"?

НОВИНАРСКА "ОБЈЕКТИВНОСТ" И "ЛАКОЋА ОПАЖАЊА"

Док се хладном и од зноја влажном руком поздрављала са мном, њене блентаве разроке очи гледале су ме с пуно симпатија, а у широк осмех развучена уста, из којих се ширио чудноват задах, откривала су ниску уредно пломбираних зуба. Окорело жуманце у угловима усана указивало је на то да је недавно јела јаје "на око", а давно увели цвет у њеној коси одавао је шарм скромности. Кокетним покретима леве руке стресла је мрвице хлеба са свог прелепог цемпера, а онда нешалантно и са лакоћом шутнула смрдљивог мачора са фотеље, прекренула јастуче које је са горње стране било мокро и понудила ме да седнем.

Наш интервју могао је да почне.

* * *

Ово горе, што вам вероватно личи на карикатуру, можда ће ускоро постати сасвим уобичајен увод у интервју. Ко је у првоаприлском броју листа "Интервју" био у прилици да прочита интервју (слободног и независног?) новинара Драгана Влаховића, лако је могао да се увери да већ постоје за овакве уводе оспособљени новинари. Међутим, како се радило о првоаприлском броју, надајмо се да је све било само шала и да ће интервју опет наћи пут ка својој првобитној форми "питање-одговор", без икаквих слутњи, претпоставки, жеља и коментара новинара.

САЧУВАЈ НАС БОЖЕ ЧУВАРА

Изгледа да је сад у Србији најтраженије а богами и најуносније занимање постало ЧУВАРИ, то како се ствари крећу чувар свега и свачега.

Ту недавно прочитасмо у новинама да је један од челника СПО-а добио

ма се шта поделити. Стан је дакле додељен на чување, старатељство и васпитавање господину који узгред као гласовит књижевник (има леп баршунаст глас) у потпуности одговара лику старатеља, чувара и васпитача поверене му општинске имовине. Јакако.

* * *

СКПЈ је у тим пословима чувања најоптерећенији, али је зато и организационо и искуствено најјачи. Нису ли преузели обавезу да сачувају од заборава и идеје и идеале који су, руку на срце мало застарели и рогобатни, али могли би једног дана затребати и бити искрошћени у циљу усрећивања наших народа, и народности/разуме се. А ко нам чува личност и дело драгог покојника? Ко се свакодневно брине за свежину цвећа у чувеној кући, ко нам негује идеју братства и јединства? Па без њих би и зграда ЦК на Новом Београду постала руина и у њу би се вероватно уселиле разне странке које не дају ни пет пара за тековине и револуције и самоуправљања и легендарне Ванге и Бријуна и Јајца и незаборавне "48" и свих наших отока (голих и оних који нису били голи).

Акадemosвимарекли историјскоНЕ?

Додуше говорили су они место нас и НЕ и ДА и МОЖДА и ВИДЕЋЕМО и НЕ ЗНАМ И АКО БАШ МОРА и Ј... ЛИ ГА. Е па за толико чување је и, потребна велика екипа,

предузеће тако рећи. И створише господу предузеће. И дадоше му име звучно, милосвучно чак. Комет га крстише. Па сада Комет чува комитет, и то са оружјем. Јакако бато! Са правим оружјем, пушкама, или како би злобници рекли дугим цевима. Па неће ваљда онолики комитет чувати са пиштољчићима који личе на играчке. Зар да дозволе да заљубљеници у мисли и дела поменутог драгог покојника долазе и клањају се кад коме и како коме падне на памет. Зна се ред.

Поред наведених активности Комет се изгледа почео бавити и научним истраживањима. За почетак су одлучили да разреше прастару дилему "Шта је старије, кокошка или јаје". Е па, с обзиром на несташницу експерименталног материјала, а самим тим што се баве чувањем имовине и других лица, одлучише да лабораторију снабдеју. И снабдеше је богами. И то максимално. Из магацина, повереног им на чување од стране једне фирме позајмише 6.000 комада јаја. Додуше конзумних, али ипак јаја. Е па баш нешто размишљај, ала би се наекспериментисали да им се повери на чување нека фарма за узгој бројлера. А ко зна докле би та експериментална работа ишла да се није умешала полиција, која узгред буди речено, уопште не мари за науку и научне потребе него похапси експериментаторе и чуваре.

Господин "познати"

задавак да чува и сачува стан на територије општине Стари Град, од свих оних бескућника и узурпатора друштвене имовине која, уколико није овако сигурно заштићена може бити разграбљена. А општина мора водити рачуна о сваком свом квадрату, о сваком педљу друштвеног. Чувар иначе мора бити високо морална личност, човек од поверења, неко ко ће се максимално жртвовати, ако треба у одбрани поменутог стана.

Е па најповољнија личност за ноћног а богами и дневног чувара поменутог стана нађена је у личности Г-дина "познатог". И мислим да је то сасвим на месту јер, руку на срце, ко би од њега могао да обави боље овај посао. А знајући господина "познатог" из његових наступа на разним митинзима дошао сам до закључка да ће он поменути стан чувати као свој. И тако ће све бити на свом месту. Општина је решила горући проблем стан јој се чува потпуно бесплатно. Господин "познати" ће овај стан чувати доживотно. А они којима би општина требала да реши стамбено питање неће морати да оптерећују службе молбама за решавање јер не-

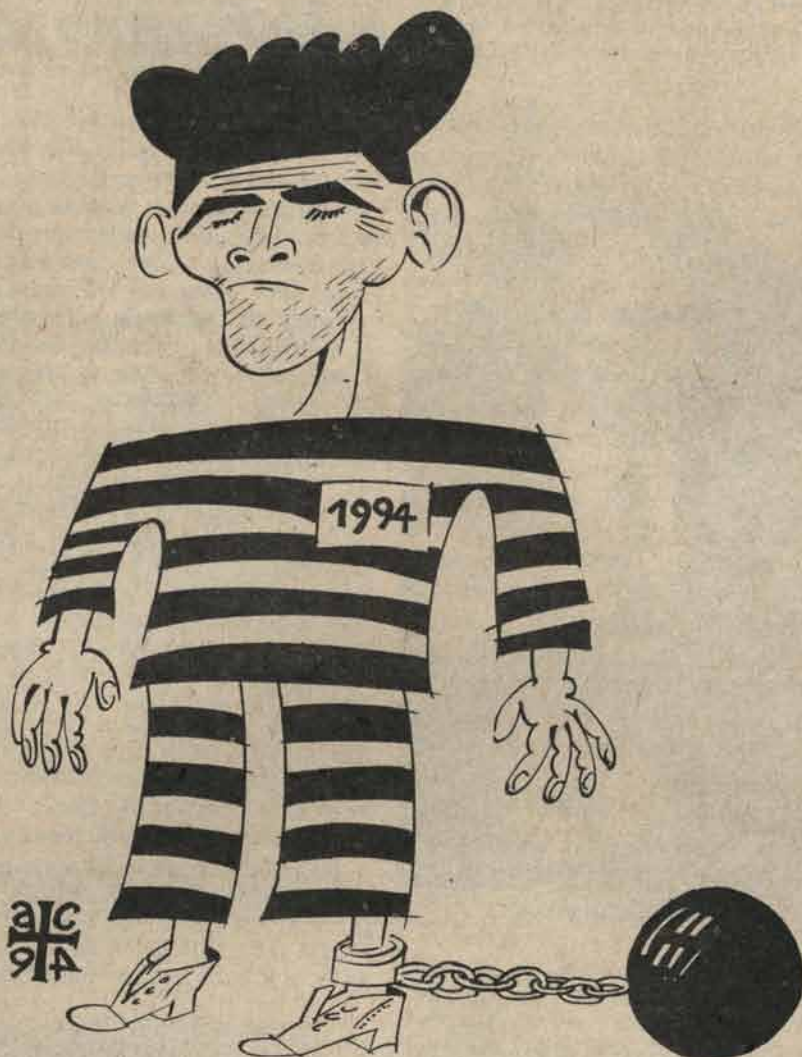
Сулејман Угљанин са "чуварима"

Господин Божовић је човек за пример како се поверена му имовина чува. Добио човек стриктна наређења како да чува и сачува Савезну Скупштину. Говорницу поготово. И инструкције како се то ради. Па неће ваљда човек дозволити да се говорница у скупштини злоупотребава, да се са ње разни страначки лидери и прваци обраћају посланицима и народу. И ко су бре они? Умишљају да могу кад хоће да се јаве и изађу на говорницу, да се на њу наслањају и љуште својим рукама политиру и лак. Нећемо ваљда дозволити да се сваке године лакира. То бре кошта. А ми смо земља у кризи и под санкцијама. Како да увеземо лак? Како? Јок брига њих, не хају што наши пензионери немају ни за млеко и хлеб. Брига њих што нема ни за увоз лекова. Они би да говоре, да излазе, да се наслањају, да љуште лак. А тек што пију воду кад изађу, сачувај боже, ко да нису пили три дана. А све то кошта. И у том случају господин чувар је ту да подвикне, да упозори, да скреше, да се пропне на прсте ако треба и дрекне "У КЛУПУ, У КЛУПУ, У клупу бато, него. И тако говорница остаде неоштећена, читава такорећи. А Демократија питате се? Ма ко те пита за демократију, важан је ред и мир у парламенту. И лак на говорници такође. А о демократији и парламентаризму нека размшљају неке друге генерације, неки нови клинци. Господин није ни добио задатак да спроводи демократију, већ да чува скупштину. И сачуваће је макар морао да у тој борби жртвује свих својих метар и нешто. Једино ми остаде нејасно како може професор професора да отера у клупу. Ајд да је неки ђак, студент, магистрант, па да и разумем али... А ко сам ја и да схватим и разумевам. Ко мене и ових десетак милиона око мене и пита.

*
* * *

Господин Драшковић видим користи сваку прилику да истакне како чува муслимане. Свака част човеку. Изгоре доказујући свима да су они наша браћа и да ти који ратују, убијају, силују пале по Босни и нису криви. Криви су Срби који су их изазвали. А могли су тако лепо да подметну врат под нож и за час посла би све било готово. Али неће тврдоглава србенда чак ни толико да учини зарад мира и благостања у лепој Босни. И о чему ће сад господин Драшковић да пише. А тако је лепо описао страдања српског народа у својим књигама. И тако лепе награде и

ОДЕЛО ПО МЕРИ

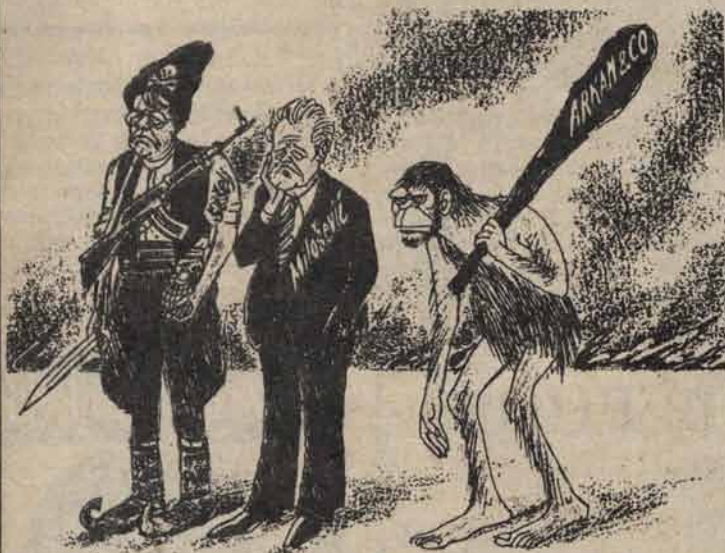
признања добио. А сад нема материјала за писање, нема нових покоља и јама. Не дају се Срби. Е па јесмо ми никакав народ. Не дозвољавамо човеку да се још више афирмише. А имали би још једног нобеловца сигурно. И шта је пар милиона српских вратова према Нобеловој награди. Чак кажу и не боли много. Госпођа Драшковић чува Вука и Чистоту Српског Покрета Обновне. Вука вероватно од разних лидерки-

ња из коалиционих партија, а СПО од Вука. И успеће изгледа бар у овом првом. Узгред нешто пребројавам. Вук Драшковић, Даница Драшковић, Драгомир Драшковић (онај са бројаницама), па много је брате, премного Драшковића по глави Срба. На крају да опет констатијем "Сачувај нас боже оволикних чувара".

Момир Марковић

КАКО НАС ВИДИ ХРВАТСКИ ТИСАК

IZBORI NA SRBIJANSKI NAČIN

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG

BEHRENDT,
Frankfurter Allgemeine Zeitung

ЧИТАОЦИ САРАДНИЦИ

КЛИН ЗА КНИН

"Новости вечерње"
и Слобина ТеВе
пробише нам уши –
од големе цеве.
Међу српском браћом,
по средини Книна,
свесрдно се баве –
ударањем клина!

СИНОПТИЧКА ПЕСМА

Луковића "Време",
у високом стилу,
гриничка времена
облачи у свилу.
Жуљеве му праве,
бар се тако куне,
домаћа времена –
од нерунске вуне.

ЈАВНИ РАДОВИ У НАС

Обрали смо бостан,
почастили але,
по небраном грођу
сад ватамо зјале.

МЕЂУНАРОДНА ЗАЈЕДНИЦА

Ту су овце све у реду –
спремне да их вуци једу;
имају и плаву стражу,
што шарену чува лажу.
Многе овце добро прођу:
не једу их, но их глођу,
вуци толе жељу своју,
а овце су све на броју!

СЛОВЕНАЧКИ ДЕМАНТИ

Злобницима бројним
дајемо на знање:
ми Словени нисмо,
"јужни" смо још мање!
Наш народ у души,
и лети и зими,
северније живи
но сами Ескимии!

Епиграми
Светомира Момчића

ГЛУВАРЕЊА

Иако смо земља под санкцијама,
иако нас из белог света баш и не пи-
тају за став и мишљење, ипак наша
дипломатија и политички еста-
блишмент задњих дана нагло по-
јачава темпо активности.

Г-дин Божовић посетио Русију,
Г-дин Милошевић Румунију,
Г-дин Јовановић такође,
неки опозициони лидери Америку,
Други опет по другим пријатељским
и мало мање пријатељским земљама,
Трећи по којекуда у белом свету,
Једино господин Драшковић не оде
у Сарајево. Затајио веле ваздушни
мост. Нешто се покварило. Није као оно
кад је у Француску ишао. А чудно и
конструкција моста и конструктори
исти. Питам се нешто, зашто није лепо
сео у ауто, па преко Лознице, Зворника,
преко Српских земаља до Пала па даље
до Бутмира, где би га преузео УНПРО-
ФОР. Обзиром на заслуге за "Српску
ствар" људи би га на путу поздравили
овацијама.

Било како било, тек наши поли-
тичари одлазе у бели свет. Одлазе, и
то је сасвим у реду. Не ваља једино
што се отуда и враћају. Многи би
много више урадили за Србе и
српство кад би тамо и остали.

Марковић Момир

МЕЂЕ ВУКА МАНИТОГА

По сопственом нарцисоидном уверењу Вук Драшковић је један од најпаметнијих живих Срба. Толико је паметан да у малом прсту и рукаву има политичка решења и учртане међе за се српске земље на које су бацили око зидари новог светског поретка.

Преко домаћих и страних средстава информисања истреса их из рукава и узбуњује јавност. То чини ревносно и у дослуху са пројектантима наших мука.

Колико су његова политичка решења и међе прихватљиви за измучени српски живаљ најбоље говори податак да не сме ни да присмрди међу оне којима "помаже" и уживо изнесе своје паметне замисли.

Због тих својих бисера, којима досипа со на ране, не сме да се појави ни у бившој Босни и Херцеговини (осим у муслиманским и хрватским кантонима) ни на Космету (осим у шиптарским етнички чистим срединама) ни у Крајини (осим у зонама под контролом УНПРОФОР-а, и то са гас-маском да га не би препознали ретки преживели Срби и пресудили му као, некада, усташи Кватернику!

Од гатачких муслимана најгори су ВУК и ДАНА!

(народна песма)

Велики верник, муслимански хришћанин, Вук Драшковић са нестрпљењем очекује 1. мај, убеђен да ће се тога дана одржати Ускршња парада. Организатор "Светосавског жура '91." и његов посланички клуб очекују боља места на централној трибини.

ВЕРНИК

ЖИВЕО
1. МАЈ
ПРАЗНИК
ЦРВЕНИХ
ЈАЈА !!!

ALC
91A

dr Mira Marković

ODGOVOR

Књига "Одговор", аутора др Мире Марковић, је овогодишњи бестселер у Врању. По броју продатих примерака превазишла је и романи легендарног Боре Станкома, опростите Станковића! (Ово СТАНКОМ нам је укуцао у уши и подсвест ЕПД државне телевизије)

Само уочи овогодишњег осмог марта продато је 2500 примерака ове антологијске књиге.

Купац је био директор фабрике "Симпо" који је поменуто ремек дело своје газдарице поклонно женском делу колектива, као празнични поклон.

Ова акција нашег највећег произвођача намештаја заслужује сваку похвалу. Очекује се да ће и други колективи поћи његовим примером и да ће за 25. мај, 7. јули и 29. новембар поделити "Одговор" како женском тако и свом мушком чланству.

Радницима је, за укупан развој, поред физичке хране, која је скупа и за многе тешко достижна, потребна и духовна храна!

На последњој седници Народне скупштине, која је одржана средином марта, социјалистички посланик Добривоје Будимировић, познатији као Бица, имао је неке физиолошке непријатности.

Када је расправа о мандатару Марјановићу и предложеним министрима била у пуном јeku, он је брзином олимпијског победника у спрингу отрчао у скупштински нужник. Како га је потреба изненада снашла а очигледно није стартовао на време, малерозни тркач се унередио.

По једнима, који су пратили његово настојање да стигне до санитарне просторије, у питању је била мала нужда а по другима велика. Очевици увек имају различите исказе. Ми му нећемо стајати на мучку и истраживати детаље.

После извесног времена смех присутних посланика пропратио је његов повратак у скупштинску салу.

Бица се вратио у другим панталонама!

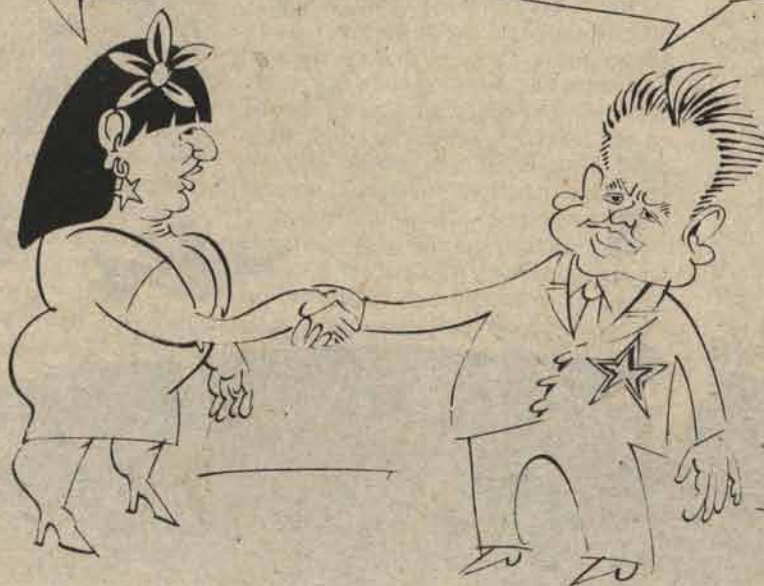
Било како било сигурно је да су том истакнутом јуришнику јагњећих бригада и свињских даћа попустиле петље.

Да би убудуће избегао слична искушења, саветујемо му да са собом увек носи ношу!

Прилоге урадио:
С. Аксентијевић

КОМУНИЗАМ
ВОСКРЕСЕ !!

ВАИСТИНУ
ВОСКРЕСЕ !!!

a/c

СЕЛО НЕВЕСЕЛО

И ове године актуелна власт је обманула и оставила на цедилу сељаке. Без обзира на обећања да ће бити обезбеђене довољне количине горива и ђубрива готово ништа по том питању није учињено.

Обезбеђено је 10 л дизела по хектару, а у зависности од врсте радова потребно је 15–20 л/Ха. Међутим, и ове количине које су до сада "обезбеђене" још у целости нису дистрибуиране до сељака, већ вероватно, као и прошле године, разним каналима иду на црно тржиште. Пошто држава није у могућности да обезбеди целокупне количине горива неопходно је да дозволи приватницима да они преузму снабдевање горивом како би се умањила несташица, а самим тим и оборила цена, но држава то не жели, јер јој одговара да држи монопол у овој области.

Што се ђубрива тиче ситуација је слична. Обезбеђено је око 60% потреба, али исувише касно, а оне количине које су обезбеђене на време ишле су на црно тржиште и тамо достигле невероватне цене. Потребно је максимално смањити царине на увоз свих производа и увести строгу контролу у производњи и дистрибуцији ђубрива.

Драган Ђубојевић

У се у и своје кљусе

ПОСЛЕДЊИ ПОХОД НА ЈУГ

1. Ограничења која сам имао у личном животу допринела су да сам добро учио. У учењу сам налазио извесно задовољство.

2. Ја сам за најшири развој и најважније је да не буде непријатељства, господства једне, било које, нације, да нема дискриминације.

3. Последњи скок на Југ, излазак Русије на обале Индијског океана и Средоземног мора – то је стварни задатак руске нације.

4. Не може се управљати земљом махањем чоколадом пред лицем поданика, или само витлањем бичем.

5. Непожељно је везивати све људе за само једну партију, за једну концепцију. То умртвљује. Мноштво идеја чини земљу богатијом, раскошнијом, као букет цвећа.

6. Због тога сам за мање хероизма... Ако бисмо се сви жртвовали, ко би остао да живи у нашој земљи?

7. То ће бити Нова Русија, без "злог духа", без фанатизма, Русија у којој ће православље и хришћанска вера имати доминантан положај.

8. Руси, горди народе, двадесет и први век ће у сваком случају бити наш век.

Ово је аналитичко казивање испреплитано биографским подацима, квинтесенција мојих филозофских и геополитичких погледа на савремену стварност. То је скок мог ума, домет који сам достигао у својој 46-ој години.

Због тога ћу почети од самог почетка. Ја сам Владимир Жириновски. Имам руско име, Владимир, а оца су звали Волф, тако је било записано и у његовој крштеници и личној карти. Мама га је једноставно звала Волаја и било би једноставније да су мене звали Владимир Владимирович. Али, због бирократизма и канцеларијског менталитета чиновника у Русији, ја сам сада Владимир Вољфович. Ја се својим именом поносим јер

то је име мог оца иако оно није нарочито уобичајено за руско ухо.

Рођен у знаку закаснеле "Хитне помоћи"

Рођен сам 25. априла 1946. г. у Алма-Ати. Био је четвртак, вече, једанаест часова. Падала је киша. Прва послератна јесен. Живели смо у двоспратној кући у Дунганској улици, у граду који се тада звао Верниј. Основали су га 1854. руски козаци. Руски људи су, дакле, основали тај град. Због тога могу увек с правом да сматрам да сам се родио у Русији, међу Русима. Стаљинским указима тамо је, затим, најпре формирана Казашка Аутономна Совјетска Социјалистичка Република, а онда Казашка Совјетска Социјалистичка Република и најзад сада независна држава Казахстан. Као да су Руси само гнојиво за земљу на којој треба да никну нечије државе, а да самим Русима држава и није потребна. По некој логици Руси не морају да имају своју државу тамо где су се родили, где живе, где су умрли њихови преци, тамо где су оснивали градове, легално а не као завојевачи јер тамо где су дошли руски козаци и није било државе. На обали реке Алма-Атинке налазило се њихово козачко село. У близини није било никаквог другог насеља. На жалост, руска реч "казак" и реч "казах", назив локалног насеља, врло су слични у изговору.

Родио сам се у двоспратној кући, где су становали само Руси, који су чинили већину становништва у граду, где су и данас 80 одсто становника Руси. Због тога сам себе увек сматрао Русом кога је родила Русиња, Александра Павловна Жириновска, са девојачким презименом Макарова, која је имала мајку, моју баку, Фиону Никифоровну Макарову, са девојачким презименом Сергучева. Она је имала

брата Михаила Никифоровича. И још једног брата. Један од њих је радио у Москви у Ковачници новца. И бака је 30-тих година радила у Москви, у Ботаничкој башти. Судбина је разбацала моје рођаке по целој земљи. Где све нису живели! У Москви, Лењинграду, у Пензи, у Сизрану, у Сасову, Кемерову, Братску, Архангелску, у Уљановску, Пјатигорску, и Гомељу, на Далеком Истоку, у Краснодарском крају, у Армавиру и на Сахалину, у Фрунзеу, у Душанбеу у Украјини, на Кавказу и Мајкопу – по целој земљи. Моја мајка је имала два брата и две сестре, било их је петоро дече која су имала своју децу који су се женили и удавали. Ако бих побројао целу породицу – вероватно би их било око стотину. И, најзад, међу њима је било људи разних националности. Поред тога, у нашој породици смо имали и чистачице и кандидате наука, обичне војнике и пуковнике, са факултетским образовањем и оне који факултете нису завршавали. Типична средња руска породица. Многонационална. Мужеви неколико сестара од тетака били су неруси. Муж једне тетке био је Мордвин, Виктор Измаилов. Муж сестре од тетке Рене био је Осетин или Афугец. Тако смо се измешали. Али, у основи сви смо ипак били руски људи. Мој деда, Павел Иванович је умро од тифуса 1919. год. као војник старе царске руске војске. Ја, његов унук, данас не могу да кажем за кога је он био – за Црвене или Беле. Судећи по фотографији био је војник царске војске. До октобра 1917. године он се некако и могао да оријентише. А на чијој страни је био после 1917. године, не знам. Данас не можемо један другог да окривљујемо низашта. Како можемо да оцењујемо збивања с почетка века када ни данас, иако смо сведоци и учесници нове историје, не можемо увек дати

правилну оцену о овим или оним збивањима?

Рођен сам у нашем стану, у истој соби у којој сам затим проживео пуних 18 година, до 3. јула 1964. године када сам заувек напустио свој родни град Алма-Ату и прешао да живим у Москви. "Хитна помоћ" није успела да стигне на време до моје мајке. Зато су потрчали да доведу сусетку пензионисану бабицу, која је становала подаље па ни она није стигла на време. Суседи су били наши рођаци. Деда, муж моје рођене тетке, помогао је мајци тако што је кухињским ножем одсекао пупак. И то је урадио нимало лошије од оних у породилиштима. Најзад је стигла и "Хитна помоћ" па су нас у породилиште одвезли обоје, маму и мене. Можда је и сам тај момент мог рођења утицао на моју судбину? Можда сам судбину, некако и сам испровоцирао? Нисам могао да чекам. Био сам шесто дете у здравом телу моје мајке чије су механизме за рађање већ били испробали моји претходници, три сестре и два брата.

Без обзира на полугладни мамин живот, ја сам ипак у њеној утроби био снажан момак, и такав сам и дошао на свет, нормалне тежине, нормалног раста. Касније се појавила и коврцава светла косица и плава боја у очима. Мајка ме је неговала три године а затим је, присиљена лошим материјалним стањем, морала да се запосли. Отац, Волф Андрејевич Жириновски, био је обичан правни саветник у Управи Туркестанско-сибирске железнице. Умро је рано после једне аутомобилске несреће. Мама је остала без средстава за живот. Имали смо краву али смо је морали продати због недостатка сточне хране. Мама се запослила у једном ресторану. Тамо се и хранила а помало је и мени доносила. Од тада сам, практично, на државном обезбеђењу. Сва моја исхрана је долазила из тог ресторана. То је, наравно, била неукусна храна и, разуме се, кварила је моје органе за варење, доприносећи појави гастритиса, холециститиса итд. Али, шта сам ту могао, ја мали дечачић? Стално сам био гладан. После школе одлазио сам код маме у ресторан и чекао да јој се укаже прилика да ми донесе да нешто поједем. Чинила је то кришом јер то није било дозвољено. Запоследни у ресторану добијали су службени оброк, тако да је моја храна за маму била дупонска. Мајка је, понижавајући се, морала да моли куварца за тањир супе, за понеку загорелу шницлу а ја сам све то јео и онда одлазио кући. Понекад није успевала ни толико да ми пружи, онда када није радила или када би искрсле неке тешкоће. Стално сам био гладан. Због тога су сва моја сећања на детињство везана за чињеницу да никада нисам имао довољно да једем. А храна је увек била једнолична и ниског ква-

литета. Тако је било и са одећом. Никада нисам имао добру, квалитетну одећу, већ такву коју је неко пре мене носио. Куповали су је на буљвој пијаци, стару одећу коју су претходно носили они који су је затим прерасли или је остала од умрлих. У сваком случају моја одећа је била стара, раније употребљавана, нечија, туђа. Једном ми је, сећам се, мама одрестло-ва сашила кошуљу, карирану, живих боја. Тада су у моди биле кошуље које су се носиле преко панталона са малим прорезом са стране. Отишао сам са дечацима у парк да се окупам у малом језеру, а када сам се вратио по одећу, кошуље није било. Украли су је. Касније су ми украли и школску торбу.

Са социјалним проблемима сам се суочио од раног детињства, од момента рођења. Долазак "Хитне помоћи" са закашњењем гладно детињство и хладноћа. Тада су зиме биле веома сурове, до минус 20 степени а ја сам имао лошу обућу. У ствари, никада нисам имао топле дубоке ципеле или чизме од ваљане вуне, ваљенке, као ни лепо одело. Сећам се да сам увек носио ватирану проштеповану јакну, или некакав изношени стари капут који би ми дао брат од стрица. Невесело детињство, све до осамнаесте године. Можда сам у 17-ој години први пут осетио неке искрице радости, прва очекивања, доживео прве пољупце.

Што се тиче домаћег огњишта, нисам имао чега да се сећам: нисам имао свој кутак, чак ни свој кревет. Спавао сам најпре на сандуку, затим на једној софи на којој су сви седели тако да ни она није била само моја. Спавао сам само ноћу када на софи нико није седео. Никада нисам могао мирно да заспим јер је то била соба у комуналном стану. А то је значило да је у тој соби понекад бивало и по пет људи. Чак и кад их је било само троје, увек је горело светло, свирао радио, људи су по њој ходали. А ја, будући да сам био мали, сасвим мали, желео сам да раније легнем, бар у девет или десет, а увек бих заспао при електричном светлу и уз буку. Због тога ми је од детињства много што-шта било неудобно и непријатно. Био сам лишен основне породичне удобности, људске топлоте.

Мама скоро никада није била код куће, стално је радила. Када је одлазила на посао ја сам спавао или дремао када се са посла враћала понекад је дуго нисам виђао. Била је заузета чак и недељом, у том једином слободном дану за одмор – субота је постала нерадни дан тек када сам напустио дом – увек је била нечим заузета. Јер, требало је нешто и опрати, тим прешто је стан био комунални. У кухињу нас нису пуштали. У ходнику на сандуку стајала је наша лампа керосинка на којој је мама спрема-ла

ну. То јој је одузимало много времена јер смо имали саму ту једну керосинку. А требало је и испећи кромпир и скувати чај. Храна је била веома лоша: супа од кунуса, понекад боршч, месо ретко, чешће каша, и печени кромпир, понекад комадић харинге. Меса и кобасица је увек било мало а слаткише смо имали само празником и то обичне обланде, најјефтиније чоколадне бонбоне од једне ил. рубље које су се звале "Домино", или тако нешто.

Како је било тешко живети у комуналном стану. Тај стан је, у ствари, био наш. Њега је 1940. године добио први муж моје мајке. Био је пуковник. Дали су му тај трособни стан за њега, његову жену и петоро деце, дакле за седморо чељади. Али, избио је рат и прво уселјавање бескућника. Прво су нам узели једну собу, затим другу. На крају рата мама је остала у једној соби. Муж јој је умро 1944. године од туберкулозе а 1945 г. удала се за мог оца кога смо већ 1946 г. изгубили. Тако смо остали у том комуналном стану са правом само на једну собу. У суседној соби је становала мамина сестра. Њој је отац предложио да се досели к нама јер је сматрао да је боље становати са својима него са туђима, избеглицима. Мамина сестра је, дакле, са својом породичном живела у другој соби а у трећој једна жена, избеглица са сином. Марија Николајевна. Мамина сестра је заузела целу кухињу па су мама и сусетка спрема-ле храну у ходнику.

Нисам имао нигде места да се играм, ни у соби ни у ходнику. За купатило се увек чекало у ред, а у њему се увек осећао непријатан задах, јер је у купатилима обично непријатан мирис, ако се не стави какво освежавајуће средство. У купатило су улазили један за другим. Ако ујутру купатило користи десет или једанаест особа ту ни освежавајуће средство не помаже. Неки су тамо и пушили, што је још више отежавало стање. Марија Николајевна је пушила у ходнику а дим је испушта-ла у своју собу. Од детињства сам био у тим отровним колутима диванског дима. Цигарете су по правилу биле оне најјефтиније, без филтера, марке "Прима" и сличне. Ја сам очигледно свима сметао, био сам најмлађи а уз то и та "дедовина", комунални стан, сломио се преко леђа најслабијег. Да га шутнеш или кажеш нешто грубо, ко ће те заштитити? Ни брата ни оца. А поврх свега још и – очух. Године 1950. мама већ није могла да живи сама, имала је 38 година, била је, дакле, још млада па је осећала потребу за човеком. И довела је у нашу кућу двадесетгодишњег студента са Високе школе за везе. Био је то глуп момак, али му је код нас било пријатно и удобно. Имао је свој кревет, бесплатну храну, бесплатно прање

веша и крпљење. Шта је могао да допринесе домаћинству будући да је био студент? Стипендија му није била довољна ни за њега па отуда не само да нам није помагао, већ је представљао сувишна уста у нашој сиромашној породици. Мајка је била принуђена да и њега храни оброцима из ресторана, дакле њега, себе и мене. То јој, међутим, није увек успевало. Када је морала да бира међу нама двојцом, изабрала би њега, јер је са њим живела у невенчаном браку. Никада се нису венчали, иако су то могли, али, изгледа за тим није било нарочите потребе.

Очух је са нама живео дванаест година. За то време, причинио нам је много невоља. Понекад је долазио кући пијан и увек је пушио у соби. Тако смо и у соби добили још и дувански дим – у соби, у ходнику, у купатилу... Мали дечакић је удисао сав тај смрад и због тога – паatio. Лоша храна и скоро никакво васпитање и посебно одсуство сваког контакта са културом. Не само да није било дечјег кутка, већ ни играчака. Нисам имао ниједне дечје књиге, нити смо били претплаћени на новине, без телефона, дакле, без ничега. Живео сам као у пустињи. А мене је привлачила култура. Наилазио сам на књиге за одрасле. Мама је волела "Америчку трагедију" од Драјзера, "Краљицу Марго" и сл. У таквим књигама сам мало шта разумевао, а хтео сам да читам дечје књиге, које нисам имао. Желео сам да се играм дечјих игара, али ни за то нисам имао прилика. Као да ме је сам живот присиљавао да страдам све време, од момента када сам се родио. Друштво ми није могло ништа да пружи.

Први протест против култа личности

Мама ме је сместила у дечје јаслице где сам проводио и дан и ноћ. Већ од друге-треће године практично сам углавном био ван свог дома. Шест дана сам проводио у јаслицама где је било двадесет и шест креветића и двадесетак деце. Још се сећам тих дечјих јаслица на углу Артиљеријске и Узбечке. Једном сам се силно уплашио. Већ смо били легли да спавамо кад је некакав пијанац стао испред наших стаклених врата на првом спрату покушао да завири а онда – покуцао. Страшно сам се уплашио јер се мој кревет налазио поред самих врата.

Још памтим како су нас кљукали рибљим уљем. Морали смо да идемо код медицинске сестре, да станемо у ред а она нам је из велике флаше, једном истом кашником, сипала уље у уста. Многи уље нису волели сматрајући то чак казном. Али се тада веровало да је рибље уље здраво за децу па су нас њиме редовно наливали. Сећам се и како су нас увече, у једанаест часова будили. На спавање смо ишли у девет а будили су нас – у јед-

наест! Да бисмо мокрили у кофу! Наиме, нека деца нису могла ноћу да издрже, па су мокрила у кревету. Да не би мењале постељину и сушиле чаршафе, теткице су се досетиле па су измислиле буђење. Будиле су сву децу, стављале наред себе две кофе, наравно уз упаљено светло. Малишани су мокрили у једну а девојчице у другу кофу. Можда се баш тада први пут у мојој трећој-четвртој години нешто сексуално покренуло код мене јер сам видео потпуно наге девојчице. Сви смо спавали голи па када смо при упаљеном светлу мокрили у те кофе, природно је што смо линије тела лако запажали. Тада, наравно, ништа још нисам схватао али сам ипак разумео бар толико да смо ми дечаци а оне девојчице, да оне имају другачије облике тела, друге органе. Дабогме, тада нисам осећао физичку страст у чистом виду, али сам ипак схватао: оне су девојчице.

А онда су ме једнога дана преселили у Дечји вртић, који се налазио мало даље од Дечјих јаслица и гледао је право на Артиљеријску улицу. То више нису биле дечје јаслице у којима се проводио и дан и ноћ, већ убичајени дечји вртић. Тамо сам провео време од треће до шесте године. До своје седме године кад куће сам био можда укупно не више од месец дана. У марту 1953. године од мајке су затражили да ме повуче из вртића јер сам, рекли су, био неукротив дечак који је себи дозвољавао разне несташлуке и није слушао васпитаче. Сећам се да сам у том вртићу једном извео као да сам болестан. Пошто ми се живот у вртићу није свиђао а како сам чуо да ако мало кашљем, прогласиће да имам велики кашаљ и послаће те кући. Том приликом сам дуго кашљао трудећи се да уверим васпитаче да сам добио велики кашаљ. Не сећам се да ли ми је то лукавство успело и да ли су ме пустили кући, али сам бар покушао са таквом довитљивошћу.

Сећам се и како су нас ангажовали за испомоћ у истоваривању робе за магацин ресторана вртића. Тај посао су, наравно, обично радила старија деца, између пет и седам година. И ту смо се послужили лукавошћу. Једном смо истоваривали лубенице а онда је једна лубеница сасвим случајно пукла. Неко из вртића, економ или кувар, одмах нам је рекао да лубеницу морамо појести јер се не може сачувати, пошто би истекао сок. Наравно, одмах затим постарали смо се да случајно пукне још неколико лубеница које смо, дабогме, одмах и појели. Ето, и такве лукавости и намере рађале су се у дечјим главицама већ у најранијем узрасту.

Сећам се и наших игара. Морали смо да заједно као вучемо некакав аутомобил. Поређани један за другим конопцем смо вукли тај аутомобил... Уопште, те колективне игре никада нисам волео. Најчешће сам одлазио у страну и сам се играо. Сећам се задаха просторија тог вртића. Тај задах, који је долазио од дечје одеће, хране и

дечјих тела, био је некако спенифичан. Сећам се и одраслих у том вртићу. Једном су ме због нечега казнили па сам бежао ходником а онда се сударио са другим малишаном који је иза угла истрчао у исти ходник. Ту смо се и сударили. Дечаку је потекла мало крв из носа. Кад су га упитали – сећам се и његовог имена, звао се Миша Исаков, био је Казах али од оних русифицираних Казаха – "Шта се десило, Миша?! он је само показао прстом на мене па су васпитачи извукли закључак да сам га ја ударио. Нико није хтео да разуме да смо се нас двојица сасвим случајно сударили. Та исправда према мени у раном детињству силно ме је заболела. Прогласили су ме безмало за хулигана. И касније сам се у животу често сусретао са неправдом. Хапсили су ме, оптуживали, за свашта су ми приписивали кривицу иако никада нисам био крив. И, ето, прошло је већ 40 година ја се и данас сећам тог случаја из детињства, толико ми се дубоко урезало у душу.

Сећам се и 6. марта 1953. год. Трчао сам по ходнику вртића и видео теткице и васпитаче како стоје испод звучника – тада су били они велики црни звучници из првих серија – и плочу. Разумео сам да слушају неку информацију, вест, како је негде тамо у Москви умро, неки Стаљин. Дечаку, који се савршено ништа није разумевао у политику, било је потпуно нејасно зашто ти људи, теткице, медицинске сестре и васпитачи стоје ту у ходнику вртића, далеко од Москве и – плачу. Наставио сам да трчим. Можда је то био мој први блесак политичког знања, мој први протест против култа личности. Већ тада сам сматрао да људи не треба да плачу ако негде умре неки нама стран човек. Тада још нисам знао да је тај човек био вођа народа и поглавар државе. Али, и сама та чињеница ме је раздраживала и изазивала недоумицу: зашто бисмо сви морали да плачемо што је негде неко умро?

Ето, такав је био тај мој дечји вртић у који најчешће нисам желео да идем. Чак сам се томе и силом одупирао па ме је сестра Вера безмало тукла јер је од мајке била добила задатак да ме води у вртић. Понекад би замолили једног дечака из нашег суседства да ме на превару одведе у вртић. За мене укућане је било главно да ме се ослободу, да ми виде леђа, да ме скину са очију, бар пет-шест сати. Понекад сам и бежао из вртића па су ме, најзад, морали и да испишу из вртића.

То ми је, међутим, ипак било жао, јер сам видео како испраћају децу старијег узраста. У лето, негде у јуну уочи школског распуста, када родитељи одводе децу на дачу или другде на одмор, у вртићу би постројили оне који су навршили седам година и који ће за месец два, у септембру, поћи у школу, да се више у вртић не врате. Том приликом су им уручивали поклоне: школске торбе, разни школски прибор као, на пример, држаље за

перо, кутије за оловке, лењире и оловке. Деци је било драго што се опраштају од вртића али и што их тако лепо испраћају. Мене су лишили тог празника. И касније су ме често лишавали дечјих празника. Препуштали ме самом себи.

Тих неколико месеци пред полазак у школу пролетели су ми неприметно и – полугладно. Мало сам се помогао тако што сам нашао "допунску исхрану". Наиме, у близини наше куће било је много приватних кућа са воћњацима и ја сам био један од оних несташних малишана који су се верали по дрвећу, брали јабуке, крушке, шљиве и вишње. Та допунска исхрана ме је одржавала. Уз то и обилно летње сунце, скоро без одесе, само у гаћицама, понекад и у мајици а скоро увек боси. То је калило организам. Растао сам релативно здрав, ваљда и зато што сам увек оскудевао у храни. Био сам мршав. Нисам се имао чему радовати па ни одећи коју сам носио.

Једног дана напунио сам седам година. Не сећам се да су моји у раном детињству икада прослављали мој рођендан. Први пут када сам напунио дванаест година тетка ми је дала 25 рубаља, оних дореформских, којима сам купио наливперо. Тада сам сам себи први пут у животу нешто поклонио. Касније, за неки од мојих рођендана, сестра ми је поклонила шах. У ствари, практично једва да ми је неко ишта поклањао. Моји су први пут озбиљно прославили мој рођендан када сам напунио 16 година, затим 17 и 18 година. На томе се и завршило моје детињство. Опростио сам се материнских крила.

Први разред основне школе. Сећам се како идем у школу, сам без маме која је и тога дана била на послу. У рукама носим ђачку торбу. Тада сам први пут осетио нови квалитет живота. На првом часу моја прва учитељица Марија Петровна Семисалова рекла нам је: "Децо, ви сада нисте више само дечади, ви сте и ученици, ђаци". И то сам схватио. Од другог разреда имали смо заједничко мешовито одељење јер је до 1953. г. настава у нашој школи била одвојена за дечаке и девојчице. И, ето, после првог часа, негде око дванаест сати, ишао сам кући где ме нико није чекао. Кад сам стигао, одложио сам своју нову ђачку торбу, и скинуо нови капут. То је био први капут који је био сашивен специјално за мене: бели, са дугмадима какву су имали на копоранима морнари и железничари. Наравно и панталоне су биле нове. Мама је набавила штоф и сашила то одело на машини код наше сусетке. Било је скупо да се купи ново одело а материјал се могао набавити јефтиније а можда чак и бесплатно. Ипак, нисам се радовао том првом дану у школи. Нико ме није испратио у школу, нити ме је на изласку из школе сачекао. Од самог рођења ишао сам увек сам, енергично и право. Нажалост, увек сам осећао досаду, горчину и незадовољство јер никада нисам доживео радост, баш никаву.

Нико ме није поздрављао, нико ме није загрлио, нико ми није казао: "Волођа, ти сада идеш у школу", или: "Волођа, ти већ имаш седам година". Мајка је ретко била код куће, морала је да ради да би ме хранила. На посао је одлазила у осам а враћала се предвече око шест или седам, уморна да би одмах почела да спрема храну, да пере, крпи. Мајке се сећам како увек нешто пере у корићу, или како легла. Целог живота је нешто радила, никада се није одмарала. Ни у једном дому одмора или санаторијуму за опоравак њено име није било записано. За време годишњег одмора као да није знала шта би са собом па је, једна моја мама, скоро једва чекала кад ће поново на посао. Целог свог живота, свих 73 година, мучила се. На два месеца пред смрт рекла ми је: "Волођа, немам чега лепог да се сећам, нисам имала ниједан радостан дан". И кад је 1985. године умрла и када сам се у мислима вратио на њен протекли живот, било ми је веома тешко јер сам схватио да она стварно ништа лепо није доживела. Цео живот јој је био испуњен само понижавањима и страдањем.

То је била и судбина целог нашег народа. Моја мајка и отац родили су се у Руској Империји. Отац 1907. а мајка 1912. године. Цео свој век су проживели мучећи се. Најпре цар и Руска Империја, затим револуција и грађански рат а онда Велики отацбински рат и та стална сељења, вечите формалности, личне исправе, пропуснице и сл. Селили су се по целој земљи, из Европе у Азију и умрли пре времена. Цео живот су провели селећи се. Колико су само градова и станова променили. Ми смо целу нацију ставили на точкове. Цео руски народ кретао се на таљигама по изложаним сеоским путевима труцкајући се преко рупчага. Тако цео двадесети век. И у космос смо отишли и Немце потукли али, уништили смо породицу, све принципе, погубили архиве, покидали родбинске везе. Колико се само људи селило и колико их је нестало. А како нам је било лепо почетком века: Руска Империја, отац и мајка били су само поданици те једне Руске Империје. А онда су нацртали границе. Више није било Украјине или Пољске ни Пензенске губерније, већ Мордавска република, не више град Верниј, већ Казахска аутономија а потом Савезна Република да би на крају прогласили независни Казахстан. Зашто, чему такав напад на породицу?

Опозиционар у шеснаестој години

Први час у основној школи ми је остао у сећању због – како рекох – тога што сам се првог дана сам враћао из школе са ђачком торбом у руци у белом капутући у улицом Ђержинског ка Дунганској улици у којој смо становали. Касније су ту улицу преименовали у Масанчи улици. У евроазијском граду Алма-Ати није било скоро ничег азијатског. Географија нас је

приморала да га уврстимо у азијски град. Четири хиљаде километара југоисточно од Москве. Кина и Индија су нам били ближи од Москве.

Једанаест година сам похађао наставу у истој школи. То је била школа производног смера. Спремали су нас за аутомеханичаре другог разреда. Већ од осмог разреда одлазили смо два пута недељно на праксу у Ауторемонтни завод бр. 2 у Алма-Ати. Тамо смо радили скоро цео дан, од осам ујутру до шест поподне. У прва четири разреда основне школе водила нас је Марија Петровна Семисалова. И даље сам остао непослушан дечак и стално сам имао сукобе са учитељицама због чега сам добијао ниже оцене из владања. Затим сам прешао у пети разред где је већ било више учитеља и разних предмета. Негде у петом или шестом разреду заостао сам у Аритметици и Алгебри па сам и касније са великим тешкоћама пратио те егзактне науке. Тако је било и са Геометријом и Тригонометријом. Код мене се створио некакав јаз у односу на те предмете, нисам могао да упамтим све те формуле, било ми је тешко да решавам и цртам задатке из Геометрије или да решавам формуле из Тригонометрије. Нису ми добро ишле ни Физика и Хемија.

У седмом разреду сам се у којечему истакао па су ме изабрали за председника савета школског одреда. Разредни старешина нам је била Вера Јерењевна Чјоботова, наставник математике. У осмом разреду сам већ имао другог разредног старешину. Они су се у нашем разреду често мењали, у томе нисмо имали много среће. У деветом разреду разредни старешина била нам је Јелена Блиндер Михаловна. Касније сам сазнао да је њено право име Естерна Мојсијевна. Под притиском антисемитизма русифицирала је своје име и презиме. Била је то енергична жена снажне воље. Три године је водила наш разред и много корисног је учинила за нас. Одмах ме је приметила и допринела је да будем изабран за секретара Комсомола Деветог разреда. Али, након неколико месеци разочарала се у мене, схвативши да сам неукротив, да нисам "цепни" секретар Комсомола. Опет је искористила свој ауторитет али у обратном правцу и препоручила наредном комсомолском састанку да ме смене. То сам доживео као још један ударац јер сам схватио да није било никаквих стварних разлога да ме поново не изабере за секретара, већ да је то просто њена воља, да јој се не свиђам. Наравно, нашле су се одмах улицице које су на састанку почеле да ме окривљују за једно или друго, па су ме коначно сменили. Поново сам постао обичан комсомолац.

Можда је од тада и почело моје опозиционо понашање? Дакле, у 16-ој години постао сам опозиционар. Није ми се свиђао ауторитативни стил

разредног старешине која ученика старијег разреда није ценила као личност, већ је желела да са њим управља као са неком машином. У том мом противљењу, у тој опозицији, почеле су да се кристализују честице моје будуће политичке душе. Нисам се слагао што је разредни старешина преправљала оцене. Да би у такмичењу њен разред био бољи, са више поена за достигнућа у настави, она је сама узимала дневник, отвара га на било којој страници и насумице, редом, уместо двојке стављала је тројку и на тај начин смо имали мање понављача. Ја сам, међутим, схватио да је то погрешно. А и она је разумела да се ја са таквим поступцима не слажем. Наши путеви су се разишли. Ни касније нисам постао један од оних који чине темељ наше номенклатуре, чиновник, који повлађује свом начелнику, дакле, један од оних који су и разбили нашу земљу. Нисам постао комунист. Остао сам у опозицији према свима.

Наравно, разредни старешина ми се потајно светила. На пример, знајући да ћу конкурисати на вишу школу и да се спремам да отпутујем у Москву, није ми дала петицу из енглеског језика, иако је једном другом дечаку, који је слабије знао енглески, дала петицу. Али је он зато био према њој умиљан. Већ сам се у школи не једанпут суочио са истином да су неки ученици добијали добре оцене не на основу знања, већ зато што су се њихови родитељи трудили да се додворе учитељу и што су им доносили поклоне. Моја сиромашна мајка није доносила поклоне, скоро да није ни долазила у школу. Није имала времена. И у нашој школи и у мом разреду било је више деце из материјално добродостојних породица у којима маме нису радиле и које су имале могућности да често долазе у школу, да разговарају са учитељима и, наравно, све је то утицало на однос према њиховој деци. Моја мама је као што рекох, веома ретко долазила у школу, поклоне учитељима није давала па су се они због тога према мени односили равнодушно или отворено негативно.

Такве као што сам био ја, често су бирали за објекат критике. Истина, понекад сам за то и сам давао повода јер можда нисам увек био нарочито разговорљив, кршио сам дисциплину и на часовима дошаптавао.

Био сам немиран дечак, кудраве косе са снажним гласом, једном речју, мене су примећивали. И ако би ме неки учитељ почео да због било чега критикује, сви остали би се одмах придруживали својом критиком. Често су ми на крају семестра снижавали оцену из владања. Ипак, у школи нисам доживљавао нарочита узбуђења, иако сам, једном, у осмом разреду био умешан у једну тучу. Наиме, један дечак, звао се Ољег Калининиченко, напао ме је да сам се ја бранио а они су то оценили као тучу, па су нас обојицу искључили из шко-

ле на три дана. Још су нас и раздвојили, њега преместили у 8б а мене у 8а. Али су нас након два месеца обојицу вратили у наш 8в. Таквих инцидента било је у школи.

Директор школе је био Селицкиј, звани Борис Фундер (не сећам се његовог презимена). У Алма-Ати је било много Јевреја као и у мом разреду а у граду је у тим годинама јеврејска општина била веома моћна. То је био резултат пресељавања, миграције. Јевреји из западних делова земље одлазили су на Исток па су се тако обрели и у Алма-Ати. Нарочито их је много било међу интелегенцијом, посебно међу учитељима и директорима школа. Било је у Алма-Ати и Немца. Уопште, то је био вишенационални град у коме су живели, поред Руса и Ујгури, Казаси, Узбечи, Киргизи, Немци, Јевреји, Грци, много разних националности. Било је чак и Корејца. У нашем разреду имали смо једног Корејца, Волођу Кима а у другом Сашу Пака. Наравно, у школи је било и Казаха али релативно мало. Сећам се једне Халимове. Отац јој је био министар аутомобилског транспорта Казахстана. Испоставило се да се његово образовање зауставило у четвртог разреда основне школе. Али, он је био Казах и зато је постао републички министар. И то је то национално угњетавање које сам осетио од најранијег детињства. Једном сам питао маму: "Због чега живимо у тако лошим стамбеним условима? Зашто не можемо да добијемо засебан стан?" Одговорила ми је: "Ми нисмо Казаси. Овде ћемо тешко добити стан. Најпре дају Казасима."

Мајка је радила у ресторану једног института па су јој професори често говорили о испитима, и како им је жао руске деце. Одговара Рус – добије двојку. За исти одговор Казах добије – четворку. Разлог – потребни су национални кадрови. Руски младићи су са горчином остајали испред врата виших школа. А Казаси, који често нису имали довољно знања, могли су да се упишу на више школе само зато што су Казаси. И зар то није национална дискриминација, зар то није национално угњетавање? И зар није природно што је то утицало на моју душу, на моја сазнања? Ја сам био веома социјално узнемирен јер сам преживео "дедовину" у комуналном стану где сам био најмањи. Али и због тога што се нисам мирио са односима у дечјем вртићу и у школи. Нисам имао добрих другова, вољене девојке. У 18-ој години већ сам био узнемирен на социјалном плану.

Једанаести разред завршио сам у 25-ој школи у Алма-Ати. Последњи пут смо се сликали заједно, ученици свих разреда. По завршетку школе скоро сви су остали у Алма-Ати. У друга места отишло је тек двоје-троје, међу њима сам био и ја. У нашем и суседном разреду било је и девојчица које су ми се у понечему свиђале. Било је и састанака, пољубаца, телефонирања, младаљачка доживљаја,

али увек чистих, платонских. А онда је све то некако прегорело.

Мислио сам на пут у Москву где ћу опет морати да се прилагођавам, где ће опет бити материјалних тешкоћа, опет само свој кревет у студентском дому, сва та "комуналност" у којој четири особе станују у једној соби. И поново заједничка купатила, заједничке трпезарије, и наравно, муко трпно учење у Институту за језике у коме је било много нових дисциплина. Велики захтеви! Све је то притискивало тело и душу двадесетгодишњег младића и то у време када се требало лудо заљубити, састајати се са девојкама. А ја сам седео са књигом у руци. А, онда, између 20 – 24 године то више није било то, нешто је прегорело. Некако сам променио тај лични рани осећај љубавне лирике. Није било никог да ме правилно усмери и то је, наравно, осиромашило моју душу. Као резултат свега, никога нисам заволео на прави начин. Ни касније у животу нисам срео ту, љубљену жену о којој сам сањао и која ми је већ тада толико била потребна.

Можда је у томе играла одређену улогу и моја љубав према мајци. Раство сам без оца, па још са очухом који се лоше односио према мени. Све зашто је била способна моја дечја душа било је усмерено према мајци коју сам веома волео. Нисам могао да замислим да ће једнога дана умрети и ишчезнути из мог живота. Вероватно се сва моја љубав утопила у љубав сина према мајци. Није остало љубави за девојку. Јер, једна је душа, једна љубавна енергија а код мене је сва та енергија била усмерена према мајци. Волео сам је, веома сам је волео. То је била двојна љубав у том смислу што сам волео и оца. Истовремено, био сам сведок мајчиних страдања. Веома сам саосећао са њом. Понекад сам видео сузе у њеним очима и питао: "Мама, зашто плачеш?" Она би ми одговорила: "Кад порастеш, сине, онда ћеш схватити". Касније сам схватио да је цео њен живот био несрећан. Било јој је тешко с првим мужем. Удала се у 16-ој години не знајући ништа о животу. Да би могла да ступи у брак морали су да јој придодају две непостојеће године. И одмах је родила прво дете, затим друго и тако петоро. Ураћању деце јој је протекла сва њена младост. Са свакиим дететом негујући га није спавала по две године. Практично, девет година није спавала. Није имала добре односе са својима. Браћа и сестре је због нечега нису вољели. Сестре су јој можда завиделе што се удала за официра а они су тада имали какве-такве привилегије. Нешто је у тим односима са родбином пукло. Њен први муж је био комунист и то ортодоксни комунист, и пошто је његова професија била још и особена, војна служба, није желео да се мајка често среће са члановима породице, са мајком, са баком, зато што су баки одузели право гласа. У годинама НЕП-а, када је деда већ био умро, бака, Фиона Никифоровна Ма-

карова, да би прехранила петоро деце, дала се у бизнис. Био је то и некакав изазов. У својој двоспратној дрвеној кући отворила је на првом спрату мали ресторан у који су долазили да се хране месни јавни тужилац, посланик, судија. А затим је НЕП укинута баку послали у Соловку. Мама и старија сестра су се у то време већ биле удале. Млађа сестра Ана и браћа Петар и Василије нису имали среће у животу, постали су беспризорни. Понекад би долазили код мајке да нешто једу што њен муж, Андреј Васиљевић није волео. Није желео да се мајка сусреће са људима који су сматрани непријатељима народа и туђи елементи. То социјално непријатељство прешло је и на непријатељство према рођацима.

Мама се сећала како су 30-их година од свих супруга војних лица тражили да дају своје злато Црвеној армији, за јачање одбране. И све што је мама имала, ситан накит, прстен, минђуше, све је предала јер јој је муж био пуковник Црвене армије. То се мерило на тежину а она је добила пола килограма бомбона и некакве јастучиће, шта ли, за сав тај златни накит који јој је остао од бабе и прабабе.

Помало смо хулиганили

И тако сам од раног детињства све време осећао некаква ограничења социјално непријатељство и непријатељство међу рођацима. Растао сам у таквим условима где није било топлине, ни од родбине ни од другова или учитеља, увек сам био сувишан, свима сам сметао и био објект критике. Нису ме хвалили а чешиће ме помињали у негативном смислу. Нисам имао успеха а нисам био ни нарочито снажан дечак. Нисам остварио нарочита достигнућа у спорту, иако сам почео да се бавим бициклизмом, фудбалом, мачевањем, стрељаштвом – све сам пробао. Али, није било никог да ме поучи како да се на прави начин бавим спортом. Желео сам да се бавим и гимнастиком, али, ништа ми није подало за руком. Нешто више успеха имао сам у стрељаштву. Из лежећег става из малокалибарске пушке од сто поена добијао сам 96. Мислим да сам у стрељаштву био у трећој мушкој класи. Ни за уметност и науку нисам имао неке надарености. А толико сам волео да свирам на пијанину, али га код куће нисмо имали. Једно време сам одлазио у Дом пионира и покушао да свирам у дувачком оркестру. Инструмент на коме сам свирао звао се, ако се добро сећам, "тенор". Али, ни за то нисам имао нарочите склоности па сам након неколико месеци напустио оркестар. Затим сам ушао у школски гудачки оркестар. Свирао сам на народном инструменту који се звао "домра". Мало сам дридао и на клавиру али сам и то напустио. Покушавао

сам и са гитаром. Купио сам уибеник за гитару за самоуке и почео да учим. Али, ни то ми није успело. Гајио сам голубове, куниће, пилиће. Имали смо чак и две козе. Једном сам сат или два био и пастир. То је, вероватно, моја прва професија. Ево, како се то десило. Нисмо имали дачу ни рођаке у селу па сам за време школског распуста трчао око куће. Међутим, наша сусетка је имала краву. Приметила је да доколичим и решила је да ме запосли као пастира, за пола литра млека дневно. Сагласио сам се са предлогом и једног лепог дана сам пар часова извео краву на испашу. Предвече сам је довео у шталу. Жена ми је дала пола литра млека које сам однео кући очекујући да ће се мама томе обрадовати. Али, обрнуто, мама је била незадовољна јер јој је било криво што је њен син био пастир. Некако, што су људи на некој друштвеној лествици, то су више желели да им деца постигну нешто више. Тако ми је мајка забранила да чувам комшиничину краву.

Сећам се да сам покушао и да тргужем. Једном нам је неко донео грашак па сам одлучио да га продам. Наша уличица је била тиха и налазила се мало по страни од пијаци. Сео сам и изнео мој грашак али, нико није хтео да га купи.

На крову наше двоспратне куће (могло се изаћи на кров) налазила се једна истурена даска на којој се могло сунчати па смо ми дечаци из дворишта, често сањали како да се обогатимо. Да произведемо сто кокошију, да их продамо и купимо овцу, да расплодимо двадесетак оваца па да купимо краву, а онда да узгојимо више крава и купимо – слона!

Тако смо маштали. Посматрали смо живот пчела, риба, покушавали и да пушимо, одлазили на речницу и учили да пливамо. Тада сам научио да пливам. Та речница се звала Бесновка. У суседним двориштима било је дечака који су због нечега били увек љутити, волели су кавгу. Али, се у несташку ниједан од њих није могао да упореди са мном.

Детињство ми је, у првим послератним годинама, протекло релативно мирно, без хулиганства, али полу-гладно, полуодрпано. Већина дечака око мене били су такође лоше одевени а богатих уопште није било. Сећам се како сам се једном задивио кад сам код једне моје другарице из разреда први пут видео хемијску оловку. Тада су се те оловке први пут појавиле и ја их, наравно, нисам имао. Онда нас је она позвала на рођендан. Одмах сам приметио да у кући имају топлу воду. И то ме је задивило јер у нашој кући није било топле воде. Нисмо имали ни каду, само обичан умиваоник. Купао сам се у јавном купатилу. А толико сам мрзео да у јавном купатилу чекам у реду по

сат-два јер је то купатило било "ресорно", тј. припадало је железничком предузећу "Гурксибу" па су железничари улазили не чекајући на ред. Сећам се свлачонице. Мушкарици су имали сви једнаке купаће гаћице, дугачке, до колена и од сатина. Све су биле једноличне, па и у боји. Највише у четири боје, црној, браон, плавој и тамно-зеленој. Ако би неко дошао у купатило са гаћицама неке друге боје, поготову ако би биле штрафтасте, сматрало би се да је луд. Таква су била времена и обичаји. Колико ли сам само времена провео чекајући у том јавном купатилу. Ни тамо није било каде или туша. Тако је мали Вова сваке седмине стајао у ред у јавном купатилу где се ни чабрица за воду није увек могла добити. Стајао је у ред испод цеви са топлом водом испод које је текла прљавштина са сапунском пеном... Све је то било моје детињство.

Назив планине Алтај није руски. Ми смо је једноставно звали Планина. Одлазили смо тамо да беремо дивље ценике и дивље крушке. Градили смо "брале" да бисмо створили јаз и купали у потоку. Успут смо разбијали сијалице на јавном осветљењу, стаклене површине, помало смо хулиганили па и крадуцкали. Сећам се кад је отворена прва самопослуга ми, деца, смо ишли тамо да крадемо бомбоне. У самопослугу се могло лако ући јер су продавци били на другој страни, на излазу, где се показивала роба за наплату; било је једноставно стрпати бомбоне под пазух или у џеп. Све је то био ипак само несташлук и добро је што се на то нисмо навикли. А могло је и да се навикнемо па би нам живот пошао другим путем. Вукли би нас по казним колонијама и затворима. Како је само мало потребно малишану да скрене.

Неколико пута су ме проводили у милицију. Једном смо се враћали са купања и, наводно, прешли смо улицу на забрањеном месту. Зачуо се писак пиштаљке милиционера, топот ногу. Трчао је за нама. Ми смо се уплашили и почели да бежимо. Милиционер је упорно трчао па смо се разбежали "у стрелце". Не знам зашто, али је он хтео да ухвати баш мене. Достигао ме је, и ухватио. Ја сам се отимао, викао, драо. Наравно, нико са стране се није умешао, нити покушао да ми помогне. Одвео ме је у најближу милицијску станицу и увео у "дечју собу". Старешини је објашњавао како су му пролазници рекли да смо отели ташну некој жени. Неко му се, дакле, пожалио, рекао ето, ти дечаци хулигани. Због тога је и јурио за нама. А ми смо га се уплашили верујући да нас јури што смо прешли улицу на забрањеном месту. Тако сам први пут у животу приведен у милицију, у дечју собу. Том приликом сам се дуго противио, ни-

сам хтео ништа да говорим, ни како се зовем, ни где станујем, нити ко су ми родитељи. Најзад сам ипак био приморан да телефоном преко нашег суседа позovem моје родитеље. Мама је одмах дошла са очухом па су ме пустили.

Други пут су ме привели у милицију зато што сам ишао, опет, тамо где се није смело. Недалеко од наше куће био је изграђен нови спортски стадион а приступни пут још није био подељен за саобраћај и за пешаке. Свугде је био само шљунак. Тако смо на стадион ишли по целој ширини пута и по саобраћајном делу и по тротоару. Једнога дана сам и сам ишао тим широким путем – није било фудбалске утакмице – па је милиционер, Казах, одлучио да је то нарушавање јавног реда. Ухватио ме је, стрпао ме у некакав камиончић-кипер и одвео опет у милицијску дечју собу. Очигледно је себи "застртао" да приведи једног рушиоца јавног реда. Ту су ме мало задржали а онда пустили.

Најзад, трећи пут су ме привели у милицију, али, овога пута у одељење за одрасле. Наиме, враћао сам се из биоскопа са мамом и очухом па смо изашли на трелејбуску станицу где је било пуно деце из нашег дворишта. Нечему су се смејали и гласно се довикивали. Задржао сам се са њима, док су родитељи отишли кући. Стајали смо ту поред неке поломљене клупе. Одједном, наилазе милицијска кола, из њих излази милиционер, упућује се према нама пошто га је, очигледно, заинтересовала група дечака који су о нечему бурно расправљали млатарајући рукама. Једна постарија жена недалеко од нас је у том моменту гласно прогунђала: "Ето, хулигани ломе клупе". Милиционер није много размишљао, зграбио је двојицу најближих дечака а један од њих сам, наравно, био ја. Стрпао нас у кола, одвезао у милицију. Дежурног је обавестио: ево хулигана. И тако су ме три пута у детињству привођили у милицију.

У 18-ој години сам већ многоштошта схватао. Нисам био лопов, нисам постао хулиган, никог нисам преварио нити тукао, ништа лоше нисам урадио а ипак нечег недоброг сам се, изгледа, дотакао. Такав је тада био живот. Сећам се да смо бацали димне петарде у аутобусима. Наравно, то је било лоше јер је неко могао и да настрада. Несташлук. Хтели смо да доживимо неку авантуру, доживљај. Знам да смо куповали у апотеци цуле, надували би их, пробушили рупицу, напунили водом и прскали у пролазу аутомобиле. У ствари, осећали смо потребу за доживљајима зато што нас нису усмеравали у секције, кружоке, на техничко стваралаштво, једном речју, нисмо имали чиме да се бавимо. Препуштени себи самима тражили смо разоноде, али, Богу хвала, све је то ипак био само дечји несташлук. Нисам прешао ону границу иза које почиње преступ.

Такво моје понашање је, очигледно, било засновано на генима које сам наследио од оца. Он је био човек велике културе. А било је случајева када сам са другим дечама могао неког да нападем, да га изударам, али, ја то нисам чинио. Да украдем, или да учиним тако нешто, било ми је страшно. Само несташлук. Знао сам да се увучем у туђи врт, да наберем мало јабука. Али сам у старијим разредима и тај обичај напустио.

А онда су већ почели да ме узнемиравају и узбуђују социјални проблеми. Купио сам књиге: Основи политичких наука, Основи економије, Основи филозофије – у то време је било пуно таквих популарних књига из друштвених наука. Волео сам да читам такве књиге. Почео сам да размишљам и о мојој будућој професији. Најпре сам желео да postanем војник, официр. Два моја старија брата била су у Армији, па је можда и то на мене утицало. Војне јединице су пролазиле поред наше куће, коњица, војна техника, војници. Тај приказ је изазивао код мене снажан утисак. У то време смо имали много филмова о рату. Али, тој професији ме је привлачила и сама војна тематика, да будем официр, да завршим војну академију. А онда ме нешто почело да вуче према правној струци, хтео сам да будем иследник. На мене су, вероватно, утицали филмови о преступницима, убицама, лоповима, иследницима, па ме је све то узбуђивало. Најзад, зажеleo сам да будем дипломата. Један од наших рођака, муж сестре од тетке ми је једном рекао: "Волођа, иди у Москву, упиши се у Дипломатску школу, буди дипломата. Знаш, то је живот". Спољна политика ме је заиста интересовала. Често сам разгледао географски атлас. Привлачиле су ме стране земље, знао сам да постоје континенти, волео сам часове географије. Али, нешто ме је вукло и политици, филозофији, економици, спољној политици. Интересовао сам се и за социјалне проблеме, национално питање – све сам то на неки начин осетио на себи, у пракси. А на крају све се преокренуло. Одлучио сам да отпутујем у Москву и да се упишем не у дипломатску школу, већ на Институт источних језика при Московском државном универзитету. Нисам постао официр јер су ми у војном одсеку рекли да таква школа у какву сам ја хтео да се упишем не постоји. Наиме, из неких разлога нешто ме је вукло унутрашњој војсци. Дошао сам у војни одсек и рекао да хоћу да се упишем у војну школу у којој се спремају официри за унутрашњу војску. Можда такве школе у то време заиста није ни било, или их је било мало. У сваком случају рекли су ми: "Не, за такву школу нисмо чули". И то је било све. Такав немаран однос службеника војног одсека допринео је да се тада прекинула моја веза са Армијом и ја сам кренуо другом линијом.

Школу сам завршио без тројки, у сведочанству су ми уписали углавном четворке, две-три петице а ту је

било и сведочанство о квалификацији за аутомеханичара другог разреда. Опростио сам се са девојком према којој су се моја осећања већ била охладила. Звала се Света. Имао сам 18 година, као и она.

У то време скоро сви московски младићи су имали искуства у сексу. А ја, дечак из провинцијског града, знао сам само за први пољубац. Први покушај да доживим секс био је неуспешан. И у 17 и 18 години још сам био веома плашљив и стидљив. Сећам се у Сочи, на Црном мору, у некаквом санаторијуму за одмор где је наш разред дошао на распуст, легао сам са једном девојком која је на себи имала само купаћи костим. Дотле смо имали нормалне, другарске односе. Замолио сам је да скине доњи део костима. Али, која девојка сама скида гаћице! Тада нисам знао да сам то ја требао да учиним, да јој помогнем а и стидео сам се. И тако смо само лежали док неко није наишао. И, ето, та моја стидљивост и плашљивост ми није дала да почнем са полным животом онда када сам то желео. У прво време све је било платонски. Био сам веома стидљив, вероватно и плашљив. Мислим да ми је то остало од оца. Касније сам, можда, био чак и превише нагао у односима са девојкама.

Студент Московског државног универзитета

Али, коначно сам доспео до социјалне зрелости. Трећег јуна 1964. год. долетео сам у Москву на аеродром Внуково авионом ИЛ-18 с малим коферчићем у који ми је мајка спаковала најнеопходније: кошуље и резервно рубље. Чини ми се да нисам имао резервних ципела. У другој руци држао сам корпицу са јагодама и парадјазом. Код нас су рано sazревали и били релативно јефтине. Мама ми је рекла, понеси, можда би могао да даш неком у пријемној комисији па ће се према теби боље односити. Она, сиротица, није схватала да би, ако би стварно донео у комисију корпицу са јагодама то вероватно био мој први мито у животу. Био сам још млад па ми такве мисли ни изблиза нису падале на памет. Корпицу са јагодама и парадјазом оставио сам у магацину за чување ствари. Где да је носим кад нисам знао ни где идем. Дошао сам у сам центар Москве, на Црвени трг. Аутобус са аеродрома зауставио се испред самог Лењиновог маузолеја и тамо сам у информативном бироу сазнао за адресу Института источних језика. Испоставило се да се Институт налазио одмах поред Мањежа и хотела "Национал". Дошао сам тамо, показао документе и – први удар. Документи нису одговарали условима пријема. Недостајао је један од главних докумената, препорука обласног комитета Комсомола. За то нисам знао. Пре тога сам писао брату који је

живео у Москви као официр да се распита за услове уписа у МГИМО. Одговорили су му да МГИМО нема студентски дом. А то није било тачно. У ствари, МГИМО је имао студентски дом. На тај начин су одбијали кандидате из других градова. Тако се и нисам уписао у МГИМО.

Пре свега зато што нису хтели да ми обезбеде студентски дом. Истина, вероватно на конкурс у тој школи не бих ни прошао јер је требало накупити 15 поена а ја из географије, на писменом и на енглеском сигурно не бих добио петице. Географију сам престао да учим у деветом разреду и она се више није понављала. Написати писмени састав за петицу било је за мене практично немогуће. Да матурант школе из провинцијског града добије петицу из енглеског, кад ни дечаки из московских специјалних школа, па и они који су са родитељима живели у иностранству, нису могли увек да обезбеде петицу – за мене је то било, наравно, нереално. Због тога сам и отишао у Институт источних језика. Међутим и тамо је била неопходна препорука Комсомола. Отишао сам код брата у Подмосковље и написао мами писмо. Она је некако успела да у месном комитету Комсомола добије ту препоруку, послала ми је па сам тако могао да предам комплетна документа у Институт.

Дали су ми упут за студентски дом. Добио сам свој кревет и почео да спремам пријемни испит. Схватио сам да је моје знање енглеског недовољно. А требало је дати за упис пет испита, руски, усмени и писмени, историју, енглески, такође усмени и писмени. Дошао сам у Институт и непосредно се обратио некој жени са питањем да ли би могла да ми помогне да нађем ванредног професора за енглески језик. Изгледа да сам јој био симпатичан, у сваком случају дала ми је телефон једне професорке. Становала је негде у близини Речне железничке станице. Отишао сам тамо и почео код ње да узимам часове. После првог часа рекла ми је да треба да јој платим десет рубаља. Изненадио сам се јер ми се чинило да је то много. Поново сам писао мами која је у то време била на годишњем одмору али се, након мог писма, вратила на посао да би ми послала новац за приватног професора. У тој општој конфузији некако сам професорки исплатио, мислим, сто рубаља. То је за мене тада био велики издатак. Али сам испите успешно дао. На писменом сам добио тројку, на руском усменом и на руској књижевности четворку, на историји пет и на енглеском три. То се показало као довољно за упис на Институт. У то време хуманистичке више школе нису практиковале конкурсне објаве. Сви су тежили да се упишу на МИФИ и ФИЗТЕХ, на Баумански. Међу хумани-

стичким институтима Институт за источне језике није се користио тим огласима. Конкурс је био мали, три аспиранта за једно место. И сви који би успешно дали последњи испит практично су могли да се упишу.

Добио сам студентску књижицу и прву примедбу од декана. Запитао ме је зашто се не обријем. А ја се још нисам био ни почео да бријем јер сам имао само маље. Предочили су ми да не могу да добијем стипендију због оних тројки на пријемном испиту. То је био још један удар. Сличне ударе добијао сам бар једном месечно. И тако је било све до данашњих дана. Богу хвала нису ме избацили из студентског дома. Добио сам и стипендију, 35 рубаља. И мама ми је слала, 30 рубаља месечно. Тако сам са 65 рубаља месечно студирао пет година у Москви.

Поново сам се лоше хранио и облачио. Шта сам могао да купим са 65 рубаља? Третило је платити студентски дом, купити књиге, оловке, свеске, сладолед, карту за биоскоп – а за све то је био потребан новац. И свакодневна исхрана. За све те потребе нисам могао да издвајам више од две рубаље дневно. Од 65 рубаља три рубаље је ишло за студентски дом па сам за остале потребе могао да трошим највише две рубаље дневно. А био сам млад. Кад сам, на пример, излазио у кафану, и кад сам морао нешто да наручим, увек сам имао тешкоћа. А већ ако је требало да изађем са девојком, да купим карте за биоскоп, позориште, балет, концерт, да одемо на игранку! Цео живот – само беда, сиромаштво. Никада нисам имао довољно новца. Зато сам се бацио на учење.

То је био хуманистички факултет па није било оних предмета које нисам волео – математика, физика, хемија, цртање, биологија, већ само хуманистички предмети. Истина, и ту је било предмета које нисам волео, на пример Увод у специјалну филологију. Уопште, филолошка дисциплина ме није привлачила. Волео сам историју али факултет се звао историјско-филолошки. Мене су послали у филолошко одељење зато што сам у приступној изјави написао да желим да студирам турски језик и књижевност. И тако сам доспео на филолошко одељење. А то је била грешка. Али, хвала Богу што сам се обрео у Турском одељењу јер сам лако могао да се нађем на монголском, вијетнамском одељењу или да изучавам некакав афрички мау-мау језик.

И тако, ја, студент са бедном стипендијом, са креветом у заједничкој соби у студентском дому, без другога, сам у непознатом граду. Много сам енергије утрошио на прилагођавање, на стицање првих пријатеља, на остваривање ближих контаката са студентима. Све снаге су биле усмерене на учење и ја сам добро

почео да учим, па сам на другом курсу већ добио већу стипендију, 47 рубаља и педесет копејки. Неколико места сам добијао тако повећану стипендију. Изабрали су ме из руководиоца групе, затим од 4–6 курса за секретара комсомолске организације. Од 1967. године почео сам да испуњавам политичку активност. Петнаестог априла 1967. године упутио сам писмо ЦК КПСС и у обраћању руководству земље предложио сам да се спроведу реформе у области пољопривреде, образовања и индустрије. Осећао сам да ту нешто није у реду, да се не развијамо а на то је указивао и живот око нас. Посећивао сам часове политичке економије, филозофије, историје КП СС, остваривао контакте са вршњацима и професорима. Могао бих рећи да је тог 15. априла 1967. године почео мој свесни и активни политички живот.

У децембру 1967. године начинио сам још један корак. Оштро сам истукао у расправи на тему "Демократија код њих (на Западу) и код нас (тј. у СССР)". Моја дискусија се некоме није свидела и тако сам ушао у забелешку која је достављена директно ректору А.А. Ковалеву и проректору М.Ф. Јурјеву. И већ у јануару 1968. године – први политички удар. Кад је требало да као преводилац са неком спортском делегацијом отпутујем у Турску, на месец дана, неко ми је у карактеристици написао да сам – политички неподобан! И од пута – ништа. Како је то било непријатно. Тада су се већ појавили дисиденти, процеси. Даниел, Сињавски, Солжењин... Неке су похапсили, друге су протерали у изгнанство. Али сам ја био далеко од тога, говорио сам само у своје име и за себе, али, и то је било довољно да ме прогласе политички неподобним. То ме је љутило, утолико пре што је целом петом курсу предстојала пракса у иностранству. Мене су, међутим, послали у Радио комитет где сам провео осам месеци као стажер у емисији за иностранство, у Турској редакцији. Затим сам прешао на стажирање у Државни комитет за економске везе са иностранством. Али, ја сам свакако хтео да отпутујем у Турску јер сам, најзад, изучавао језик, те земље. Тада су студентске међудржавне везе са иностранством биле слабе. Мало ко је од студената путовао у иностранство. А онда сам сазнао да постоји могућност да путујем у Турску са једном делегацијом Државног комитета за економске везе са иностранством и да за ту сврху могу да добијем позитивну карактеристику. У априлу 1969. године први пут сам, дакле, боравио у једној капиталистичкој земљи. Пре тога сам 1966. године први пут био у иностранству – у Мађарској у саставу студентске радне бригаде Московског државног универзитета.

Сећам се како смо прешли пограничну станицу Чоп и, ето већ смо нас на мађарској страни. Једна млада Мађарица, пришла нам је са послужавником и некаквим слаткишима и напитцима. Први пут сам доживео да сам у иностранству. Ето, то је, дакле, то иностранство. Будимпешта ми се веома свидела. Тамо сам се заљубио у једну девојку, Мађарицу, звала се Аника. Имали смо сусрете, љубили смо се, онда смо се једно време дописивали и то је било све. Али, месец и по дана у Будимпешти! Месец дана смо радили на изградњи а затим обилазили земљу. Одмарали смо се на Балатонском језеру.

У Русији, био сам у студентском догору испод Анапа на Црном мору, затим у дому одмора Московског државног универзитета у подмосковљу у Красновидову. Наравно, и свугде је било игранки, познанства са девојкама. Али, за све време студија у Москви нисам имао сталну везу са неком девојком. А чезнуо сам да се страсно заљубим, да се удварам, али нисам имао среће или снаге за то. Очигледно је то била моја кривница. Сувише сам био узнемирен социјалним проблемима, сувише много снаге и енергије сам трошио на учење. То је била цена за срећу у личном животу.

А онда сам, сам себи, организовао стажирање у Турској на осам месеци. Тамо је већ у почетку избио мали инцидент. Оптужили су ме за комунистичку пропаганду само зато што сам турској деци поклањао совјетске значке. Опет нисам имао среће. Увек некакви удари судбине, стално, сваког месеца, сваке године. Онда је умро муж моје мајке, па је и то био удар. Морао сам да отпутујем у Алма-Ату, да помогнем мајци да га испрати на последњи пут. Уопште, мало сам у животу имао радости. И кад ми је мајка рекла да је проживела живот а да није имала ниједног радосног дана, да нема чега да се сећа, онда сам и ја размишљао о свом животу. Па и ја сам проживео добар део живота а скоро да нисам имао ниједног радосног дана. Сећам се кад сам пошао у школу, није било радости, нико моју радост није делио са мном. Завршио сам школу – такође мало радости јер сам морао да отпутујем у туђи град, нисам имао довољно нована а онда и та неизвесност, примиће ме неће ме примити... Завршио сам факултет са одличним оценама и опет није било никога с киме бих поделио радост. Са одличним оценама завршио сам потом и Московски универзитет и то у свечаној сали Московског државног универзитета. На лењинским горама и добио Црвену диплому. Али, опет није било никога ко би се са мном радовао. Одneo сам Црвену диплом у студентски дом у своју собу, али ни тамо није било никога с ким бих по-

пио чашу руског шампањца. Био сам сам.

Кад сам завршио факултет зажелео сам да купим аутомобил. Са уштеђевином коју сам зарадио у Турској купио сам "Запорошца". Стајао ми је под прозором јер, наравно, нисам имао гаражу. Онда сам отишао на одслужење војног рока. И где – у Тбилиси! Опет у туђи град, у туђу републику. Тек што сам стигао из Турске где сам имао непријатности, а сада – Грузија. А зашто не Русија, зашто да ја идем у војску а неки да не иду?

Возим се својим "Запорошцем" у лето те болесне 70-е године према Тбилисију преко Анапа. Последњи пут се одмарам у студентском догору где сам боравио 1968. године и где сам се упознао са својим будућим другом, математичарем Владимиром Алексиним. Он није постао мој најближи друг, али смо двадесет година чак и више, двадесет и пет, одржавали везе. И опет нисам имао среће. Он ми је постао пријатељ али не и друг. Имао сам другог пријатеља са киме сам се такође упознао на универзитету, физичар звао се Александар. И опет исто. Телефонирамо један другом, идемо заједно у домова одмора, али, право пријатељство – нема...

Младалачке године... Нисам имао среће у личном животу вероватно због тога што нисам имао блиске пријатеље. У дворишту куће у којој сам се родио, било је пет-шест дечака и сви су били различити али нарочито топло пријатељство нисам имао ни са једним од њих. Очигледно је таква била моја судбина, да ништа не осетим на прави начин, ни љубав, ни пријатељство. Нисам имао блиске односе ни са рођацима. Очигледно је и то била моја судбина. А све се то одражавало на мој живот. Можда као код сликара или композитора којима је потребна несрећа да би стварали, да би добили надахнуће. Тако је било и са мном. Да би боље и дубље схватио политичке процесе у друштву, имао сам извесна ограничења у свим другим односима. Ограничење у храни, у одећи, можда и у друговима, у забави, одсуство блиставих успеха у раном периоду учења, у спорту, у бављењу извесним другим видовима разних делатности. У ствари, можда је то био објективан процес. Било је неопходно да се сва моја енергија акумулира у једно. Да сам имао вољену девојку, можда би половину своје енергије, или чак њен већи део, трошио на девојку, били бисмо веома блиски, али бих на то утрошио време. Да сам имао веома добре међусобне односе са рођацима опет бих губио веома много времена на сусрете са њима. И тако је испало, хтео не хтео, да сам се стално бавио социјалним питањима. Увек сам био социјално узнемирен, размишљао сам о друштву, о његовим проблемима, о

социјалним питањима, о односима међу људима. То стално незадовољство је представљало стимуланс.

Политика је као уметност

Човек се не може тек тако бавити политиком. То није било који школски предмет, на пример, физика у којој постоје конкретни закони, засновани на теорији. Политика је као уметност. То је посебна сфера делатности и она није доступна свакоме. Можда сваки може да дође на митинг, да тамо постоји, да мало послуша, сваки може да учини неку примедбу, да избаци паролу, али, за дубље бављење политиком је потребно знање, пре свега хуманистичко образовање. То значи познавање историје, економике, филозофије, права. И, наравно, извесног потенцијала да се желите бавити политиком. Као и код уметника, онај ко хоће да се бави политиком, мора да формулише своје идеје, да нађе могућности да их искаже и да наиђе на одобравање. Ако нема признања, не може се постати политичар, као ни уметник који не може да нађе поштоваоце свог талента. Али, код уметника се дешава да добије признање бар после смрти. Код политичара је то сложеније. Политичар мора да стекне признање за живота, иначе неће ући у плејаду политичара, неће ће једноставно заборавити, нигде неће бити записан. Сликара може да остави за собом слике, писаца необјављене рукописе а политичару је веома тешко да се нађе тек у историјским аналима. Он је обично актуелан, живи у правом времену. *Извесна ограничености у мом личном животу допринеле су мом добром учењу. Ту сам покушао да нађем извесно задовољство.* Са одличним успехом сам завршио Институт земаља Азије и Африке. А онда је дошло време да се иде у војску. Из неких разлога не желе сви да иду у војску. Али, ја сам осећао да ми је то неопходно. Мене је нешто вукло политици и ја сам схватио да ће ми служба у војсци помоћи чак и у биографском смислу, јер ме људи увек могу питати а зашто Ви нисте служили војску? Зашто сте ми оишли тај најважнији институт нашег друштвеног живота? Шта више, био сам официр у политичкој управи штаба закавказког војног округа. Тада је у Грузији још владао Мжаванадзе, то је био претпоследњи грузијски "цар", први секретар Комунистичке партије Грузије. За време његове владавине силно су цветали корупција и кумство. Тај период сам затекао а када сам већ одлазио, 1972. године довели су Шевернадзе који је андроповским методама покушао да уведе ред у Грузији све до 1985. године када га је Горбачов превео у Москву.

Две године у војсци биле су ми веома корисне. Пре свега, упознао сам саму Армију, упознао сам политички рад, упознао сам и неке аспекте специјалне пропаганде, обавештајну службу, дубље сам проучио национално питање. Националне проблеме нисам лоше познавао и раније, али се закавказски рејон ипак разликовао од Средње Азије. Тамо сам видео ситуацију која је касније довела до перестројке. У ствари, тамо праве совјетске власти и није било, као што није било ни правих комуниста – сав тај трулеж, комунистичка пена, практично је деморалисало и руске комунисте. Русији је највећа несрећа и долазила отуда, са Југа. И због тога, све док не размрсимо тај наш јужни чвор, нећемо се извући из дуготрајне кризе која ће се периодично заостравати.

Нашао сам себи собу, 26 квадратних метара. Живети у хотелу је било тешко а и скупо. Добити собу било је исто тако тешко. Обраћао сам се члановима војног савета, начелнику политичке управе и још којекومه... За ту собу сам платио свега три рубље. И опет дугачки ходници, заједничка кухиња, заједничко купатило. Али, ипак, соба је била само моја. Нашао сам себи сустанара, Васју Малика, момка из Украјине, који је у Сумаху завршио школу за специјалне везе где се припремају специјалисти за Осмо одељење штабова. Скоро две године смо били заједно. Последњих неколико месеци сам становао сам.

Упознао сам Грузију и Јерменију. Проучавао сам живот, културу тих народа. Међутим, због нечега нисам имао жеље да учим грузијски. За две године дружења са Грузијцима могао сам бар мало да научим и њихов језик. Али сам ипак научио само две три свакодневне фразе и више ништа. Једноставно нисам хтео. Није ми се учио тај језик. Вероватно сам се већ био и заморио од учења страних језика. Поред тога увек сам осећао и извесну дискриминацију, најпре у Алмати где је казашки био доминантни језик, затим у Турској – Турски. Истина, Турска је била друга држава. А сада у Грузији – Грузијски, у Азербџијану – Азербџијански...

Често сам био на службеним путовањима, држао сам предавања у јединицама, писао сам летке, изучавао сам Турску, Иран, Блиски Исток, арапски свет. Све ми је то било корисно за мој општи развој. Дубље сам упознао унутрашње и спољнополитичке процесе земље. Постао сам специјалиста за земље Истока. Био сам у Турској, на Кавказу, као дете сам живео у Средњој Азији – све ми је то помогло да дубље спознам проблеме везане за муслиманску религију, грузијску, јерменску цркву, и за Курде. Могао сам непосредно да пратим збивања у Закавказју и у Турској. И све је то било корисно. Мада је било и жалосних момената. Жена није хтела да пође са мном, припремала је док-

торску дисертацију. Није хтела да напусти Москву. Углавном смо се сретали о празницима, или је она долазила к мени или ја к њој. Такав номадски начин живота скоро годину и по, наравно није доносио среће. Ипак сам прикупио мало новца и вратио се кући са обезбеђеним првим износом за трособни задружни стан. Сами смо га опремили. Зарадио сам за део намештаја. Женини родитељи су нам помогли да купимо спаваћу собу, заједно смо купили кухињу и тако мало-помало, опремили смо трособни стан.

Једно време сам скоро годину дана становао код таште. То је било непријатно. Имали смо добре односе, ништа ми лоше нису чинили. Али је ипак било непријатности, неслаганости. И, најзад, 9 маја 1973. године нашли смо се, ја у грађанској служби, жена и син – у нашем стану. Али, опет далеко од града. Био је то неудобан стан на периферији Москве. Истина, топао, али у близини није било метроа, биоскопа, ни телефона. Свугде унаоколо само новоизградња, и периферија. Уопште – страшно! Морали смо поново да мењамо стан јер у тој згради нисмо успели да се преселимо у други стан. Уз велики труд, постао сам председник задруге, радио сам годину, годину и по, пронашао неку варијанту замене стана у другој згради, где су се из пет станова пресељавали станари. Тако смо дошли у другу зграду, на осми спрат. И опет је била потребна енергија. Уз то сам, у 27-ој, 28-ој и 29-ој години живота већ осећао изванредан замор – ту је био и нов посао и почетак нормалног заједничког породичног живота и дете, дечји вртић, па дечје болести, задружни стан, који сам скупо плаћао, па смо били принуђени да се преселимо на други спрат а и за то је било потребно друштвено ангажовање. Поред тога и на послу сам морао да носим одређени друштвени терет, затим да допунски учим француски, да побољшам енглески и научим немачки. И даље сам похађао предавања на вечерњој школи правног факултета Московског државног универзитета. Све је то било велико оптерећење и како сам све то издржао, ни сам не знам. Најбоље године су ми прошле у ситним бригама којих се нисам могао ослободити. А, опет, као да је све подстицало ка једном – више знања, боље познавање социјалних проблема. Ту су били послови везани за задружну стамбену изградњу, породичне обавезе, односи са жениним рођацима, рад, проблеми радних колектива, синдикални одбори, партијски комитети, руководиоци, партијски састанци, конгреси КП СС, расправа о новом уставу 1977 год. итд. У свему томе сам учествовао, и све је то за мене било као град, као киша, ураган, али ме је и све то калило. Нисам постао дисидент, непријатељ. Све је то само допринело да постанем политичка личност. Видео сам недостатке, промашаје, грешке. У то време нисам био љут на обичне комунисте који су би-

ли ту поред мене, који су такође радили само свој посао. Они нису били непријатељи наше земље. Некада су били принуђени да уђу у партију јер иначе не би имали могућност да се школују, нити би добили какав положај. То сам разумевао јер сам и ја осетио те тешкоће, па пошто нисам имао партијску књижицу, дакле, нисам био члан КП СС, моје напредовање у служби је било ограничено. Нисам могао да прелазим у друге установе, имао сам ограничења у учењу, на пример, за постдипломске студије или за студије на некој академији. Све је за мене било затворено. Кад си непартијац, за тебе је свет као апартејд. Од детињства сам трпео од националног угњетавања јер сам живео у неруским регионима, а сада у Москви. А Москва је Русија, престоница Русије, па ипак и ту, сто, има политичког угњетавања. Ја сам н/п, тј. непартијац. То се нарочито оштро одражавало на пословима који су блиски политици, јер и по мом првом и другом образовању на један или други начин био сам везан за државни апарат, за рад са централним установама у којима је веза са Партијом, партијска припадност, био основни услов, обавеза. Тако сам већ у самом старту био осуђен на другостепену улогу. Нико ме нисам био потребан. Кадровници су моја документа стављали у страну чим би видели рубрику "партијска припадност", и/п. Сматран сам за припадника неке друге касте. На састанцима комуниста, којима сам понекад присуствовао, говорили су ми: "А сада је затворени део састанка, Владимире Волфовичу, морате изаћи." И ја сам излазио. Томе сам се веома противио.

Сви ти моменти сводили су се на једно: детињство без радости, одсуство добрих другова, лоши основни услови живљења, лоша исхрана, лош одмор, непартијност, живот у разним регионима. Све је то била основа на којој је почела да зри моја политичка личност. Да сам се родио у материјално обезбеђеној породици, у руском граду, међу руским људима, никада се не бих селио, другови из детињства и вољена девојка били би око мене. Тада у мени, можда, и не би било ничег политичког.

Зашто је Горбачов срушио СССР?

Горбачов је проживео слadak живот. А зашто је срушио земљу и зашто није могао ништа добро да учини за Русију? Он је био слаб карактер, зато што је све имао. Његов деда је био председник колхоза, а отац колхозник. Значи, из славијске породице. Живео је као мали гроф већ као дете. А онда се уписао на Московски универзитет и ту почео да се ангажује у Комсомолу. Одмах је добио све и наслађивао се животом. Није имао потенцијал политичког вође. То је била каријера једног обичног чиновника. Због тога и није могао да

постане државник, већ рушилац, авантуриста, волонтиста. Исти случај је и са Хрушчевим. Радио је у руднику. Онда је завршио "Црвену академију". Без икаквог хуманистичког образовања. Андропов – такође необразован човек. У биографији постоји једна глупа одредница – "има високо образовање". А шта иза тога стоји? Ванредна партијска школа. И какво вам је то образовање? А онда, Брежњев. Металски радник и још завршио неку вечерњу техничку школу, дакле, опет половина средњака. Другим речима, сви који су владали Русијом, нису имали класичног образовања. Па чак ни Уљанов. Изабили су га из свих школа па је испите полагао ванредно, а то није оно право учење. То су студенти који нису никоме потребни. Добио је оцене у књижици, отпутовао у иностранство и практично није ни живео у земљи. Сва невоља и јесте у томе. Цар Никола Романов се просто заморио. Био је последњи из династије Романових. Три стотине година владати државом! Наравно, Романови су се заморили и више нису могли да владају. А они који су их заменили били су апсолутно неспремни за ту функцију, нису имали класичне основе. На власт су долазили као "фаворити", чинили своја прљава дела а затим умирали. Терор, произвољност, перestroјка, Хрушчевљево "пролеће", отопљавање, стагнација, андроповски режим. Привремено, привремено, привремено. Њих је обједињавала само Партија, једина политичка организација. Али, и она се срушила, јер је изнутра иструдила, није имала конкуренцију и чврсту основу у друштву због свог кадровског прилаза.

Људи су мрзели комунисте зато што су сви руководиоци били комунисти. Радник је могао да ради било као партијацили као непартијацили, колхозник – комунист исто. Наставник непартијацили је такође радио, као и наставник – комунист. Али, највише је мржње било управо због тога што су сви руководиоци земље, од бригадира у предузећу до министра морали бити искључиво чланови КП СС. Због тога су и сви недостаци у друштву били везивани за ту партију. И мито и промашаји у привреди, неиспуњења обећања и грешке у спољној политици, разни судари и сукоби – све је везивано за њу, за ту партију. Ма где да се човек обрати са било којим својим проблемом, увек је наилазио на комунисте. Лаки антикомунизам још је до перestroјке сазревао у свести људи. А у периоду перestroјке, када су били са врха дошли да проповедају антикомунизам, то се већ одразило у болест, у менталну болест. Завладала је свест антикомунизма. Неки комунисти су још и данас, ледема тешко да се врате

успех. Антикомунизам се чврсто усадио у свест милиона бирача. Све то ми је помогло да себи изградим своју основу. Нисам постао жесток антикомунист. Нисам постао ни дисидент. Нису ме затварали, нити држали на психијатријским клиникама, нису ме присиљавали да емигрирам. Истина, нисам био ни толико талентован да напишем какав значајан рад, да напишем нешто значајно што би забранили да објавим, да не могу да пропагирам. Ја се нисам осећао као неко кога власт прогони. Известан притисак осећао сам само у каријери. Нисам могао да радим тамо где сам желео, да обављам оне дужности и радим оно што сам волео. Али, управо све то негативно према мени, цигла по циглу, састављало је моју основу и у одређеним спољним условима то се спојило са мојим акумулираним унутрашњим позитивним потенцијалом за политички рад.

Већ у зрелим годинама, у 30-ој, желео сам да се на прави начин бавим политиком, да будем члан неке нове политичке партије. Сањао сам да таква партија има своје посланике у парламенту, онда када парламент постане вишепартијски, сањао сам чак и да предводим парламентарну опозицију или бар посланике, моје партије. Можда, у перспективи да постанем и министар у влади. И раније сам размишљао о високим положајима, али то код мене није била наметљива идеја или пушта машта војника који сања да постане генерал. Јединоставно, видео сам те људе на положајима, њихово окружење, њихову неспособност да воде земљу. Видео сам да, понекад чак глупи људи, доспевају на високе положаје захваљујући само једном систему који им то омогућује. У вишепартијском систему, у том сам био уверен, талентовани људи имају веће могућности за своју политичку каријеру. Због тога мој циљ и није био да по сваку цену будем изабран за председника Русије. Почетни циљ ми је био да створим нову или уђем у већ основану нову партију, да се појавим у парламенту и да делујем у оквиру посланичке групе политичке партије заваљујући којој сам изабран у парламент, да се тамо борим за идеје своје партије, да радим на јачању њеног ауторитета и да допринесем да та наша партија дође на власт. Ја као личност никада нисам испољавао фанатизам у томе да би обавезно требало да заузем неки високи положај. Али сам, можда, испољавао фанатизам у тежњи да се оствари циљ, идеја чији сам приврженик постао. А то значи да у нашој земљи сви добро живимо. Због тога, када ми није успевало да радим тамо где сам желео, то ме није понижавало и вређало, нити сам маштао да се због тога неком светом, што ми на пример, нису дали да постанем дипломата, да радим у Ми-

нистарству иностраних послова, или у некој другој установи од престижа окренутој према иностранству. Ипак, био сам спреман да нађем себе и у другим областима и да искористим своје могућности.

Већ у раном детињству сам нешто несвакидашње осетио. Била је то нека апсолутна идеја која као разум влада светом. Нешто је било у том малишану, који је лагано ишао од своје куће уличицом према Никољској цркви и Никољској пијаци. Већ тада се код мене, босоног дечака, у мојој глави, родила мисао о нечем великом. Тада нисам могао конкретно да схватим шта је то. Али сам интуитивно предвиђао да ће ми сигурно бити суђено да се бавим високом политиком. То није било случајно. Понекад неки моји противници кажу: "Одакле се овај појавио, нисмо ни чули за њега, ми смо седели по затворима, били чланови КП СС, били у изгнанству у иностранству а он, одакле се он појавио?" Није био у затвору, ни у КП СС, нису га држали на психијатријској клиници, нити прогнали у прогонство, чак није испољавао никакав однос према плејади оних које су прогнали, искључивали из друштва, чије радове нису штампали". Све је то код неких људи изазивало опрезност, чак и огорченост а у сваком случају неповерење. Али и завист. Човек образован са две универзитетске дипломе, говори европске језике – одакле сад ту, тај остатак цветне Русије прошлог века? Други су се осећали као духовни протетери, као непозната интелигенција. Ја сам, међутим, био свестан те посебне звезде на политичком хоризонту Русије која је засијала у последњих неколико година. Само, то је органски произишло из мог живота.

Главни је да нема господства било које нације

Моје следеће радио место. После војске, радио сам у Комитету за заштиту мира, у сектору међународних веза. Случајно се упразнило место референта са знањем француског језика, који иначе није нарочито популаран у Москви. Одмах по изласку из војске, пријавио сам се за то место и тако сам се обрео у једном политичком органу. Био сам примљен. Тада сам био још комсомолац. Мислим да сам у том моменту имао среће. А у животу сам ипак понекад имао среће. Јер, могло је бити упражњено место референта за Африку.

Много сам радио са делегацијама западних земаља, из Француске, Белгије, Швајцарске, Италије и многих других земаља. Учествовао сам у организацији конгреса поборника мира у Москви у октобру 1973. године, Светског омладинског и студентског фестивала који се те године одржавао

у Берлину, чини ми се у лето. Утоњу сам у озбиљан политички живот у институцијама где су остваривани најшири контакти. Још док сам студирао на Институту земаља Азије и Африке, као преводилац сам радио са разним делегацијама за Савез књижевника и неке друге организације. Често сам био са странцима. Тада је на Московском универзитету на Лењинским горама студирао много странаца. У студентском дому сам желео да станујем у истој соби, или бар у истом блоку, са неким студентом из Француске, али је испало да сам годину дана становао са једним Монголцем. У студентској групи су ми једном предложили да се преселим у блок где је становао један студент из Италије, али сам мислио да ми италијански неће бити неопходан, па сам предлог одбио. Вероватно сам погрешно поступио јер би ми, можда, знање италијанског језика данас било корисно. Хтео сам да искористим заједничко становање са студентом – странцем да би усавршио своје знање језика. У мом животу је, уопште, стално био присутан тај инострани моменат, још из детињства када сам био окружен представницима разних народа. Због тога ми је блиско схватање кад се каже: друга култура, друга цивилизација, друга психологија. Не могу да будем ускогруди шовиниста, зачураен у националне оквире. Ја сам за најшири развој – главно је да нема непријатељства, да нема господства једне, било које, нације, да нема дискриминације. То сазнање се постепено развијало. Проучавао сам јужни Казахстан, Средњу Азију, целу Русију, Москву. Радио сам у иностранству, имао сам контакте са страним делегацијама из Западне Европе и Америке, узимао сам учешће у припремама међународних конгреса – и у крајњем исходу код мене се почео формирати планетарни однос према свету: сви смо ми грађани једне планете.

Почео сам да контактирам и са таквом организацијом као што су Федералисти света која је већ у то време, пре 30-50 година почела да пропагира идеју општеевропске заједнице. Др Макс Хабит, швајцарски правник, који је био и кандидат за председника Швајцарске конфедерације, био ми је добар познаник. Често смо контактирали. Позивао ме је у госте али је у то време било веома тешко путовати у иностранство, у капиталистичке земље, осим ако у питању нису били рођаци. Због тога су се наши контакти ограничавали углавном његовим доласцима код нас. Неколико пута је долазио у Москву, доносио ми литературу.

У војсци је мој рад, такође, био повезан са иностранством. Проучавао сам Блиски Исток, и упоредо Запад и друге регионе. Послови на којима

сам касније радио такође су ми омогућавали контакте са странцима. Чак и у издавачком предузећу "Свет" где сам радио пре него што сам ушао у високу политику – било је странаца. Долазили су да склопе уговоре са нашим фирмама које су радиле са иностранством. Све је то доприносило да сам на послу веома много проучавао инострана искуства. Тако ми је моја укупна радна делатност помогла да формулишем, у коначном виду, поглед на свет и концепцију о унутрашњим питањима наше земље. Наравно, ту ми је помогло познавање скономике. "Свет" је наше највеће издавачко предузеће. Ту су и производња, култура, идеологија и правна област, сви смерови, све области. Са привредом сам се упознао не преко уџбеника, већ у пракси – у фабрикама, у пољопривредним комбинатима, радећи у разним установама и на службеним путовањима.

Имао сам среће да сам обишао скоро целу нашу земљу од Измаила до Чукотке. За време годишњих одмора обилазио сам земљу авионом. Целу нашу земљу одавно добро познајем. За мене није никакво откриће који народ живи у ком региону, каква је његова вера, какав је начин живота, проблеми итд. Све ми је то веома добро познато, јер сам све то видео. Често сам разговарао са људима у возу и у авиону. Све што се накупило за ових 46 година могло би се назвати животним искуством, одређеном животном мудрошћу. И то није хвалење. Неки 25-годишњи младићи, прочитају неколико теоријских књига, и већ себе сматрају политичарима. Али, младић који је завршио медицину, још није хирург. Потребно је да прође време да стекне искуство. То је нарочито неопходно за политичког радника. Постоје талентовани хирурзи са 30 година. Има и физичара, доктора наука са 28 година живота. Али, младом политичару је веома тешко да се свестрано испољи јер је потребно познавати живот. Ту се не може прескочити грана, не може се са 28, 29 година обићи свет, све упознати, стећи свестрано образовање. То је врло сложено. Потребне су године и године. Зрелост се стиче негде око 40-е године. Долази време мудрости, и човек је већ способан да доноси одлуке и да за њих одговара, јер једна је ствар бити политиколог који се политиком бави као науком, или предметом за изучавање, а друга је ствар бити дејствујући политичар способан да доноси одлуке.

Пре две године био сам учесник на округлом столу у издавачкој кући "Наука". На крају скупа, председавајући је упитао представнике других партија (било их је неколико): да ли сте спремни да у овом моменту формирате своју владу? Они су се збунули, рекли су: не, морамо се најпре по-

саветовати, морали бисмо да размислимо. Када се обратио мени са истим питањем, одмах сам одговорио: да, ми смо за то спремни. А, ево још једне разлике. Једна организација може себе назвати политичком партијом а да не учествује на изборима, да не зна или да није спремна да истакне свог кандидата за представника у локални представнички орган или на вишем нивоу, поготову за кандидата за председника државе.

Прошли су избори за председника Русије и ниједна партија није истакла свог кандидата. Данас имамо 43 партије и око стотинак разних покрета и организација. А нисмо имали 40 кандидата за председника државе. Из политичких партија био је само један – ја. Многи себе могу сматрати политичарима али су они често дилетанти. Као у спорту. Фудбал играју дечаци у свим двориштима, нарочито на селу. Али они себе не могу звати фудбалерима, спортистима високе класе. И пилота има разних нивоа. Постоје авијатичари пољопривредне авијације а има авијатичара космонауца. Једни одлазе у космичка пространства, други лете на висине од три стотине метара и бацају хемијско, вештачко ђубриво. Рад и једних и других је потребан али су различити нивои рада. Исто је и у медицини. Медицинска сестра додаје хирургу инструменте, али је за операционим столом – хирург. Он је тај који спасава болесника, иако је и медицинска сестра која му додаје инструменте неопходна. Потребна је и сестра која стерилизује инструменте, као и особље које припрема болесника за операцију. Све су то разни нивои знања.

У политици понекад долази до ситуације када се мора спашавати земља, када је потребно на таквом, политичком нивоу доносити одлуке. Август 1991. године. Горбачов. Тада је могао и другачије да поступи. Све је зависило само од њега. Да је другачије поступио, догађаји би кренули у другом правцу. Због тога државник, политичар који тежи да заузме високи државни положај – мора бити свестан да је политика посебна област активности. Ту се не може бити осредњи. Може се бити обичан инжењер, лекар, спортски тренер, али политика, која је везана за живот милиона људи, јесте најодговорнија делатност, одговорнија се не може замислити. Чак је и министар одбране мање одговоран. Он располаже само војном силом. А овде, у политици, у питању може бити судбина целе земље, у некој ситуацији и целе планете. Зато што су велике силе истовремено и нуклеарне силе, као што су Русија, Америка или Кина. Одлуке које се у тим земљама могу донети су планетарних размера. И ту површност није дозвољена. Данас многи млади људи

теже да створе партију. Али, то су једнодневне партије, нешто као мода. "И ја имам партију, и ја сам вођа, и ми издајемо новине, и ми организујемо конгресе, и ми захтевамо нечију оставку, тражимо да се неко казни..." То је играње политике и она се као таква и завршава. То је пена која се истопа. У свакој земљи у свету постоји највише 5-6 партија које чине политички хоризонт земље. Али 40-50 или 100 партија, наравно, не могу дуго да опстану. Данас је, истина, потребно да прође време јер људи желе да се изразе, нарочито у нашој земљи где је дуго владао једнопартијски систем. Природно, после тако дуготрајног једнопартијског периода, исто тако дуго, веома дуго ћемо имати режим са веома много партија. Али, на крају ће се све те партије ипак свести на систем у коме ће бити само три, четири до пет партија. А то је већ довољно за изражавање основних политичких погледа људи и бирача.

Сматрам да је бављење политиком веома корисно, благородно али и опасно, као и бављење било којом другом професијом. Само у политици је неопходно чак обавезно образовање. Кад читам биографије лидера неких политичких партија у Русији често се срећем са податком да је тај и тај електричар пете класе, или шахиста, писац, биолог... Увек сам се томе чудим. Како се неко може бавити политиком са тако ограниченим, уским знањем? У политици је неопходно најшире знање. Мора се познавати филозофија, историја, филологија, књижевност, социологија, право, политикологија – и то у најширим оквирима. Политичар мора бити по мало и новинар, помало писац, лидер, говорник, оратор, мора да говори стране језике, да познаје економске проблеме, проблеме екологије, васпитања деце, да познаје делатност органа правобранилаштва, државне безбедности. Мора да познаје и проблеме војске, омладине, спорта, да познаје уметност, мора, дакле, да проучава многе, заиста многе проблеме. Писац може да пише о свему, то често и жели, али он може и да не дотакне неку тему коју недовољно познаје. Политички лидер, међутим, не може ништа да изоставља, мора да познаје све сфере. Не може неко да једног дана буде бравар а сутрадан вођа партије и да преко ноћи буде писмен. И онда изјави: "Неће бити руске републике" или слично. Ништа код нас са таквима неће бити. Али, ускоро неће бити ни такве партије. Наравно, свако има право да рекламира своју партију и да тврди да је способан да буде и председник владе. Шта се ту може. Ја се према таквима политичарима односим са великим уважавањем. И Виктор Иванович Корчагин и Баркашов и писац Лимонов и низ других политичара покушавају да предводе политичке групе. Али, боље би било да се свако бави својим послом. Русијом су дуго

владали технички стручњаци. Скоро сви су имали некакве техничке школе, неки пољопривредне, неки трговачке, али у руководству државе скоро никада нисмо имали људе са хуманистичким образовањем, а још мање оне који су имали истовремено и хуманистичко и техничко образовање. У руководству, такође, никада нисмо имали људе који су говорили европске језике и који су пре доласка на власт знали нешто о другим земљама. Што је још горе, они нису добро познавали ни своју земљу. Откривали су је у 60-ој години живота.

Шта је политика? За политику је потребно много слободног времена па зато отац са много дече, наравно, не може успешно да се бави политиком, јер ће све своје духовне и физичке снаге посвећивати породици. Ја нисам никада имао такво осећање да превише волим своју жену. Ми смо увек имали нормалне, блиске односе без оне "љубави до заборава". Због тога сам и могао да сачувам своје снаге за бављење политиком. Тако је и са мојим односом према сину. Док је још био мали испољавао сам према њему нежнија осећања. Сада, када има 20 година наши односи су упросечени до спокојства. Због тога имам довољно времена које политичка активност апсорбује. Био сам у прилици да читам веома велики број најразличитијих листова, да се упознам са програмима разних партија, да читам разне партијске прогласе и прокламације, да читам религиозну и филозофску литературу, економску, историјску литературу као и мемоаре. Волео сам географију и друге најразличитије области знања и науке, укључујући и социологију, радове о оружаним снагама, о страним земљама и партијама. Још пре 20 година написао сам монографију "Политичке партије Турске" где, систематизацијом партија сам више година бавио.

Одавно размишљам о механизму државне власти. Од чега се тај механизам састоји, шта га чини? Који су елементи механизма државне власти. Како се управља државом? Тим питањима се не може прићи, нити се њима бавити ако сте јуче били физичар у лабораторији или биолог а сада тек почињете да размишљате о држави и о механизму управљања. За то је потребно десетак година припрема, посебан интелект за државничке послове, тј. да део мозга делује у том правцу. Треба се, дакле, годинама спремати за државнички рад, за политику. Треба размишљати о проблемима, вршити анализе проблема, вршити упоређења и сл. На пример, умре Стаљин, треба анализирати реакцију народа на Стаљинову смрт. Или, на власт дође Хрушчов, кога затим уклоне. За генералног секретара Партије изабери Брежњева, макну Подгорног, умре Колаков појави се Андропов, па Черњенко, а касније Горбачов и Јељцин. Све смо те промене доживљавали, анализирали и преживљавали. Али треба разумети

узроке тих дубоких промена и процесе развоја политичког живота, све те државне преокрете.

Решена за највећи број политичких проблема се најчешће налазе у практичном животу. То се не може научити из уџбеника. Не може неко да изучава историју Француске, да затим отпутује у ту земљу и почне се бавити политиком. Новинар може да сачини интервју са неким политичарем, али се практичном политиком неко може бавити само у својој земљи и то тек када стекне много знања. Због тога за мене политика никада није била непознаница, тајна.

Увек сам желео да се бавим политиком. Сметала ми је свака усмереност. Специјалиста оријенталиста бави се само земљама истока. Правник може да студира разне гране права. Само кривично право или само грађанско право је досадно. Чак и са познавањем свих области права, правник је ипак ограничен. Или, узмимо за пример економику. Изучавањем само пореза, обртних средстава, новца и некретнина стиче се знање ипак само из једне области. Ако би се хтело обухватити све, онда долазимо до такозваног филозофског односа према животу. Тада човек почиње да схвата теорију познавања живота.

Студирао сам оријенталистику и сећам се да сам на трећем или другом семестру написао семинарски рад из области филозофије. На жалост, тај рад ми нису примили, јер то није било дозвољено. Морао си да пишеш рад из оне области коју си студирао. Мене је, међутим, вукло филозофији, ка широком познавању живота и закона дијалектике, познавању материје, духа и друго. Можда бих студирао политикологију али код нас тада таквог факултета није било. Било их је на Сорбони, у Лондону а код нас је за такав профил требало спојити Историјски, Филозофски, Економски, Правни па и наш Факултет језика народа Азије и Африке, чак и Социологију. Тек тада би се, можда, од шест факултета добио Политиколошки факултет. Био сам приморан да учим масу непотребних предмета. Идеална варијанта била би да сам завршио само један, Политиколошки факултет Московског државног универзитета. А онда бих у 23-ој години почео да се бавим практичном политиком. Али, за то није било услова и могућности да се на једном факултету добије знање неопходно једном политичару. Имајући у виду специфичност режима у нашој земљи до 1985. године није се, према томе у раним годинама могло почети са политичким радом.

ЈУГ – колевка цивилизације

Нисам ја желео да се бавим самом политиком. Код мене се поодавно почела да формира сопствена геополитичка концепција. Не мислим да тој концепцији дајем своје име, да кажем,

то је формула Жириновског. Али, последњи "скок" на Југ, излазак Русије на обале Индијског океана и Средоземног мора – то су стварни задаци спасавања руске нације. Јер, када друге партије говоре о томе да би се требало ослободити Казакстана, Киргизије, Средње Азије, они не схватају да тиме гурају Русију у туздр где има само сировина али где ништа не може живети и развијати се. Развитак цивилизације увек је почињао на Југу. Према Северу су се народи кретали јер их је у једном моменту на истом простору било превише. Гомилали су се на Југу па су се кретали у разне правце. Људи тада нису схватили да напуштају најбоље пределе. Селили су се у потрагу за храном. Без икакве стварне потребе можемо данас сами себе да протерамо у регионе неповољне за живот и да у крајњем исходу изгубимо нацију.

Зато је и поникла идеја "последњег скока на Југ" – последњег зато што ће то, вероватно, бити и последња прерасподела света. Тај скок се мора обавити брзо, у виду шока, изненада, и ефикасно. То ће одмах разрешити све проблеме зато што ћемо створити спокојство. Обезбедићемо Русији простор у четири зоне. Када се будемо ослонили на Ледени океан на Северу, на Тихи океан на Истоку, на Атлантук преко Црног и Средоземног мора, на Балтик и, најзад, када се снажним стубовима ослонимо на обале Индијског океана, обезбедићемо спокојност не само Русији већ и нашим суседима. Ту је и пријатељска Индија. За увек ће нестати непријатељства. Добићемо мирну и спокојну руско-индијску границу. Таква мора бити и руско-кinesка граница. Са Јапанцима нам је граница на мору. Тамо је само море и оно не сме да буде непријатељско. На тај начин ћемо се, бар што се тиче граница, коначно обезбедити, створићемо ситуацију која ће онемогућавати разједињавање, јер ћемо напустити принцип националних подела, тако да ће се националност изражавати само у унутрашњој подели земље а те целине се могу назвати губерније, области, провинције, срезови како се већ жели. Али, свакако без националних боја. Остаће измешаност народа као последица економског живота.

Оствариће се доминација руског језика, руске рубље, доминантна улога Руске армије, као војно најспособније војне силе. Све се то историјски већ формирало. Ми морамо да обезбедимо стабилност у целом том региону а тиме и светске заједнице. То је историјски природно и ту ништа није измишљено, то није пука фантазија. То је реалност. Ми стојимо на Југу, али је Југ нестабилан, бунтован, у пламену. Поново наваљују племена, Авганистанци на Тадикуе, Иранци на Туркмене, јужни Азербејџан напада северни Азербејџан. С друге стране

Азербејџан стешњава Јерменију, Грузију притискају Осетија и Абхазија. Свуда нестабилност, отворени рат, непријатељства. А пошто ти народи често међусобно ратују, међу њима је створена крвна освета и они се не могу сами умирити, вечно би ратовали. Међународна заједница не може да дозволи да на југу Русије, на Кавказу и у Средњој Азији и на Блиском Истоку стално бесни рат. Свет се већ заморио од тих ратова, од војних авиона који полету према небу, од ракета које се лансирају, од сталног рушења и разарања. Југу се мора обезбедити мир.

Имали смо велики сукоб у Југоисточној Азији, у Вијетнаму, Лаосу, Камбоџи... Тамо су били Американци али и ми. Ја сам говорио: тај ће се рат на крају завршити, али не и онај на Блиском Истоку и ту се на крају може проузроковати трећи светски рат. Због тога ће "последњи скок" Русије на Југ искључити могућност избијања трећег светског рата. Ту није реч само о решавању унутрашњих проблема и потреба Русије или пацификарања народа на Југу, од Кабула до Истамбула. То је истовремено решење задатка планетарних размера. И Америка ће бити спокојна зато што ће се окончати рат у том региону и што тамо више неће бити претњи ни црвених, ни муслимана, Турака нити исламског фактора у целини. Решење ће бити задатак геополитичког значаја.

"Последњи скок на Југ". Маштама да ће руски војници прати своје чизме у топлим водама Индијског океана и да ће тамо коначно прећи на летњу униформу, на лаке ципеле, танке панталоне, на кошуље са кратким рукавима и без машини. Ту ће бити и мали савремени руски аутомат који израђује Ижевски завод. Ти аутомати су много бољи него УЗИ. Сваки вод руске војске имаће задатак да заведе поредак на тим просторствима. Било би још боље да и не буде потребе за завођењем реда. Али, једном за свагда тај се регион мора умирити. Обале Средоземног мора и Индијског океана постаће оазе за одмор где ће се подићи омладинска летовалишта, санаторији, здравствене установе за превентиву. Тамо се огромна пространства могу претворити у места за одмор. Цео Југ може да се изгради у непрекидан појас санаторијума, одмаралишта потребних индустријском Северу, за људе свих националности. Управо свих. Јединствена привреда, јединствено правно и политичко пространство створило би повољне услове за развој свих заната, за развој култура народа, за образовање, живот, за породични начин живота, онако како то сви за себе желе. Тамо где компактно живе муслимани, нека буду њихови обичаји, могу очувати двоженство, њихове жене могу, ако

желе, да носе фереце а куће им могу бити подељене за жене и мушкарце. У тим крајевима ће део становника увек живети у степи, у планинама у пустињи, у покривеним колима, у сеоским кућама каквих данас има на Кавказу, у јуртама, живеће номадским начином живота. Углавном ће се бавити узгајањем стоке. И то је нормално. Развијаће се градови. Али, нама нису потребни огромни мегаполиси. Нека то буду мали градови, удобни за живот. Да у њима буде довољно воде, да имају канализацију, мале фабрике, мала предузећа, неопходну инфраструктуру, транспорт, везе. Све ће то бити могуће кад извршимо "последњи скок на Југ". Тај скок нам је крајње потребан. То је онај лек који морамо да узмемо.

Али, лек, наравно, није увек слабак. Можда се некоме у Кабулу, Техрану и Анкари неће свидети. Међутим, милионима људи ће бити боље. Узмимо за пример садашњи Тадикистан. Он је у пламену, на све стране војници, ратници, људи беже преко границе, други постају избеглице у сопственој земљи, гладују, умиру. Зар је то боље од снажне државе која ће онемогућавати избијање насиља као пута решавања било којих спорова? Треба сачувати животе људи. Не може се изградити демократско друштво крвљу и тамо где се пљачка, убија, где се силују шестогодишње девојчице. Деца доживљавају трауме и, можда, заувек губе вољу за животом. Таква деца су већ психички ненормална и за њих треба градити специјализоване здравствене установе, јер сама не могу живети. Страдаће. Тамо не само да убијају, већ код људи изазивају психичке трауме, доводећи део становништва у стање правне неспособности за живот. Постављају се мине за будућност. Биће потребна огромна финансијска средства за лечење становништва из ратних подручја оних који су доживели нови рат. Територија од Леселидзе до Душанбе је прекривена лешевима људи. Сухуми, Очамчира, Нагорни Карабах, Шергана, Душанбе. Све је то у крви, тамо кољу целе породице, целе народе. Узбекистанцима се протело да протерају Турке, замислите! Турке! Какав је то народ? За само неколико дана протерали су 30.000 Турака. Ако им падне на памет, поклаће и Корејце, јер кажу, шта ће нам Корејци, овде је Узбекистан, Корејцима овде нема места. То је страшно.

Због тога морамо да поступимо тако да убудуће онемогућимо сукобе, жртве милиона људи. Ми се плашимо елементарних непогода, стихије, земљотреса или поплава на пример у Индији. Урагани руше по Америци. Али, зар нису исто толико страшне политичке стихије, које одређене политичке снаге вештачки изазивају, које желе да се управо на

такав начин испоље? Радикали, леви и десни, хоће да нешто темељно измене, заборављајући да се човекова природа не може нагло мењати. Због тога сви радикални елементи, екстремисти само погоршавају ситуацију. Хитлер је био екстремиста, Бонапарта такође, па и Петар Први је у понечему био екстремиста. Русија је заједно са другим земљама често учествовала у ратовима, побеђивала је и као компензацију, добијала одређене територије и извесна преимућства. Али, фанатизам, радикализам, екстремизам, које су током историје испољавале поједине вође, доводио је до светских катаклизми. Због тога је потребно код људи изградити такву свест и створити такве механизме власти како би се искључила појава мрачњаштва због кога су цели региони бивали обливени крвљу. Мора се онемогућити ситуација када се оружјем решавају сва питања и проблеми. Јер, онај ко има више аутомата, муниције, тај има и власт. Он и суди. Али, над ким власт? Над својим народом. Значи, ако си из Курган-Гјубе, и ако имаш више аутомата, побићеш Кулабце јер они имају мање аутомата. Шта је то, дечја игра "ко има више камичака"? То је варварство. То је чудовишно. А, то је, такође, политика.

Невоље Русије су увек долазиле и увек ће долазити од Југа. Корупција је и почела на Југу када је Стаљин створио повољне услове за своју родну Грузију. Тај деспот је владао Русијом 30 година. За то време Грузија се извитоперила, тамо је овладала корупција која се затим проширила на Јерменију и Азербејџан. А онда је та галост кренула ка Истоку, у Средњу Азију, измилела на врх и на крају се раширила по целој земљи. То је оно што наши руководиоци после Стаљина нису схватили. А Стаљин је имао одређен циљ. Плаћао је дуг свом, грузинском народу. Био је свестан да је у целој земљи стање лоше, али, његова логика је била: нека бар буде добро Грузијанцима. После његове смрти та тенденција се одржала и за време Хрушчова. Разобличавање култа личности повредило је Грузијанце па се Грузији опет попустило. И то се завршило распадом СССР.

Можда је Грузија управо она земља коју није требало примити у састав руске империје. Сада би наши суседи били Турци. Далеко лакше бисмо трговали са Турцима него данас када је међу нама та жива рана – Грузија. Нама Грузија смета. Потребна нам је друга граница на Југу. Морамо или изаћи на обале Тихог и Индијског океана, или тај наш Југ одсећи "кинеским зидом". Али, у том случају погоршале би се наше трговинске везе са Ираном, Турском и Авганистаном. То би нас сиромашило. На то очигледно нећемо ићи. Значи,

постоји само једна варијанта: извршити операцију названу "последњи скок на Југ".

Тај задатак обавиће наша војска. То ће бити и начин очувања нације у целини, али и основа за поновно рађање руске војске. Нове оружане снаге могу се родити само као резултат ратне операције. Војска не може да очврсне у касарнама. Она мора да има циљ, задатке. Какав је само био задатак отклонити претњу немачке окупације. Тада су и поникли црвени пукови и дивизије за борбу са страним завојевачима. Тако је и настала снажна Црвена армија. Данас мора да се поново роди руска војска, ако желимо да се обрачунамо са бојовницима из Средње Азије, са Кавказа, у Молдавији, и ако желимо да остваримо успостављање нових граница Русије на Југу. То ће дати подстрека и развоју привреде, транспорта, веза, обезбеђењу сировина за прехранбену и лаку индустрију. Обезбедиће јефтину радну снагу, створиће се могућности за изградњу нових магистрала према Делхију, Техерану, Багдаду, успесиће отварање нових авионских линија, аутомобилских путева итд. Треба изградити и велики "свилени" пут од Кине преко Индије до Европе. Тај пут ће пролазити кроз Русију и ми ћемо се богатити. У нашим фабрикама ће увек бити довољно радне снаге на Северу и у Сибиру јер ће људи са Југа мигрирати према Северу у потрази за радом. На жалост, део становништва Југа ће страдати јер, тамо данас немају довољно лекова нити довољно висок степен културе. Због тога ће и долазити до природних подела, асимилација, прилагођавања. То је природни процес. Али ће привреда постати здрава зато што ће индустријски Север обезбеђивати сву неопходну производњу за Југ док ће се на Југу традиционално развијати прехранбена и лака индустрија. Таква размена производа, такво разумно повезивање, омогућиће свима да живе безбедно и добро.

Последњи скок на Југ

Био је поход Бонапарте преко целе Европе на Русију. Био је поход Карла Дванаестог на челу шведске војске далеко на југ, све до Црног мора. Био је поход Хитлера на Исток. Сада Американци настоје да владају свим регионима света, у Јапану, на Филипинима, у Панами, Авганистану и у Грчкој. До сада су успевали да воде главну реч на свим такмака наше планете. Али, идеја светског господства је погрешна. Боља је регионална сарадња. Боље је извршити поделу света на интересне сфере, на принципу Север-Југ. Ако би се наши интереси поново укрштали, опет бисмо једни другима сметали. Треба да се дого-

воримо, али да то буде такав светски договор којим ћемо целу нашу планету поделити на сфере економског утицаја на правцу деловања Север-Југ. Јапанци и Кинези треба да се окрену наниже, према Југоисточној Азији, Филипинима, Малезији, Индонезији, Аустралији. Русија према Југу – према Авганистану, Ирану и Турској. Западна Европа, такође, према Југу, према афричком континенту. И, најзад, Канада и Сједињене Америчке Државе ка Латинској Америци. И то је подела на једнаке делове. Ту нико не би имао преимућство. Правац би био један једини – на Југ а граничне територије – суседне. Вијетнам и Малезија су далеко ближи Јапану и Кини него нама. Или, Авганистан, Иран и Турска се непосредно граниче са Русијом а не са Француском и Великом Британијом. Афрички континент се граничи са Европом преко Средоземног мора. А Латинска Америка и Сједињене Америчке Државе практично чине једну целину.

Због тога би подела на бази такве геополитичке формуле била веома повољна за цело човечанство. На целој планети имали бисмо топло, ведро време, време без облака, без урагана и бура. Мање бисмо губили енергије, у транспорту, на везама. Јапанци, на пример, транспортују товари својих производа скоро по целој планети а могли би да скрате тај транспорт остварујући трговинске везе са нашим Далеком Истоком и оријентишући се на Кину, Аустралију, Филипине. Ми бисмо своје економске односе усмерили претежно према Авганистану, Ирану и Турској бар дотле док те земље буду постојале као самосталне државе, односно све док се не нађу у орбити Русије и постану саставни део руске државе. Европа би могла успешно да тргује са Африком, тим пре што су тамо бивше француске и британске колоније, старе везе. Био би успостављен светски поредак у целини а то значи и економски поредак – путем спољних веза. И еколошки бисмо спасли нашу планету. Летело би мање авиона. Данас авиони лете из Истамбула у Африку а могли би да лете пре свега овамо, на Север, где, ти народи такође, могу да добију све што им је потребно. Смањило би се и број рејона. Из Русије би летело мање авиона који преносе робу у Африку. Преиначавање контаката, везивање са ближним регионом, са суседима – јефтине је и губило би се мање енергије. Олакшали бисмо живот човеку на планети.

Ни војску не треба разбацити по свету. Руска војска је била у Анголи, Мозамбику, Етиопији, на Куби, у Никарагви, у Вијетнаму. А то је све непотребно, далеко и скупо. Наша војска би се налазила само на територи-

ји Русије, на обалама Индијског океана и Средоземног мора и – нигде даље. Даље на Југу је пријатељски Ирак. Према томе, све би се скратило, ослободила би се прострaнства, енергија неопходна за производњу хране, лекова, прострaнства за одмор. Биће мање војних база јер ће се смањити сукобљавање. Због чега би Америка опкољавала Русију војним базама и зашто би наше подморнице пловиле у близини Хадсоновог мора и америчких обала. Нама је корисније да усредсредимо наше снаге на Југ, на Персијски залив, Средоземно море, на земље које се налазе у непосредној близини Русије. Тако би поступили и други. Ближе к себи, ближе свом дому.

Ја сам, на пример, живео по целој нашој земљи. А да сам живео само у једном граду, у Алма-Ати, боље бих прошао економски. Имао бих башту, стан, познанике, пријатеље. А ја сам прокрстарио целу земљу и увек сам почињао од нуле. Колико сам само снаге и енергије и средстава потрошио. Зато, ако бисмо остајали у својим местима и деловали локално у простору који нас окружује и који нам је близак, имали бисмо боље услове живота. Томе теже сви народи. Због тога је идеја "последњег скока на Југ" племенита, и она у себи садржи само позитивно. Али, с обзиром да је то ипак начин лечења, не искључују се и недобронамерне реакције. Међутим, реч је о решењу светских проблема па сви и не могу бити задовољни.

Данас Америка блокира Ирак, Либију и Србију. Зар су ти народи због тога срећни? Али, Америка тако хоће. Ако бисмо ми блокирали Авганистан, Иран, Турску – могуће је, такође, да ће део становништва тих земаља бити незадовољан. Али, цео свет мора схватити да је то нешто друго, да је тај корак Русији нужан, да је то за све добро. Нужност произлази из воље већине.

Већини човечанства би одговарало да се пресече муслимански свет. Мора се искључити муслиманска опасност. Друге религије нису данас способне да воде религиозне ратове. Треба пресећи турски језички простор. Јер се само тамо поставља задатак стварања турске државе од Истамбула до Алтаја. Друге земље немају такве претензије, на пример, стварање велике Ирске, велике Нигерије или велике Панаме. А поред тога јужне границе Русије су стално немирне, оне узнемиравају не само Русију, већ и целу Европу. Та операција је нужна гледано са сваке тачке гледишта. Последњи "скок" на Југ, поход руске војске ради изласка на обале Индијског океана и Средоземног мора – донеће слободу и двадесетмилионском народу Курда, стотинама хиљада Белуца, Пуштуна, Даријеваца, припадницима других народа који живе у том региону. То ће

искључити могућност избијања новог рата између Ирана и Ирака, између Ирана и Турске, између Авганистана и Таџикистана, између Пакистана и Индије. Стотине милиона људи који насељавају Југ, моћи ће да избегну горку судбину избеглица. Најзад, спречићемо избијање термонуклеарног рата, експлозије атомских централа и масовно истребљење људи. Спречићемо уништење огромног броја људи као резултат разних епидемија које се данас свугде шире.

У остваривању те операције плусеви знатно превазилазе минусе који се, наравно, могу предвидети. "Велики скок" је потребан и руској војсци да би наши момци протегли своје мишиће, уморни од "деловине", проводећи одслужење војног рока у касарнама у дубинама Русије, не знајући ни ко је и где је непријатељ и зашто се морално и физички припремају. То би било очишћење за све нас. И звона руске православне цркве на обалама Индијског океана и Средоземног мора објавила би мир народима тог региона, братство свим народима, процват, благоданство, спокојство, окончање свих војних сукоба, међуетничких судара. Свима би нам било добро, јер бисмо сви добили. Једина земља којој се то, можда, неће свидети јесте – Америка. Али, она се неће мешати. Ако би се ипак, умешала, друга варијанта развоја збивања била би исувише тешка за Америку, било би исувише много негативних последица ако би Америка покушала да се успротиви успостављању нових, јужних граница Русије.

Русија ће учинити само оно што јој је предодређено. Испуниће велику историјску мисију – ослобођење света од ратова који увек почињу на Југу. И та операција – последњи "скок" на Југ – није план Барбароса, то нису Наполеонови планови нити ратне намере шведског краља Карла Дванаестог. То је чисто руска варијанта коју је изнедрила сама судбина Русије, јер се, у супротном, Русија не би могла да развија, пропала би, ми бисмо били начичкани атомским централама, које би, на крају крајева изазвале експлозије које би уништиле нашу планету. То се не може дозволити. Због тога се сви морају договорити и сагласити да Русија мора неизбежно да успостави своје границе у новом региону. И, нека тамо слободно живе и Таџици и Туркмени и Узбеци. Али тамо неће бити националних творевина.

Некада су у Средњој Азији, пре 60-70 година били једноставно Хива, Ургенч, Хорезм, Фергана, Ташкент. Није било Узбечке ССР. "Дена разних народа" живела су у тим градовима-републикама, или градовима у којима су владали канови. И нека поново буде много градова – Бухара, Хорезм, Ташкент, Ургенч, Кабул, Душанбе, Пјандж, Памир, Техеран, Тибет. Разни градови – републике. Територијалне јединице. Курдистан са престоницом Дијарбакир, Јерменија ће успоставити своје границе. Западне

границе Јерменије избиће на обалу Црног мора. Грузија ће добити део Црног мора јужно од Батума да би компензирала губитак у Абхазији. Сви ће добити оно што желе а што им припада.

Донекле ће бити незадовољни у Анкари, па и у Техерану и Кабулу. Али ће зато милиони људи и цео свет добити једно позитивно решење. На крају крајева, Турци су дошли у Истамбул из области јужно од Ташкента и Ташкент ће бити управо онај град у који се Турци могу вратити, где им је и постојбина. А могу да остану и тамо где сада живе. Али, неће моћи да угњетавају Курде, Јермене, Белуше и стотине других народа. А колико је само у Истамбулу Грка, Бугара, других Словена? Због чега би они морали да крију своју националност? Зашто не би смели да користе свој језик? То ће бити вишејезични свет, али, наравно, тај ће свет изабрати за цео простор од Истамбула до Кабула један језик за међусобно општење, као што су то урадили у Сухумију. У Сухумију главни језик није Грузијски ни Абхазијски, ни Грчки ни Јерменски, већ Руски. Свима им је лакше да говоре Руски, него да уче пет језика. И на том новом простору, до обала Индијског океана, сви ће говорити Руски, десетине разних народа разних вероисповести и они који говоре Турски, Словени и Грци, Курди и Арапи. То ће бити за све њих заједничка отаџбина. Отаџбина без ратова чије ће границе бити спокојне. Индијски океан – а даље на Север бескрајна прострaнства Русије и гарнизони руске војске која ће спречавати опасности од посезања за оружјем. Сви проблеми ће се решавати искључиво мирним путем. Сви ће се бавити оним што воде да раде. Водиће такав живот који им највише одговара.

Власт, чоколада и бич

Ако не бисмо умирили Југ, онда би се немири, корупција, болести, ратови, још више раширили и захватили би целу Русију. И тада бисмо дошли до оне ситуације када је некоме било потребно одрезати само прст да би се избегла гангрена а пошто то није хтео, умро је јер му је гангрена уништила цео организам. Тако је и у историји човечанства. Можда ће бити неопходно донекле ограничити права мањих група грађана, али ће они зато сачувати свој живот и у потпуности свој начин живљења. При томе ће се успоставити спокојство за милионе људи, искључиће се опасност њиховог истребљења, и било каквих ограничавања. Не може се владати само махањем чоколадом испред лица поданика, или само витлањем бичем.

Главни проблеми остају национални. Како отклонити завист и конкуренцију међу нацијама? Како све присилити да схвате да смо грађани.

Грађани, не Турци, не Персијанци, не Таџици – већ само грађани. Ево, ово је мој дом, ту живим, ту радим, ово је моја породица. Не морам да отимам кућу од суседа, да убијам туђу децу, да имам права да силујем, да се бавим пљачком – све то мора бити свугде и за свагда онемогућено. Никаквог насиља. Ми ћемо успоставити праведне границе, постаћемо стабилизујући фактор. То је као у религији. Верници знају да постоји Руска православна црква. Постоји патријарх свих Руса. Постоји Врховни синод Руске цркве и Главни црквени сабор у Москви. А да свега тога нема? Само крстови и звона не би привлачили ту огромну масу православних верника. Тако је и у националном питању. Мора да постоји снажна држава а у оквирима те моћне државе представници разних нација и народа треба да се боје једни других и да не помишљају да се међусобно нападају.

Не смеју се изазивати сукоби међу народима. Узмимо, на пример, догађаје у Сумгаите у фебруару 1988. године. Зар је то била природна акција? Из чиста мира, изненада, пуштаху се напиле, узеле мотке и пошли да по граду убијају Јермене! То је била смишљена акција. Одређеним снагама у Закавказју требало је да се створе жаришта неправде. Почело је одбацивање комунистичке идеологије коју су хтели да брзо замене националном идеологијом. Али, како то учинити ако се људи међусобно односе спокојно и нормално. Како присилити Азербејџанце да мрзе Јермене. Треба дакле, изазвати сукоб. Изазвати мали рат. И то су учинили у Сумгаитеу. Право ратно поприште. Људе су спаљивали! То је страшно! И у Бакуу су спаљивали живе људе. Један очевидац из Бакуа ми је причао како су на железничкој станици ухватили неког старца, Јерменина, и спалили га на плочнику испред саме станице. Народ је у томе учествовао. Нека старица је доукла однекуд мадрац како би старца на мадрацу лакше испекли, други су доносили дрва, грање, шибнице, бензин. Помагали су да довуку старца до ломаче. Башили су га у ту запаљену масу и остали да посматрају. Људи! И то крајем 20-ог века! Спалили живог човека само зато што је друге националности! Чудовишно. Зар се то може допустити? И само зато да би се оживела национална идеологија. Да би присилили Азербејџанце да мрзе Јермене. Они су Азербејџанци. На другој страни је непријатељ, Јерменин. Против непријатеља се треба борити. Морају се отрпети привремене тешкоће али се непријатељ Јерменин мора потући. А онда ће се срећно живети. Ето, са таквом формулом су и почели сукоби у целој земљи. У Узбекистану су нашли "жртвеног јарца" – Турке – Месхетинце. У Ошској долини у Киргизији су-

кобили су се Узбечи и Киргизи. На другој страни Таџици и Узбечи. Тако се могу сукобљавати разни народи у нашој земљи. Абхази и Грузијци, Осети и Грузијци, Ингуши и Осети, Кабардинци и Черкеси, Адигејци – стотину народа. А може се изазвати таква братоубилачка борба која ће трајати до у недоглед. Тамо ће се вечито водити ратови. Убити – како је то данас једноставно.

Често сам се у мислима враћао свом детињству, младости, периоду служења војног рока у Армији, сећао другова. У овом казивању нисам могао да обухватим цео период мог детињства. Било је случајева када су ме вређали због тога што нисам био физички снажан дечак. Али, има и лепих успомена, на пример, дружење са дечацима у пионирском логору. На Универзитету сам био одличан студент, добијао сам признања, дипломе за учешће у друштвеном раду. Добио сам дипломе за учешће у припремама Конгреса бораца за мир, за учешће у припремама Светског омладинског фестивала. У једној области су ме искључили од признања – немам државних одликовања и награда. Истина, нисам ни имао значајнијих научних радова нити сам стекао какву научну титулу.

По завршетку првог факултета, Института земаља Азије и Африке – који се раније звао Институт источних језика – предлагали су ми пет постдипломских студија, из филологије и филозофије. Могао сам да се даље развијам по научној линији. Али, наука ме није нарочито привлачила. За бављење научним радом мора се имати много стрпљења, треба много читати и проучавати. Међутим, мене је више привлачио живот, онај реални, који тече са друге стране прозора мог дома, живот који видим кроз прозор тролејбуса. Привлачило ме је све што је живо, што се збива данас. Управо тиме сам се желео да бавим. Привлачила ме је и политика, она стварна, животна. Ето због чега сам се са великим задовољством ангажовао у формирању нове политичке партије у којој сам активан. Многи су, такође, желели исто то да раде, али је за политички рад потребно много труда а у крајњем исходу мора се напустити радно место, свој посао. А, ако човек има посао који воли, онда настаје проблем, тешко му је да га напусти. Код мене је било супротно. У то време бавио сам се послом који нисам волео. А онда сам се прихватио посла који волим, тј. формирање и учешће у раду политичке партије.

Најважније је не само имати могућност изражавања мишљења, већ и ангажовање на пропагирању идеја. Битно је да се у свему обезбеди плурализам. Ево како бих формулисао то питање. Неопходан је плурализам у

свему, у демократији, у решавању националног питања, у поимању својине, у гледању на државу, на васпитање деце – у свему мора егзистирати мноштво погледа. Није добро кад постоји само једна усмереност, једна линија – на пример, да се сва деца васпитавају у интернатима, или да сви раде у фабрикама, да сви морају да служе војни рок на исти начин, или да сви изучавају марксизам. То је тоталитаризам који ми се увек гадио.

С друге стране, ја сам борник оштрих мера у одређеним ситуацијама, када се ради о преступима, о покушајима растурања државе, о рушењу привреде, рушењу неких структура. Због тога треба разликовати залагање за тоталитарни режим од залагања за слободан, демократски режим у оквиру којег је, међутим, могуће примењивати и оштре мере. На пример, у Таџикистану људе убијају иза сваког угла. Како се ту демократским путем може зауставити насиље? У таквим ситуацијама се мора применити присила. Демократија је, дакле, ако ја, стварајући партију, имам могућности да јавно искажем своје идеје и да делујем тако да те идеје буду разумљиве, блиске многим грађанима наше земље, и да тако придобијем што више присталица и отворим пут ка слободи реализацијом идеја и победом партије и њеног лидера. Све је то међусобно повезано. Реално гледано, један програм се може остварити ако постоје услови да се тај програм преточи у живот, ако одређена политичка снага држи у рукама полуге за управљање државом. Статус опозиције у демократском систему омогућава слободно исказивање идеја, али је мало вероватно да те идеје могу постати стварност ако партија која те идеје сугерира није на власти. Наравно, могућ је и позитивни утицај опозиције на владајуће структуре у том смислу што владајућа партија може да прихвати све идеје или одређене елементе идеја и претвори их у живот. У том контексту, улога опозиционих партија може имати позитивне последице. На тај начин систем политичких партија у плуралистичком парламенту налази своје место у општем стремљењу ка добробити народа.

Данас у Русији има много партија, више од 40, много покрета и група. Партије и покрети ничу и распадају се, улазе у разне савезе и коалиције, и то је нормалан процес, иако ће у крајњем исходу остати највише пет до шест партија. Али, данас има много људи који теже да се искажу. Као да су гладни. А гладан човек jede сваку храну, халаљиво, што више и што брже. Тако је и у политичком животу. У једнопартијском систему сви они који нису били чланови Комунистичке партије, имали су осећање политичке глади. Били су потпуно

одвојени од политичког живота. У томе и јесте сиромаштво једнопартијског система. И није битно то што су баш комунисти представљали основу једнопартијског система. Једнопартијски систем, сам по себи је неспособан у односу на потребе живота. У ствари, у једнопартијском систему и нема потребе ни за каквом, па ни за том једином партијом, кад већ нема конкурента, односно, када нема могућности да друге, различите политичке партије учествују на изборима.

Једнопартијски систем постоји као прикривена диктатура снага које се налазе на власти. Свугде се одржава апарат преко кога се делује на масе. Зато је неопходна партија, бар у одређеној историјској етапи. Али, ми смо имали једнопартијски режим који у целини није водио рачуна о интересу Русије, испољавао је и идеолошку обојеност. То је била идеја изградње комунизма у Русији али и његово ширење ван граница Русије, односно СССР. И то је била друга велика грешка комуниста. Добро, да се само у нашој земљи покушало са изградњом једнопартијског система и комунизма, али зашто је било потребно да се та идеја шири ван граница наше земље? Јер, да су сва та огромна средства, сва та помоћ која је пружана другим земљама остала у Совјетском Савезу, ми бисмо чак и са једнопартијским режимом били веома богати, имали бисмо високо развијену земљу са високим степеном културе јер смо упркос недостацима, остварили велика достигнућа. А још да нисмо имали те недостатке? Једнопартијски систем је сам по себи погрешан зато што ту нема конкуренције идеја, конкуренције ставова. Наши комунисти су одлучили да изграде комунизам и код нас и у целом свету. Огромне снаге и средства су траћена на то.

У сваком случају неопходан је вишепартијски систем и зато да више не би било дуготрајних експеримената. Ако једна партија на власти пет година покушава да расипа државна средства по целом свету, она ће на следећим изборима морати да изгуби. А то је, онда, и крај експеримента. Због тога, и поред свих минуса и плусева једнопартијског и вишепартијског система, овај други ће ипак победити. Плурализам је бољи, јер је боље кад има избора.

Узмимо једноставан пример из личног живота. Претпоставимо да сте ступили у брак у 25-ој години живота и да више немате права да ступате у односе са другом женом. Значи, добили сте жену за сва времена, до гроба. У реду, ако је то дубока, чиста, часна и узајамна љубав. А шта ако није? Ако је љубав пресахла? Или ако је била једнострана? Шта онда? Значи протраћити цео живот ради

идеје да постоји само један брак, само једна жена? У животу до такве ситуације и не долази. Апсолутна већина мушкараца и жена имају у животу неколико полних партнера. Чак и у браку.

Мноштво идеја чини земљу богатијом

Све је то тако и још више и у политици. Непожељно је везивати све људе за само једну партију, за једну концепцију. То умртвљује. Мноштво идеја чини земљу богатијом, као што је богатији букет цвећа, који делује раскошније, пријатније него само један цвет. Врт је диван ако у њему има разног дрвећа. Само брезова шумица ипак замара. Само брезе са својим белим стаблима... А, ако је дрвеће у шуми разнолико, одмах је пријатније. Као и кад је време различито. Замислите само сталну жегу од 35 и 40 степени. То човека изнурује, убија га. Због тога је потребно пролеће, јесен, киша, ветар, захлађење, тмурно време, сунчано и уопште различито време. Човеку је неопходан избор и разноликост живота у различитим формама. Као што је и сам живот: најпре детињство, затим младост, зрелост, старији узраст, па поодмакле године и, на крају, оронолост и крај. Све то човек проживи – десет година детињства, десет година младости. И све те године пружају радости и сазнања о животу, имају свој начин изражавања. Свега тога мора бити и у политичком животу ако политичар хоће да буде прихваћен.

Међутим, у политичком животу је истовремено пожељно да се човек придржава једне идеје. Нека то буде и породична традиција – гласати увек за једну политичку партију. На пример, цела породица деда, његов син и унук увек су припадници Либерално демократске партије. И они традиционално гласају за ЛДП. Друга породица симпатише Социјалдемократску партију, трећа је привржена хришћанској демократији, четврта Конституционој партији, пета монархистима, шеста некој левој партији. Добро је ако се у породици, упоредо са општим образовањем, обезбеди и политичко образовање. На стварање укуса се може утицати још у детињству, када деца уоче оданост оца једној партији, када виде да стално гласа за исту партију, да одлази на њене скупове и да је, свентуално, члан те партије. То је добра тенденција – бити привржен једној партији, али само под условом да се то испољава у оквиру вишепартијског система, када постоје и друге партије, када се може упоређивати и радовати победи своје партије.

Тако је и у спорту: постоје бројни клубови, међутим, неко је још из младости привржен, на пример, "Спарта-

ку". Он ће увек навијати за тај клуб зато што га воли, без обзира да ли некада губи, а поготову ако побеђује. Он познаје тај клуб, његовог тренера, играче, прати њихову игру. То је, такође, елемент друштвеног живота, политички живот је део друштвеног живота и ту постоје своји особени укуси, погледи, навике. И због тога су плурализам вишепартијски системи неопходни.

Претпоставите да у спорту постоји само један клуб, рецимо "Спартак". Сви навијају за "Спартак". У ствари, нико и не навија јер људи спортски клуб бирају између више клубова и то на фудбалском пољу, на такмичењима, опредељују се за бољи или за онај клуб чији момци лепше играју, који је више класе. Ако постоји само један клуб, неће имати с киме да игра, а онда неће бити ни тог клуба. Зашто навијати за "Спартак" ако нема такмичења, ако нема пехара, шампионата, победника и поражених, већ само један клуб – "Спартак". И његов тренер. Као генерални секретар Комунистичке партије Совјетског Савеза. Он сам одлучује двадесет година и док је жив нема никаквих промена. Због тога је потребно да увек постоји плурализам. Он је неопходан и у личном животу, у свим областима. Па ипак, истовремено је потребна и приврженост једној идеји. Човек може бити заљубљиве природе, али то још не значи да треба да се жени сваке године. Јер то, очигледно, друштво не би прихватило. Уосталом, и многоженство код муслимана на које се понекад гледа са иронијом и скепсом, има извесних и позитивних страна. То може бити политика решена проблема проституције, вид тежњи за отклањање осамљености човека, тежња да сва деца имају оца. То може бити и вид борбе против сиромаштва. Муслиман који има три или четири жене брине се да их све материјално обезбеди, да сачува част своје породице. Таква породица је као мало племе, мали клан, има велики дом, деца се у њему играју. Једни о другима се старају. Дакле, и ту има плусева. Зато и не треба све негирати, и то је форма плурализма. С друге стране, на северу Европе званично је дозвољен брак међу мушкарцима. То су два супротна пола плурализма. И једно и друго изазивају код просечних Европејаца можда осећање непријатности – многоженство код муслимана и озваничење брака међу мушкарцима у северној Европи, у Великој Британији, Шведској, Канади. Али, постоји и општи, планетарни плурализам.

Сваки народ има своје обичаје и норме. У Закавказју и на Истоку, приликом сусрета људи се љубе, сви, и мушкарци. У Русији то није опште прихваћено, поготову да се млади људи приликом сусрета љубе. У Јере-

вану, Тбилисију, Бакуу то је опште-прихваћено понашање, правило. Ето, то су различита испољавања међуљудских односа и њихови различити видови. То и јесте плурализам. Иако неки обичаји и традиције могу да изазивају неразумеваше. Тако је и у политици – негде политичке противнике убијају, њихове аутомобиле дижу у ваздух, буре у парламентима, терористички акти... Другде се води мирна политичка борба, на културан начин се бране различита схватања, ставови разних партија. У међусобним односима нема злобе и насиља, нема, као у Француској, Холандији, Данској, позива за гушење опозиције. У тим и другим земљама плурализам је широко развијен у свим сферама људских и друштвених односа.

Свака партија у понечему подсећа на мафиозну групацију политичког карактера зато што има вођу и одређене унутрашње законе. Временом се у руководству партије појаве не увек честити и поштени људи, не увек благородни, племенити, не увек патриоте, људи који користе власт за сопствено богаћење. Наравно, постоји опасност да у некој партији власт преузму људи са ниским интересима, а та партија може да дође и на власт, да добије могућност остварења својих ниских циљева. Узмите као пример историју латиноамеричких држава или Хитлерове Немачке и партија у тим земљама. На први поглед рекло би се да идеја национал-социјализма и није била тако лоша. Шта је у томе могло бити лоше – идеја социјализма или национализам који је тежио поновном рањању Немачке? Али је Хитлерова идеологија одвела ту партију у крајњу десницу, у тамни сектор политичког живота. То је изазвало насиље. У првој етапи све је било релативно спокојно. Можда је било преопштрих форми борбе са противницима унутар саме партије, али у коначном исходу партија се преобратила у репресивни апарат против целе земље. Ономогућила је сваку опозицију коју је практично угушила. Личне особине лидера су у овом случају одиграле значајну улогу. Обрнуто, у Француској је Бонапарта, захваљујући својим личним особинама, смогао снаге да у једном дужем периоду изгради до тада непобедиву француску армаду. То је било могуће захваљујући пре свега његовој личности. Тако је било и са руском војском. Багратион или други руски генерали нису могли да одиграју улогу какву је одиграо Кутузов и какву је одиграо Суворов. У историји, личност увек игра одређену улогу – позитивну или негативну. Петар Први је био велики цар увео је велике реформе. Али, зар Петербург није изграђен практично на костима зависних сељака-кметова? Колико их је само погинуло тамо да би усред блага поникао тај град-дворац? Данас дворац, али шта је тамо било пре три стотине година? И како је грађен?

БАМ су градили искључиво војници. Ко се данас сећа 74-их, 75-их и 79-их година? И колико је људи бежало отуда, колико је тамо било несрећних случајева? Колико је само људских судбина тамо уништено?

Улога личности и одређена збивања често се оцењују позитивније или, обрнуто, негативније након протеклог времена. Стаљину су сви плескали док је био жив. А сада многи поричу да су знали за нека збивања из тог периода. Кад се цар Никола одрекао престола, Петербург је ликовало. Сви, племићи, радници, трговци и, министри и лидери свих партија – сви су ликовали. Крај монархије, крај самодржавља! А сада, после 70 година, код нас се јављају монархистичке партије које тврде да је монархија била добра за Русију. Зар нису тада, у фебруару 1917. године сви са радошћу поздравили царско одрицање од престола, због тога што су осећали да је режим труо, да цар више не може да влада, да већ неколико година практично и не влада. И да његово окружење, такође, не може ништа да учини. Уверен сам да ни његов брат Михајло, такође, не би могао дуго да влада.

Понекад, враћајући се неким збивањима, покушавамо да их преоцењујемо. Али се догађаји морају посматрати онаквим какви су били у моменту када су се догодили. У фебруару 1917. године цар се одрекао престола практично добровољно и народ је то позитивно оценио, није изашао на улице са паролата "Успоставите поново самодржавље"! Напротив, ликовало је, схватајући то као револуцију, мирну, спокојну, као придруживање оним европским земљама које су се, такође, одрекле монархије. То је био празник за Русију. А онда је протекло време и данас неки тврде да је то безмало била трагедија. Али, историја тече и она се не може повратити, пренеспитивати, не могу се стално давати нове оцене. Мора се схватити да свака појава има двојак оцене. Цар Петар Први је био велики због својих победа али је за време његове владавине било и много жртава принесених на олтар тих победа јер је брза европеизација Русије имала не само позитивне, већ и негативне последице – рушење традиција, патријархалне руске породице све је то имало и негативних последица. Очигледно су пијанство и теревенке потекле из тих петровских времена као и пушење и слични атрибути европског живота. Због тога је, тачна тврдња да је Европа, поред цивилизације, унела у Русију и рушилачки елемент. У Стаљиново време наша земља је била затворена, изолована. Али, то је у извесној мери било и позитивно. На пример, тада смо се скоро у потпуности спасли венеричних болести. У целини, морал је био на високом нивоу. Ја сам учио школу од 1953. до 1964. године, и у нашем разреду су све девојчице биле невинне. Ако би изненада нека девојчица дала повода сумњи да је почела да живи пол-

ним животом, то се оцењивало као веома негативно. У 17-ој, 18-ој години били смо чедна деца, са уравнотеженом психом, није било наркоманије. Писмо пили алкохол, или веома мало, код куће са родитељима за време празника. И нико нам није стављао примедбе да пијемо много или мало јер нам пијанке нису ни падале на памет. Чак су и саме речи "ресторан" или "кафана" сматране нечим лошим, а већ они који су одлазили у кафане сматрани су као особе са крајње негативним особинама. Наравно, било је ту и провинцијалности али је у свему томе било нечега и позитивног. У брак су, у већини случајева, ступали млади људи са девојкама које су биле невинне. Младић, њен муж, био јој је и први мушкарац, а то је боља основа за будући породични живот.

Свако време има своје плусеве и минусе. Зато морамо бити конзерватори, да сачувамо оно што је у прошлости било добро. Нечега доброг је било и у царској Русији. Имали смо трговце, племиће, раднике, сељаке, чиновнике, полицију, жандармерију, војску. Имали смо територијалну поделу, систем осигурања, систем медицинских установа. Све је то требало само усавршавати. А ми смо све зауставили, порушили смо све што смо могли и почели од нуле. А никада не треба почињати од нуле! На пример, имате породицу али немате стан, а то значи да немате скоро ништа, па изађете на ледину и почнете од нуле. На тај начин ћете страдати. Како подићи кућу, где се запослити, како уопште живети? Ми смо себи дозволили већ неколико пута у овом веку, да до темеља срушимо државу и да почињемо од нуле. "Дајте тржишну економију"! А по чему је административна привреда лоша? Наравно, она је имала и своје минусе, али зашто је њу требало у целини срушити? Огроман број фабрика и колхоза раде, производе робу која нам је свима потребна. Створимо другачије правне услове за њихов рад. Дајмо им максимум самосталности, искористимо до максимума форму закупа. Зашто рушити? То је погрешна политика. До тога долази зато што су на власт дошли мењшевици. Године 1917. власт су освојили бољшевици а 1991. мењшевици – а све су то само делови једне исте политичке партије, РСДРП или ВКПб, или РКПб, или РКП, или КПСС. Све је то једна иста, Комунистичка партија. Због тога се и наставља употреба силе. То не треба радити! Можда је за Русију карактеристична таква структура привреде да у државном сектору буде 70-80 процената. У приватном сектору имаћемо само 20 процената. Зашто не пођемо од тога, зашто би било потребно уништити државни сектор? "Дајте приватизацију!" "Хоћемо само приватну својину!" Ми се тетуримо од једне на другу страну. Златни век Русије био је Деветнаести век. Све је ишло постепено. Појавили су се декабристи, нису успели

па су нестали из политичког живота. Неке су прогнали у Сибир, друге казнили. Дакле, текао је процес. А онда је укинута крепосно право, зависност сељака, али та реформа није до краја спроведена а већ су дошли нови реформатори – Александар Други, затим Вите и Столипин. Русија је постепено доживљавала промене. Године 1917. имали смо "четворку", у поређењу са Европом па и светом. Зашто смо ту "четворку" ломили и доводили земљу до "нултог циклуса" а онда смо се са великом муком подigli до "тројке". Зашто је то било потребно када се већ 1940-те године могла остварити "четворка" односно "четири плус". Године 1940-те једва смо намакли "триминус". Сада, у 1991. години опет смо имали "четири минус". "Дајте да постигнемо четири да бисмо почетком 21-ог века имали четири плус". Али, не, ми идемо сада опет ка "нултој варијанти" па сада имамо "два плус". Чему све то?! На такав начин се не само руши економика већ и стално страдају људи. Одвија јсе прикривени грађански рат, који се у неким регионима претворио у отворени рат. Као болест. Постоје видљиве и скривене форме болести, али болест остаје болест. Она нагриза човеков организам. Тако је и са прикривеним грађанским ратом. У Таџикистану и на Кавказу води се отворени грађански рат. У прибалтичким земљама, у Украјини – у прикривеном виду. Али се и тамо води грађански рат, у прикривеној форми који нас руши изнутра, и он је опаснији. Можда је данас мање опасан отворени рат у Таџикистану јер ће се тај рат ипак завршити. Такви ратови не трају дуго. Оштру форму болести је лакше лечити и ту је лакше установити дијагнозу па је и повољан исход лечења вероватнији. Али, прикривена форма рата је као пожар. Негде гори, дим иде испод земље и не можемо да га откријемо. Као у руднику, годинама горе шкриљци или угаљ, а онда изненада пожар избије на површину, експлозија и одједном се сруши пола града. Лакше је угасити кућу која гори, макар то био веома опасан пожар.

Неопходан је плурализам, отвореност, спокојство. Не сме се више мучити наш народ, наша отаџбина. Она је већ уморна, измучили смо је тим сталним преименовањима. Назив СССР је био вештачки. А још у већој мери је вештачки назив СНД, Савез Независних држава. Наша држава има своје име – Русија. То је историјски назив, географски појам. Тај назив не означава само државу руског народа. Русија је евроазијски континент. Двадесет и два милиона квадратних километара. То је и Северни ледени океан који заплускује наше северне границе, то је и Тихи океан на Далеком Истоку. То је и Атлантук преко Црног и Балтичког

мора. И, у перспективи, када будемо остварили свој последњи "Јужни скок", и Индијски океан.

Своје име је боље него вештачки назив. Земљу не треба делити. Не треба повлачити националне границе у држава која постоји више од хиљаду година. Зар треба поново делити Француску на Галију, Бретању итд. Или да делимо Шпанију опет на земљу Баска, на Каталонију и на саму Шпанију? Све се може делити и Италија на Сицилију, Северну Италију. Треба ли да одвојимо Корзику од Француске, да од Француске издвојимо њене прекоморске територије? Хоћемо ли да тако делимо цео свет, да постављамо нове границе, нове царинарнице? Зар је то човечанству потребно? Морамо да се смиримо, да схватимо да, на пример, у нашем случају може да постоји само јединствена држава која се зове – Русија! Али, држава у којој се неће гушити идеје других група становништва, држава без политичког диктата, без монопола у економици и култури. Свуде мора бити плурализам, мноштво. Разноврсност у свему.

Реч "плурализам" не разумеју сви. Због тога је боља руска реч "разноврсност", или "слободне цене" уместо "либерализација цена". Постоји и реч "приватна својина" а "приватизација" и јесте прелаз на приватну својину. Зашто морамо да употребљавамо толико страних речи? Имамо своје речи. "Раздржављење" својине, тј. преобраћање државне својине у личну, приватну, у својину радног колектива, итд. Или узмемо реч "ваучери". Зашто ће нам таква страна "вау-вау" реч? То можемо назвати "купон за куповање права на имовину" а може се, можда, наћи и неки други, краћи израз. У сваком случају треба да буде мање тих страних речи. Наравно, употреба страних речи се не може у потпуности избећи. У сваком случају, потребан нам је један језик који нас обједињује. Есперанто би морао да буде посебан језик а не као вид продора страних речи у друге, па и у наш језик. Тај језик је, практично, непрепознатљив. Што се тиче нашег језика, већ сада нашој деци морамо да објашњавамо шта значи ова или она неруска реч. Старији људи, кад слушају радио или телевизију, не само да не разумеју поједине речи, већ ни читаве реченице.

Свет о мени: симпатије, подршка – страх

Политика је део нашег живота и са њом се сусрећемо сваког дана. Да ли се у свету јавља неки нови човек? Дете се роди у родитељском дому и држава треба да се стара о младим покољењима. Или умире стар човек а онда је ту гробље, мртвачница. То је последња човекова веза са државом.

Државни документ је и крштеница, као што је умрлица државни документ о смрти. Између та два документа постоје бројне везе човека, грађанина са државом. Идете у школу – укључујете се у систем образовања. Ступате у брак и опет веза са државном институцијом. Па и црквени брак. И ту се јавља веза са државом јер црква постоји у друштву а друштво у држави. На пример, наша црква је православна а не лутеранска или протестантска. Ту се стварају односи према држави. Или, наша радна делатност, сфера рада. Ту је однос држава-радник. Постоје приватна предузећа али су и она, на један или други начин, повезана са државом. Или, пример осигурања, пензије. И ту је, опет, видно учешће државе. И тако на сваком кораку. Инспектор неке институције, лекар, учитељ, бележник, домар, бравар, таксиста, пешачки прелаз, парк, кафана, јавно купатило, воз, царинарница, граничари, авион. Ма где покушали да се сакријемо, свуда ћемо наићи на везу са државом, са друштвом у коме живимо.

Код племена на најранијој етапи човековог живота није постојала држава већ само природа, пећина, кожа, ватра. Људи су били део природе. Али, на садашњој етапи развоја човечанства увек имамо некакве ћелије које човека везују са изградњом одређеног друштвеног система. Регулисање тих човекових односа са државом у највећој мери се обавља посредством политичких партија. Тако је човек смислио.

Шта је партија? То је група људи који се придржавају одређеног система погледа у односу на државно уређење. И у другом случају је реч о сличном систему погледа на државно уређење, иако могу бити различити називи партија и разни лидери. То омогућава конкуренцију, не доводи до стапања у једну, велику политичку групацију. Људи се разликују у погледима, у темпераменту и због тога ћемо увек имати много партија. Ако је на власти диктаторски режим, забрањује политичке партије. Израз живота, остајање у сфери политике остварује се путем узајамног дејства политичких партија. Уметник, књижевник може бити сам. Уосталом удружења уметника и не постоје у свим земљама. Али је и тај уметник-друштвени самотњак ипак повезан са државом. Њему је потребан издавач, организација ширења књиге, потребна му је реклама, сусрети са читаоцима. Због тога је припућен да улази у одређену сарадњу са друштвом, да се повезује са државом. Наравно, неко се може сакрити у летњиковцу, годину, две па и три и тамо написати роман. Али му је ипак потребна хартија, мастило, информација, друге књиге, документација – нема шансе да се отргне од државе.

Тако је и са системом политичких партија. Маколикно били различити сви смо међусобно повезани. Кроз разне партије изражавамо своје погледе и доприносимо успесима своје партије. То су елементи политичког живота – успеси, порази, неуспеси, успони, падови. Као, уосталом и у личном животу, у производњи, у области радних односа, у стварању, у спорту или науци. Увек ће бити нечега позитивног и нечега негативног. Политика, међутим, има и своје особености, своје унутрашње законе у којима, такође, владају одређени односи. Партија мора да има своју организацију у центру земље али и на локалном нивоу; мора да има статут, оснивачка документа, програм. Мора повремено, да организује политичке скупове, конференције, конгресе, пленуме и сл. Вид делатности партије је и организовање митинга, манифестација, пикета, активности у парламенту, коришћење јавних гласила, дакле, најразноврсније форме. Као и код спортиста – такмичења, шампионати, Олимпијске игре, тренинзи, регионална такмичења и др. И ту има сличности. У политичком животу долази до смене генерација, руководства, корекције партијских програма и метода рада. Партије имају и своје болести, она могу да слабе или да се подмлађују, јављају се лева или десна скретања, више либерализма или више конзервативизма. Све је то политички живот. Тај живот је веома интересантан. За човека је управо политички живот најинтересантнији због тога што никад не досади човеку, увек добија свежину.

Политички живот је увек повезан са младости. Ту се увек јављају нове, свеже струје. Млада срца, душа човека постаје зрелија. У живот ступају одрасли људи. Политичка партија је својеврсна школа и ту увек долазе нови људи. Свака партија има своје ветеране али се догађају и одласци лидера због болести, мада није сваки лидер спреман да се сам повуче. Понекад се задржава дуже него што је потребно. Некада је то добро, тако се обезбеђује континуитет курса, стабилност лица партије. Можда, у једном периоду и нема другог погодниог лидера. Али, постоје и такве партије у којима је могућа смена лидера сваке две-три године. А, може се формирати и колективно руководство, то је институт председништва. Сви ти разноврсни облици руковођења су својеврстан букет политичког живота. Понекад тај букет мирише пријатно, али се дешава и да се осуши, или да га уништи диктаторски режим.

У целини, ја сам задовољан својим животом. Постигао сам оно што сам желео, макар на нивоу "тројке". Ја сам лидер политичке партије, био сам кандидат за председника Републике. За мене зна цео свет и не само цела наша земља, од Клињинграда до Камчатке. У Ираку ме познају као великог пријатеља ирачког народа. У Финској ме се, међутим, прибојавају.

Не воле ме у Пољској али се према мени добро односе у Немачкој, поједине политичке снаге у Француској. У Јужно-афричкој Републици ме симпатишу. Према мени се добро односе у Аустралији, Шпанији. У свим земљама света имам и присталици и противника. Постао сам позната личност. Срео сам се са Садамом Хусеином који две године после пустињског рата није примао странце, поготову Русе. За то време у Ирак су долазили посланици руског парламента, лидери разних партија, новинари али је Хусеин примио само мене, у новембру 1992. године. Разговарали смо четири сата у његовом дворцу у Багдаду. Садам Хусеин ме је пажљиво слушао и постављао питања. Био је то за мене веома интересантан пут. Авионом до Амана, затим скоро четрнаест часова преко пустиње до Багдада. Седам дана боравка у Багдаду! Сусрети са највишим руководиоцима Ирака у суботу 21 новембра. Дуго смо разговарали.

Пропутовао сам свет, посетио десетине земаља сретао се са лидерима партија, говорио у парламентима многих земаља. Био сам у Уједињеним нацијама у Њујорку и у Женеви. У сваком случају довољно сам упознао свет да бих стекао неопходне видике за човека који жели да предводи политичку партију у својој земљи. Многи лидери руских партија нису посетили ниједну страну земљу а неки чак слабо познају и сопствену земљу, па чак лоше говоре и свој, матерњи језик да о страним језицима и не говоримо.

Зато и могу са пуном самоувереношћу да кажем да сам достигао одређени ниво неопходан за политичара, како у сфери унутрашње политике тако и међународних односа. Ставили су ме на листу осам водећих личности десничарских партија у свету, упоредо са лидерима из Немачке, Француске, Италије, Велике Британије и Аустрије. Моје име је унето у разне политичке приручнике, о мени се говори у извештајима бројних обавештајних служби у свету, у извештајима амбасадора, у реписци чиновника највишег државног нивоа, у извештајима које подноси председници водећих држава. У највећој мери је задовољено моје самољубље и политичка сујета. Али то самољубље код мене никада није било фанатично, увек сам био поборник компромиса. Нека ми неко данас каже: обустави сваку политичку активност, распusti партију, то ће помоћи Русији, повољно ће се одразити на политичке прилике у нашој земљи. И ја ћу то да учиним. Нека ме народ заборави за пола године, нека будем "бивши политичар", нека ме, чак, назову "губитником". Нека буде све тако, само под условом да ће то заиста допринети добру моје земље, јер то је и мој основни циљ. Не само идеја или моје име.

Идеја мора бити универзална, свима разумљива: нормални услови живота за све, плурализам за све и.

свугде, демократија за све. Правна држава, вишепартијски парламент, разноврсна привреда, неизменљивост граница, искључење насиља у свим односима, у свим сферама човековог живота. Све је то познато и сви то желе. У томе видим своје место. Задовољан сам политичким исходом мог живота, иако, можда, то и није крајњи исход, већ само једна од првих степеница на лествици на коју сам се испео а можда ће ми успети да се још више попнем и тако помогнем партији којом руководим, да помогнем Русији, свим Русима.

Често слушам речи подршке које ми долазе из разних крајева Русије, од стране обичних грађана, био то Козак из Краснодарског рејона или житељ Урала и Сибира, Московљанин или Петербуржанин. Мене не збуњују лажни подаци неких "социолошких" истраживања. Ја знам да имам за собом велики проценат гласача и ако би се сада организовали избори за председника Републике, имао бих шансе да победим. За мене ће гласати око 40 милиона бирача. То је и природно, јер када је за мене пре две године гласало шест милиона гласача, једва да су ме и познавали. У новембру 1992. године независне социолошке службе спровеле су међу Московљанима испитивање, директно испред московских продавница. Поделили су упитник у вези са избором председника Републике. Грађани су поново испунили упитник и показало се да се за мене изјаснило 29 процената анкетираних. Остали кандидати, укључујући и Јељцина, једва су накупили до десет процената. Шта може бити бољи показатељ? Добио сам пет-шест пута више гласова од осталих кандидата.

Мислим да су пред нама ипак светли хоризонти. Година 1993. ће бити последња година застоја, колебања, несигурности. Од почетка 1994. године имаћемо кретање у позивном правцу. Ипак ћемо вероватно, моћи да формирамо ново политичко руководство и усвојити нову концепцију као основу правца наше унутрашње и спољне политике. Тежићемо политици обезбеђивања интереса свих грађана Русије, без икакве дискриминације, да би у Русији сви добро живели.

Спокојан живот без ананаса у шампањцу

Сви напред поменути пројекти се, верујем, некемо могу чинити као пука фантазија. Наравно, тај циљ јесте тешко остварити, али не треба обећавати ананас у шампањцу. Међутим, можемо обећати спокојан живот, живот без глади. Ако пензионер ујутру добије хлеб, бутер, сир и кашу, и ако може да попије шољицу чаја, кафе или какаоа, ако за ручак поједе мало салате, посне чорбице

или супнице, малу шницлу и ако попије шољу компота, то је већ нешто. Ако увече има комадић харинге, кромпир, можда и чашу кефира, ако може, кад пожели да попије шољу чаја и поједе уз чај који медањак – мислим да ће то бити довољно, да ће бити задовољан. Понекад ће имати воће, слаткише, и свакако довољно новаца да плати јавно купатило и да оде у биоскоп, да плати трошкове стана и да понекад купи мали поклон унуцима. Зато мислим да ће нас пензионери подржати јер ће бити безбедни, и спокојни. Имаће кров над главом, имаће увек нешто да поједе, какву-такву одећу. Морају имати тај минимум. А то значи да други део становништва може да живи и боље, односно сасвим добро. Јер ће људи добити могућност да поштено раде и да безбедно дочекају старост. То и због тога шато у нашој земљи неће више бити револуција и перестројки. С тим морамо прекинути. А да бисмо с тим прекинули и обезбедили добар живот за све време у наредних неколико стотина година, морамо извршити прелаз ка новој геополитичкој формули развоја руске државе. Морамо да извршимо тај наш искон према Југу, тај "последњи Јужни скок", последњи поход Русије да би се једном за свагда отклонила опасност на јужним границама Отаџбине и да помогнемо народима суседних земаља да добију спокојан живот, да угасимо сва жаринга рата и затегнутости која доведе до сукоба.

Поход на Југ... Некада је Првена коњница јуришала на Варшаву уз поклич "На Варшаву", "Напред, до Ламанша", "На Берлин". Затим су се наши коњаници упутили на Исток, доспели до Тихог океана где се поход и завршио. Првена армија је од 1979. до 1989. године била у Авганистану. Када је 1919. године наша коњница кренула са Запада кроз Бугарску на Истамбул и када јој на путу није било никога, Антанта је зауставила нашу коњницу и спречила пад Истамбула. Године 1916. Руси су избили на ирачку границу. Више година се наша војска налазила у северном Ирану, све до 1946. године. Зато се и може рећи да је Русија увек тежила ка Југу.

То је и нормално кретање за Русију, за њене војне структуре, економске и културне институције. Ми се морамо осећати самоувереним – баш као и Персијанци и Туркмени. Туркестан не мора бити подељен на Јужни и Северни Туркестан. И Таџици не морају да живе само у Авганистану. Биће ослобођен простор на коме ће живети и Узбечи и други народи, Белуци, Курди, Асиријци. А колико народа живи само у Дагестану? У региону од Кабула до Истамбула сви народи морају да живе слободно. Морају угасити жаринга рата, отклони-

ти непријатељства и мржњу и обезбедити процват и добробит за све народе, у том оквиру и за руски народ који би био стабилизирајући фактор, предстража на обалама Индијског океана. Руски народ би био и фактор одстрањења сукобљавања међу хришћанима и муслиманима, међу народима који говоре турски или неки други језик, међу шингима и сунитима, међу војним старешинама и сл. Због тога се Русија мора спустити на обале топлог Индијског океана. То није нека моја настраност, то је судбина, завет Русије. То је подвиг Русије који морамо учинити јер другог избора немамо. Другачије не можемо. То је геополитика. То нам је неопходно због нашег развоја, као што дечак који је прерастао своје одело, мора да набави ново.

Ту свакако није реч о поробљавању других народа, о захватању туђих територија. На Југу Русије и још јужније су све територије спорне. Тамо вечито ратују. Авганистан, Ирак, Иран, Курди. Тамо народи чекају коначно решење њихових проблема. Узмите за пример Дагестан. Ако би Дагестан био самостална држава, зар би могао да опстане? Не, зато што је тамо у сваком селу – друга националност. Сви би покушавали да прибаве преимућство. Дагестан ће ући у састав Русије без икакве националне обојености. На руском је назив те земље "Горња република". Тамо живе Аварци, Тати, Кумици, Ногајци – десетине и десетине народа. И Чечени и Ингуши и Руси и Азербџанци – најразличитији народи. Уклоните Русију из тог региона као стабилизирајући фактор, и, ето рата. То је и због тога што тамо ни данас не постоје јасно обележене границе, нити сви народи имају јасне националне атрибуте, још мање посебних могућности за национално самоизражавање. Чак и уз постојање таквог стабилизирајућег фактора као што је Русија, тамо се не може све лако средити. Русија је платформа, одбојник, зид на који се сваки народ може ослонити да би опстао и развијао се не претендујући стварању своје "велике" државе. Јер, не постоји ни "велика Русија", чак и у лингвистичком смислу зато што је основно значење речи "велики" – "простран". А Русија јесте, сама по себи пространа, и у том смислу "велика земља". Заиста велика, од Балтика до Владивостока. Тако се кроз историју догодило. Данска је мала земља и она не може бити "Велика Данска". Уосталом, као што постоји велико и мало дрво. Мало дрво може да донесе много плода, на пример мала бресква или мандариново дрво могу да имају богат плод, а друго дрвеће, знатно веће, тј. одмах поред бреекви и мандарина, може да не доноси никакав плод. Од таквог дрвећа нема користи. Исто је и са човеком.

Физичка висина човска, наравно, не предодређује његов положај у друштву. Тако је и са нацијама. То је чисто количински показатељ. "Мали" и "велики" народи су то само у сфери количина, па се о томе чак не мора ни говорити, могуће је уопште и не дотицати национално питање. По свој прилици, постављати таква питања убудуће ће бити неумесно, као кад се за човека каже да је леп или ружан. Није леп за вас, али јесте за неког другог. Такав се родио. Или, узмите пример птица. Постоје врапци а постоје и орлови. Орао је лепотан са чврстим оштрим кљуном и огромном ширином крила. Али, и врабац хоће да живи и он има свој живот. Или, узмите пример паса. Има неугледних дворишних паса а има и снажних вучјака, енглеских дога и других сродних паса. Али то нису њихове врлине, то је њихова особност која им не даје привилегије. Међутим, ти примери нису сасвим срећни јер човек је виша материја, више биће у природи. Зато такве аналогije у ствари и не би требало правити.

Често се догађа да уништавају неки мали народ само зато што је мали и што није у стању да се сам заштити. На пример, данас Грузини воде рат против Осетинаца у Јужној Осетији и против Абхазијаца у Абхазији. Али се боје да нападну Русе, боје се чак и Азербџанца зато што је ових више. Значи, ако је народ мали, можеш га "шутирати", можеш тврдити да припада овој или оној нацији.

У нашим будућим личним документима, неће бити рубрике "националност". Такве рубрике неће бити ни у анкетама. Националност неће утицати на човекова права. У перспективи на човекова права неће утицати ни грађанство. Човек је и без грађанства човек који живи, који нема локални лични документ, он може да буде лице без грађанства, али он је ипак део друштвене заједнице. Човека нико не може лишити права због његових политичких убеђења, што је друге националности, вероисповести или што има другу боју коже, или што је из другог племена, из другог места. Не сме бити никакве дискриминације. Југ се мора ослободити те заразе, национализма и шовинизма велике нације у односу на мали народ или национализма малог народа у односу на суседни велики народ. Морамо се научити да се међусобно поштујемо као грађани, као мушкарци и жене, као одрасли или деца, са пуним општим правом на нормалан спокојан живот. И нико не може имати права да прибегава насиљу. Свугде мора постојати јединствени правни поредак, једнака права за сваког човека. Свако мора бити заштићен законом који ће деловати у времену и пространству на це-

лој територији од Кабула до Истамбула, од јужних обала Индијског океана до обала Северног леденог мора. И у Мурманску и на обалама Индијског океана – сви смо грађани једне, јединствене руске државе. Биће сасвим свеједно да ли неко живи у Калињинграду или на Чукотки, у Измаилу или на Тајмиру, у Санкт-Петербургу или на Амуру. Јер, то ће бити јединствено правно, економско, финансијско пространство, једна држава.

Међутим, није лако остварити јединствени еколошки простор због тога што је у разним местима различити ниво загађености човекове средине. Опасност за човека су и стичије у природи и загађивање природе. Тим пре, треба створити такву атмосферу која би искључила насиље као средство решавања било каквих спорова, било да је реч о одвођењу речног тока, подели земље, о стамбеном питању, радном односу, о одмору, учењу, позиву у војску итд. Сва се питања морају решавати искључиво са позиције грађанства. Живите у једном месту, ту делују закони једнаки за све, живимо у сагласности са законом као и са свим верским заповедима, хришћанским, библијским, муслиманским, јудејским. Не убиј! Не кради! Не варај! Не врши насиље! Помоzi другове у невољи! Све је то опште познато. Постоји у фолклору, у бајкама, у проповедима, у наравоученијама, у свакидашњем животу.

Све баке и деке у свету уче своје унуке добром. Али зашто нека деца расту добра и умиљата а друга постају насилници и убице? Очигледно се у васпитању не постиже потребна хармонија а можда у томе нема ни довољног учешћа државе. Не успевамо на време да изучемо дете из несрећне породице. Кад већ не можемо брзо да предупредимо појаву несрећних породица, онда би држава морала да има довољно снаге да бар прихвати дете из такве породице, макар и привремено и да га васпитава у условима које пружају државне дечје установе, школе и интернати. Тамо где постоје дечји домови, могуће је прећи на систем тзв. породичних дечјих домова, тј. на стварање услова да одрасли узимају децу из таквих домова на старање како би дете ипак расло у породици. То се не може стопроцентно остваривати, али је неопходно до минимума скратити боравак деце у државним институцијама.

У крајњем исходу, циљ сваке политике је – срећа конкретног човека. Није тешко истаћи формулу: нека ја и будем несрећан, само да Русија буде срећна. Али, да ли Русија може да буде срећна ако сви будемо несрећни? Очигледно је неопходно разумно живљење како би сви живели добро, да цела земља живи добро. Због тога је

потребно мање хероизма, мање отуђености: "Спреман сам да се жртвујем, само да моја земља буде срећна". Ако бисмо се сви жртвовали, ко ће онда живети у нашој земљи?

Срећа и радост представљају опште добро у земљи. Здравље свакога од нас је срећа целе земље. Због тога, сваки наш дан, сви наши радни напори, сваки тренутак нашег учешћа у друштвеном или у политичком животу, треба да има племенити циљ – да се гради а не да руши, да се помаже, да људе обрадујемо а не да изазивамо мржњу, да будемо стрпљиви. Не треба дозволити да гомила људи јури негде са моткама да некога туче. Не треба да лете каменаци и разбијена стакла, да се преврћу и пале аутомобили... Не треба.

Август 1991. године, Москва. То је страшно. Одред војске крече се испод моста преко Проспекта Калињина а гомила бесних, полуијаних Московљана зауставља одред, извлачи тенкисту, покушава да запали борбено оруђе. Зар то није варварство? Јер, чак и ако је извођење војске на улице допекле било и неосновано а у понечему и варварско, зар није још више варварски био напад на војнике, покушај да се премлати тенкиста и командант јединице да се над њим изврши насиље? Војници би само прошли, не би погинула три Московљана да није било тог вештачког сукоба, покушаја провоцирања, изазивања мржње. Ти момци, тенкисти, ушли су у Москву, зауставили се на одређеним местима, нису пуцали, нису никога угрожавали, излазили су из тенкова да купе сладолед, да поразговарају са девојкама. Деца и одрасли пели су се на тенкове да их разгледају и није било никаквих претњи ни са чије стране. То су наши тенкови, наши момци, била је то наша војска. И, ето, од тога су покушали да изведу непријатељску акцију, да испровоцирају крупнији сукоб. А у коначном исходу жртве. Нису то учинили припадници ГКЧП, већ "демороси", одређене авантуристичке снаге које желе заопштавање прилика.

Исто се поновило у Таџикистану, али је тамо настрадало десетак хиљада људи. Због тога август 1991. г. у Москви није био "луч од три дана" већ почетак грађанског рата у Русији. Тај рат је већ пламтео на северном Кавказу а букнуће и у Предњестровљу, у Средњој Азији. Он се полако шири и на Прибалтику, у Татарској и у другим регионима. Страшно. Због тога су неопходне такве мере којима би земља обезбедила нормалне услове живота. На крају Двадесетог века нико се не сме играти ватром. Ми се не можемо премештати у неке друге регионе да изнова почињемо живот. Можемо да живимо само тамо где данас живимо. Нису нам потребни ни-

какви велики освајачи – ни Александар Македонски, ни Бонапарта, ни Хитлер. Не треба нам ни Пиноче, иако и ми у Русији имамо кандидата за Пиноча – генерала Лебеда или команданта московске милиције Панкратова. Код нас ће се увек наћи такви који су спремни да вилтају батином и узвикују: "Ухватити, ухапсити, у затвор!" Таквих има и у другим местима. Бивши криминалци, преступници, који су и по двадесет година робијали због убиства, данас су често на челу држава неких бивших територија СССР, или су на челу оружаних снага тих држава а неки улазе у политичка руководства тих аморфних, вештачких патуљастих држава. Такве политичке махинације су недопустиве. Због таквих случајева се и у демократији предвиђа насиље...

Какву Русију видим?

Какву Русију ја видим? Не видим је плачљиву, већ горду, Русију у којој ће поново бити остварене славне традиције њене војске, у којој ће поново талентовани руски инжењери, индустријалци конструисати најновију технику. Нашим електромоторима већ сада можемо да освојимо светско тржиште. Нема потребе да достижемо Јапан у електроници и компјутерској техници. Увек је могуће користити страна искуства. Али, понављам, имамо изврсне електромоторе. Имамо енергетику. То је једно. Друго, космос. Заостали смо у аутомобилској индустрији, али можемо да наставимо са развијањем космичке индустрије и авијације. У тим областима можемо да остваримо максимум преимућства и да тиме компензирамо заостајање у аутомобилској индустрији. Затим, Русија је земља шума. Зато морамо дати приоритет дрвној индустрији. Требало би да имамо најлепши намештај у свету а да извозимо само вишак намештаја. А сада извозимо непрерађено дрво, сировину, гас, нафту – а требало би све то оставити за унутрашњу употребу, за будућа покољења. Не треба као што чинимо сада, да нафту и гас извозимо двадесет и четири часа нафтоводима и гасоводима. Економска политика и приоритети у развоју морају бити разумни.

Ова Русија ће имати нове, модерне фабрике, производиће савремене моторе, кранове, градити еколошки чисте фабрике. Биће то Русија са градовима средње величине од 500 хиљада до милион становника. Не требају нам десетмилионски градови. Биће то Русија у којој човек неће угрожавати природу, човек ће разумно користити водена пространства и природне потенцијале, шуме, степе, пустиње, планине – све ће се то користити у свом интересу а не ради

остваривања некакве идеје неког научника који ће једног дана умрети а нас оставити да се још дуго мучимо покушавајући да његову идеју спроведемо у живот, идеју која нам не би донела никакве користи. С друге стране, треба помоћи нашим научницима да реализују своје идеје данас, у нашој земљи и да не одлазе на рад у иностранство. Имамо велики број новатора, рационализатора-самоука и оних који су у стању да конструишу потпуно нову технику, да створе услове да наша индустрија заузме веће место у свету у свим доменима. Неопходно је развијати трговину, ваставити традицију чувених руских трговаца, да руски трговци доносе из прекоморских земаља оно чега немамо а да из Русије извозе само оно што нам је вишак.

Такву ја видим Русију. Она ће имати најјачу војску у свету, војску стратегијског карактера, оружану силу која ће, поред осталог, поседовати најсавременије вишецевне бацаче. Ту су и наше космичке платформе, космички брод "Буран" и ракете "Енергија" – ракетни штит наше земље. У остваривању пуне безбедности немамо конкурената. Али, нећемо претендовати на светско господство, на то да другим народима одређујемо како да живе, да се мешамо у њихове унутрашње послове – ниуком случају.

То ће бити нова Русија, без "злог духа", без фанатизма, Русија у којој ће православље и хришћанска вера имати доминантан положај. Не треба да допустимо да нам туђе религије трују свест младог покољења Руса јер то не зближује народе, већ само смета правилном разумевању стварности која нас окружује. Морамо помоћи руској православној цркви да заузме достојно место али да у томе будемо стрпљиви. Морамо да скинемо с дневног реда национално питање како се ниједан човек никада не би колебао у уверењу да нико неће моћи да угрожава његова права на основу националног обележја. Не сме бити никакве дискриминације на основу политичких и економских убеђења и схватања. Нова Русија ће бити правна, световна држава, са снажним председничким системом, и вишепартијским парламентом. Са законодавством које се неће морати да мења сваке десете године. Нова Русија подразумева и нови Устав који ће сви поштовати, од детета до старца. Имаће црно-жута-белу заставу као јединствени симбол земље, која ће се вијорити на свим државним установама у свим деловима наше огромне Отаџбине. Јединствена је и химна Русије. Нова Русија ће имати у целој земљи само један званични, државни језик, Руски, неопходан за међународно општење. Ту је и јединствена новчана јединица – рубља.

Имаћемо и јединствени систем финансија, транспорта, веза, енергетике, екологије, одбране и спољне политике. Самоуправљање на свим нивоима, у свим деловима земље. Потпуно самоуправљање, самостално решавање свих локалних питања у месним скупштинама, у регионалним парламентима, у организацијама представничких власти и организацијама управе. Зашто би се долазило у Москву ради решавања текућих локалних проблема?

Руси, судбина Русије је у вашим рукама!

Мушкарци и жене, ма где живели, макакв да вам је живот – радостан или без радости, да ли живите у породици или сами, да ли сте постигли успех у својој струци или у љубави, да ли сте спортисти или промашени уметници, да ли сте глумац-почетник или истакнути архитекта, санитетски техничар или машиниста, инспектор или лекарски помоћник – сви сте ви Руси и немојте чекати да вам други донесу радост и срећу. Ако храна, доручак и ручак зависе од дебљине вашег новчаника, који може бити некад тежак а некад празан, онда спокојно ходајте улицом родног града, отворено и право гледајте у очи сваком пролазнику, осећајте се грађанином своје државе. Тако треба да се осећа сваки наш човек. Морамо живети у условима пуне сигурности. Треба са осећањем гордости гледати у заставу своје земље, са поносом слушати своју химну, на стадиону у концертној сали, на радију, у иностранству. Зауставите се када се на тргу, на јарболу подиже застава Русије, зауставите се и када крај вас пролази војни одред, зауставите се пред Гробом незнаног јунака и пред споменицима хероја који су пали у борби за ослобођење наше Отаџбине. Знаћете да, док се шетате по граду, или док сте у гостима или на послу, нико неће смети да провали у ваш стан, вашу кћи нико неће смети да силује и она ће спокојно одрасти, удати се; знаћете да вашег сина неће тући и обогалити га на улици месни хулигани, нити да ће му се то десити у војсци, на службеном путу или за време боравка на одмору, нарочито на Југу. Сва та сигурност биће атрибут државе у којој живимо. И све је то наша Русија, хладна и гладна, са кишама и без путева, загађена и са недовољно хране, са великим победама, са осмесима наших "вођа" – назови руководиоца, са тмурним лицима оних који их смењују. И све је то, ипак, наша заједничка Русија, која се борила против сваког непријатеља са Истока, Запада, са Севера или Југа. То је и наша Русија која никако не може да реши проблем путева. А треба већ једном донети одлуку и то питање коначно решити. Изградити модерне путеве широм целе Русије са широким развојном траком, на којима ће

на свака три километра бити телефон, сервисне станице и бензинске пумпе, магистрале које ће бити богато осветљене са путним ознакама, раскрсницама, петљама и вијадуктима. У космос смо већ отишли. Сада наша космичка достигнућа треба спустити на земљу.

Заста – приземљити космичка достигнућа тако да нам живот, свима, буде пријатан. Радовали смо се када су се наши први космонаути враћали из космоса. Али, када смо, у исто време излазили у град и видели лоше улице, искошена, искривљена врата на зградама, полуразваљене тролейбусе и трамваје који тандрчу, вечите редове испред продавница – то нам је кварило расположење.

Дуго смо "живели у победама". Најпре је то била победа у грађанском рату иако се може поставити питање ко је у том рату кога победио јер је брат убијао брата. Затим смо имали победу у колективизацији села. И, опет, зарад чега? Добре, здраве и снажне сељаци су прогнали из села а оне одрпанце и пијанице прогасили колхозницима. То смо назвали победом колхозног система. А онда долазе победе када смо голим рукама градили гигантске комбинате. А колико их је у тим годинама помрло у дрвеним биракама у тешким условима рада? И то су биле "победе". Тада је остварена победа у индустријализацији земље. Када смо уништили хиљаде командног кадра Црвене армије да би на њихова места довели непознате, некомпетентне официре – и то је била "победа". И у кадровској политици смо "побеђивали". Затим, свим нашим снагама, уз много проливене крви, зауставили смо фашистичку звер, одбацили је на Запад – и то је, такође, била победа. Али, каква? Победа зато што је непријатељ изгубио десет а ми двадесет и шест милиона људи, у сразмери 1:3. А да је сразмера тих губитака људских живота била 1:1, то не би била наша победа јер нас је, у односу на непријатеља, бројчано више. Поред тога, код нас је хладније и путеви су нам лошији. Да смо у годинама рата имали онакве путеве какве има Европа, европску климу и исту пропорцију у броју становништва, Немачка би нас победила као што је победила Француску у којој је иста клима као у Немачкој, исти путеви и приближно једнак број становника – 50-60 милиона. Није мудро побеђивати тако што ће се милиони људи положити у гробнице. Не треба одлазити у космос остављајући неразвијене читаве области индустрије. Не треба производити огромне количине оружја када немамо најнеопходније производе за нормалан живот људи.

Због чега ми то стално стојимо у редовима? Или су то чарапе – сокнице, гаћице, сијалице, жилети, батери-

је, чајници, презервативи, намештај или аутомобили. И свугде и увек, само редови. Нема дана, нема године нема региона где нема редова. У Немачкој и Француској, у Европи, нема редова. Можемо да достигнемо животни стандард тих земаља само ако сваки Рус узме судбину Русије у своје руке. Треба да се осећамо грађанима своје земље, да испољимо националну самосвест и кажемо: "Ја сам Рус, хоћу да живим у богатој, културној Русији, у земљи у којој се обезбеђена права човека, у којој се на човека не гледа кроз рубрике припадности некој партији, националности и социјалног порекла, где се никоме не пишу карактеристике и где кадровици не телефонирају да би питали "како је он код вас радио?", какви су његови погледи на ово или оно, шта сте код њега посебно приметили". У новој Русији свега тога неће бити.

И лична карта треба да буде "чиста". Само име, презиме, датум и место рођења. И то је све. Државу ништа више не треба да интересује. Све остало је лична ствар сваког појединца. Националност, вероисповест, породично стање и сл. – то је лична ствар сваког човека. Човек добије име да би се разликовао од других. Некада треба знати и године старости јер оне говоре о животном путу. Све остало нема значаја или не би требало да има значаја за таква документа. Доћи ће време када нам неће бити потребне ни такве личне карте. Полако се губи и обавезно пријављивање места боравка. Мада је за извесно време то још неопходно да бисмо се изборили са "ходочашћем" Јужњака који долазе да живе у европским центрима Русије. А већ су се пробали и у пределе иза Урала, као мухомори, као бубашвабе....

Руси, горди народе, двадесет и први век ће у сваком случају бити наш! У преосталих седам година овог века дефинитивно ћемо онемогућити све револуције, све перестројке и горбастројке, срушићемо јелџинизам, бурбулизам. Нестаће полторанини, гајдари. Сви ће они отићи и у двадесет и први век ћемо ући са новим, чистим људима. Тренутно смо као у купатилу. Спирамо красту и прљавштину која се наталожила током целог двадесетог века. Понекад то доводи до проливања крви. То није добро. Али, и то је нашој чемерној земљи било неопходно да бисмо коначно отклонили заразу, оно сатанско што нам се прилепило почетком века, што је Запад убацио у срце Русије да би нас затровао, да нас изнутра поруши – уз помоћ комунизма, национализма, космополитизма, уз помоћ туђих религија, туђих идеја и страног начина живота. Са свим тим ћемо прекинути. Изаћи ћемо као снажна прекаљена нација. Али, ми то треба да осетимо, да почнемо да национално размишљамо, да, најзад, будемо Руси. Не комунисти, и не "демороси", већ – Ру-

си и грађани наше отаџбине, нашег евроазијског континента.

Ми ћемо са задовољством бити део општеевропског дома, али великог дома, довољно великог за све Европљане – од Ла Манша до Владивостока. Митеранска варијанта Европе неће проћи. Нама није потребна куса Европа, забран за оне који су се накрали у Африци, у Русији и сада хоће да се ограде од нас и проживе у свом задовољству. Хајде да живимо честито, отворено. Ми, Руси, смо на то спремни. Под Русима подразумевамо све који говоре и мисле на руском, који не величају своју нацију на рачун друге, не исмевају друге, који не теже насиљу и светском господству. Ми не желимо светско господство. Али, не желимо ни да нека друга држава предузима мере како би постала једина супер-држава која ће владати светом.

Ми кажемо Американцима: зауставите се на време. Кажемо Билу Клинтону: немојте да поновите грешку Наполеона и Хитлера. Ви сте, Биле Клинтоне мој вршњак, ми смо исто покољење становника на нашој планети. Ускоро ће се и Америка почети да распада. И тамо се накупило веома много негативног, има много проблема и етничких сукоба. Вас Американце, очекује ваша перестројка, ваша болест, ваша деградација. Ми Руси, нећемо испољавати злурадост када се неке ваше државе почну издвајати из САД, када буду престале да раде ваше фабрике, када не будете имали довољно прехрамбених производа, лекова, када Американци буду почели да се враћају у Европу, у Русију, Јапан, у Јужноафричку Републику, у Аустралију. Нећемо испољавати злурадост ни када се Калифорнија припоји Мексику, или када у Мајамију буде основана Црначка Република, ни када будемо повратили Аљаску. Нећемо испољавати злурадост ни када не буде више Сједињених Америчких Држава, већ Савез Нових Држава Америке и када Вашингтон не буде више "управник" САД и управљачи буду у Санфранциску, Чикагу, Филаделфији, у Тексасу. Нећемо вас понижавати тиме што ћете молити међународне банке за зајмове или за одлагање ранијих дугова. Ви и данас имате огроман унутрашњи и спољни дуг. Имате много проблема. Због тога не копајте другогме јаму и не пљујте у бунар из кога ћете пити воду. Ми, Руси, не тајмо непријатељска осећања према Американцима. Са њима нисмо никада имали директан сукоб, насупротив, пружили смо једни другима руку савезника на Елби у Немачкој, заједно одолевши најстрашњем агресору двадесетог века.

Престаните са блокирањем Ирака, Либије и Србије!

Американци, данас не смете да направите грешку. Кинези су се на време зауставили. Идеје Мао Дзе Тунга нису продрле у свет и маоистичка ре-

волуција није прешла границе Кине. Јапанци, такође, не претендују на светско господство. Немци су се једном за свагда заситили ратовања и не желе да учествују ни у каквим војним сукобима. Шведска је и заборавила шта је то рат. После пораза који су доживели у рату са руском војском, Швеђани су се одрекли сваког ратовања, било где и било против кога. Ви, Американци сте остали последња нација, последњи народ, последња држава која још увек галами, разбацује своје снаге брзог реаговања, диктира другима, намеће своју вољу Ираку, Либији, Србији. Оставите на миру те народе. Престаните са блокадом Ирака, Либије, Србије, не мешајте се у послове Европе, Азије, Африке, Латинске Америке, Аустралије. Окрените се сопственим проблемима. Хајдемо, најзад, да пређемо на регионалну сарадњу. Хајде да стварно окончамо хладни рат. Нема потребе да ви нас саветујете шта треба да радимо у Прибалтику, у Средњој Азији, у Придњестровљу, на Кавказу а ни ми вам нећемо саветовати шта треба да радите у Јужним Државама, нити ћемо се интересовати због чега сте киднаповали законитог председника Панама Норијегу, зашто сте извршили десант на острво Гранаду и срушили режим Мориса Бишопа, иако је то чисто варварство, агресија мешање у ствари других народа, нарушавање међународног и националног права. Јер, може доћи време када ћете морати за све то да одговорате.

Тражите смањење наоружања. У реду, хајде да га смањимо. Али, истовремено. Ми се нећемо једнострано разоружати. Сагласни смо да повучемо нашу војску из Европе, али то морате и ви. Немци, на пример, желе да најпре ви повучете своју војску па тек онда ми нашу. Више би волели да задрже руску војску него вас, Американце. И у многим другим земљама у свету постоји жеља да уклоните своје базе са њихових територија. Американци, хајде да окончамо са затегнутошћу у свету на коју утичемо и ви и ми. Хајде да не окривљујемо једни друге, да се међусобно не унижавамо, да претражујемо која страна има више бојевих глава, тенкова, авиона, подморница, хајде да се сагласимо са равнотежом снага у свету, са поделом сфера интереса, са принципом регионалне сарадње са принципом односа Север-Југ, хајде да прекинемо сваку затегнутост у односима Запад-Исток и да заувек искључимо могућност рата. Због тога, ви, Американци морате да одете са Балкана, са Блиског Истока. Свет ће вам за то рећи хвала. У супротном, једног дана свет ће вас ставити на оптуженичку клупу, запретиће вам нови Нирнберг, ако се ваше усијане главе не охладе.

Ми верујемо у здрав разум Американаца, зато што су Американци сво-

јеврсна легура разних народа из целог света. Код нас нема шовинизма ни разузданог национализма. Желели бисмо да верујемо да не претендујете на господство над другим народима. Подсетите се: па ви живите захваљујући пљачкама које сте вршили под плаштом државних институција. Најпре сте опљачкали Латинску Америку, Африку, обогатили сте се у два светска рата а последњих педесет година крадете "мозгове" а то је оно што је најдрагоценије – људски мозак. У току двадесетог века у вашу земљу су долазили највећи умови из целог света. Научник може привремено да има одређене тешкоће, да падне у малодушност и тада одлази у вашу земљу на рад. На тај начин они доприносе да се богатите, да будете снажнији. Треба да знате да ваше богатство није резултат рада Америкаца, првих досељеника. То је богатство које су касније створили припадници других народа, међу њима и Руси. Сви истакнути математичари у Америци су совјетски Јевреји који су напустили СССР. Веома много Руса ради и данас у разним лабораторијама широм Америке. Исто као и у Немачкој где је не само проливена крв руских војника, већ и зној руских радника који су 30, 40 година после рата радили у тој земљи, обнављајући је, чинећи је богатом. Отуда, све што је Америка постигла, постигла је радом припадника свих народа и свих националности.

Нас данас деле вештачке границе, где су насеља најчешће национално испреплетана. Руса данас има свугде – у Немачкој, Француској, у Америци, Аустралији, у Шпанији, по целом свету је разасуто хиљаде и милиони Руса, као и припадника других народа. И Италијана има свугде, у Европи и у Америци. Зато и кажемо да имамо вештачке, формалне границе па зато, због граница и не треба ратовати. Хајде да се, онда, смиримо, да се окренемо нашим унутрашњим проблемима и оним везаним за нама најближе рејоне. Нека за Америку то буду Јужне Државе, Мексико и области у суседству Америке као што су Кариби. Нека то за Француску буде Северна Африка. За Русију су то Авганистан, Иран и Турска. Са тиме треба да се сложимо и да једни другима не сметамо. Тако је и са Кином. Кина има своје интересе у Монголији, у Јужној Азији. Ни Кина нема разлога да попреко гледа на активност Руса према Авганистану, још мање према Ирану и Турској. Јапан је спреман да се сагласи са изласком Русије на обале Индијског океана. Друга је ствар што су Јапану потребна нека острва из Курилског архипелага. Али, ту се може наћи решење, може да се Јапану дају нека острва у Курилском архипелагу која ми нисмо у потпуности освојили а која су Јапану веома

важна. Можемо наћи неку формулу, решење којим ће бити задовољени интереси Јапана. На тај начин бисмо створили повољну атмосферу у целом свету, под условом да политички Чернобиљ не разоре планету – земљу. Последњу реч ће ипак имати Руси јер ће се Американци на крају сложити са нашом позицијом, са нашом формулом геополитичког развоја света и тада ће Русија окончати успостављање својих јужних граница, извршиће свој последњи "скок" на Југ.

У своје време Русија је спасла човечанство од Отоманске империје пославши своју војску на Југ, па је Отоманска империја, која се простирала на три континента – у Северној Африци, Јужној Европи и у Малој Азији – срушена после 30 ратова са Русијом. Можда би, да није било Русије, цела Европа била потурчена, јер су Турци већ били освојили Будимпешту и опсели Беч. Остало им је врло мало до Берлина, Париза и Ламанша. Пре седам векова Руси су зауставили Монголе, а могли смо их и пропустити и помирити се са њиховим господством. Шта би тада остало од Европе? Ту Европу смо више пута снашавали од напада са Југа, Истока, са Севера као и из центра саме Европе када је фашистичка куга тријумфовала у Немачкој, Италији, Португалији, Шпанији и једно време и у Грчкој. Европа се ослободила фашизма захваљујући Русима. С друге стране, Европа је помогла Русима да се ослободје комунизма. Једни другима смо помогли. Али, Руси су претрпели велике губитке, већ и зато што се Русија распростире широм евроазијског континента што смо зауставили најстрашнијег агресора у свету. Како пре седам векова, тако и пре педесет година. Зато други народи треба да буду захвални Русима. Руси су доносили слободу на грудима без обзира да ли је то била царска војска, Црвена армија или руска војска. Ми нисмо поробљавали народе, нити смо их присиљавали да раде за нас. До данас нисмо добили довољно надокнаде ни од Немаца, Француза, ни од Јапанаца, и Швеђана, Турака, нити од Пољака, ни од једног агресора који су газили и уништавали нашу земљу и наш народ.

Свет мора бити захвалан Русији за њену улогу спасиоца. Није реч о награди Русији за сиромаштво које је доживљавала испуњавајући своју историјску мисију и то сваких сто година. То је природан развој Русије. То је њено буђење и способност да још једном помогне народима Југа да остваре своје истинско ослобођење, да би коначно наступило мир на Блиском и Средњем Истоку, у Малој и Средњој Азији. Тамо може да помогне само Русија.

Руска војска ће извршити свој последњи поход ка Југу и заувек ће се зауставити на обалама Индијског океана. Даље нема где – даље су топле воде Индијског океана које вечно заплускују обале нама пријатељске Индије, Ирака, наших стратешких савезника. Топли дах тог океана ће све умирити, све који живе на том, за нас новом, геополитичком пространству, на тим новим границама Русије. Руска застава никог неће угрожавати а руска флота ће у Индијском океану чинити пријатељске посете лукама у Индији, Персијском заливу и у Источној Африци. Дружићемо се са свима а нарочито са Јужноафричком Унијом. Са том земљом нас везују посебни интереси у области економике, културе и геополитике. То ће бити ти односи Север-Југ. Ми нећемо укрштати интересе са Кинезима и Јапанцима који ће имати посебне односе са Филипинима, Аустралијом, Индонезијом, Југоисточном Азијом. Нећемо одлазити у Западну Африку у којој Европа има своје интересе. Још мање ће се наши путеви укрштати са интересима Сједињених Америчких Држава у Латинској Америци. Свет ће добити такав поредак који му је давно био неопходан, поредак без кукастог крста и црвене звезде, без ГЕСТАПО-а и КГБ. Свет жели да добије чврст и гарантовани поредак у коме ће реке бити чистије и вода би-стрија. Више ћемо се одмарати и бићемо спокојнији.

Схватићемо једни друге јер ће свака породица имати свој дом, онакав какав жели, било да живи у великом или малом граду, у кишлаку*, у аули**, у тропском пределу, у шуми, на обронима планина. У вашем дому ће бити само они које ви желите да буду са вама. Биће то породица са једном или три жене, или човек-самац. Породица са једним или десеторо деце. Можете имати краве и овце или прибор за научни рад. То је ваша ствар. Свака породица ће живети по својој жељи, по својим законима, истовремено уважавајући закон суседне породице, најближег насеља или града. Постојаће само један општи, универзални закон: Не убиј, Не кради, Не варај. То је оно што је потребно да бисмо сви добили једнаке могућности за живот.

Сви народи су талентовани. Неки успешно гаје стоку, други гаје цвеће, трећи умеју да лове рибу. Дозволимо да сваки народ ради оно што жели. Нека се људи баве спортом, науком, стваралаштвом, уметношћу, да раде у професији коју воле, у климатским условима који му одговарају. Ми ћемо мирно живети и неће бити господства, никаквих идеологија, нити претензија ка власти или успостављање светског поретка од стране било које државе. Нећемо плашити једни друге ни "руским Иваном" ни "Уј-

ка Самом". Биће и мање болести. Глад мора бити искорењена јер има довољно прехранбених производа. Те производе ћемо моћи достављати свима којима су потребни. Али, све ће то бити могуће када Русија стекне своју националну самосвест не зато да бисмо уздигли Русе а друге народе понизили, већ зато да бисмо, подигаваши Русе, подигли и друге народе који ће живети са нама, подигли цео тај евроазијски континент од Бреста до Кабула, од Јамала до Истамбула.

Неко би могао рећи: али, народима Југа не треба ваша помоћ нити их интересује ваша геополитичка концепција. Ми ћемо вам се супротставити, ратоваћемо против вас, био би то вечити рат. Створићемо вам вечити Авганистан. Међутим, такво резонување је заблуда зато што се од 1979. до 1989. године у Авганистану налазила Црвена армија под комунистичким знамењем. Да је ту била царска спољна политика, тамо би одавно били решени сви проблеми. У том питању велики значај има психолошки фактор – ко је тај који остварује једну или другу политику. Ту нема дискусије.

Летонија ће бити у саставу Русије, као и мала Литванија. Ако неко баш толико жели да живи у малој саборној Украјини, нека буде мала Украјинска Република.

Све ће то, међутим, бити могуће да кад Русија сиђе на Југ, кад се заустави на обалама Индијског океана. Због тога су и Финци и Литванци, као и Естонци у суштини заинтересовани да Русија успостави своје нове границе. И Јапанци и Кинези и Индуси су за то такође заинтересовани. И Арапи али и Европљани. Запад и Арапи се само тако могу ослободити израелске замке, и Америка ће најзад наћи свој мир, ослободиће се маније величине, од потребе да се бори за свој ауторитет, ослободиће се илузије о Америци као јединој преосталој супер-држави. Свима ће бити лакше, свет ће слободније дисати, пронаћи ће формулу своје безбедности.

Турци су нанели човечанству исто толико зла колико и Хитлерова Немачка

Наша планета је огромна, на њој живе разни народи. Не може се остварити таква политика са којом би апсолутно сви били задовољни. То није могуће ни унутар једне државе, па чак ни унутар једне породице. Тамо где постоје мама, тата и двоје деце – увек ће неко бити незадовољан. Тим пре ако су у породици још и бака и дека. Увек ће бити као у кошници, увек сукоби, неспоразуми. Не може се изградити свет у коме неће никада бити конфликта, али га бар можемо ослободити претње самоуништења. Свет се не може у потпуности изба-

вити ни од болести. Увек ће се неко прехладити, добити грип, или ће му оболети крајници, добити ларингитис. Сукоби су неизбежни. Као што су неизбежни сукоби између мушкарца и жене. Не могу сви без изузетка бити срећни. Не могу се све девојке удати, и сви младићи ожени-ти и да сви имају децу, да сви буду живи и здрави. То се никада нигде неће десити. Жеља је сваког младог пара да се венчају, оснују породицу, да имају децу, своје огњиште, да раде посао који воле, да гаје и васпитавају децу. Али, се то не остварује свима. Некад нема стана, или деца побољвају, или се чак брак распадне, појаве се тешкоће на радном месту, сукоби са рођацима – свега тога ће увек бити. А, тако је и са односима међу народима. Увек ће се причати анегдоте о Чукчима или Јеврејима, о руском Ивану или о Кавказима – на један или други начин бавићемо се "дедовином". Али то не треба да се завршава гробовима.

Река носи камење, песак и муљ. Она се, дакле, креће. То је природа а човек је део природе. Обавезно треба регулисати односе како не би било фашизма, комунизма, да не би било поробљавања других народа и земаља, отмца авиона. Путник у авиону може и да попије мало више водке али тиме само себи шкоди. Ако се, међутим, у авиону појави терориста, отмичар авиона – то је угрожавање живота стотине људи. Против таквих се морамо борити, њих треба неутралисати.

Ни у геополитичкој формули нема идеалних варијанти за све. Ја знам да ће, због мојих визија будућег света, у Кабулу, Техерану и Анкари бити много протеста. Али, зашто тамо мисле да и ми нисмо против њихових планова стварања велике Турске? Зашто је седео на робији пуковник Тјуркеш, оснивач Партије националног поретка? Управо због идеје велике турске државе од Истамбула до Алтаја. Сами су га Турци због те идеје осудили на робију. Та националистичка идеја, пантурцизам, повремено је преовлађивала, и увек је имала своје место у турском друштву, посебно међу интелегенцијом, студентима и чиновницима. Тако је и са покушајима Техерана да по свету рашири идеје исламске фундаменталистичке револуције. Сада се то покушава у Азербејџану а у перспективи и у Русској. Зар панисламске идеје доприносе побољшању поретка у свету? Зар те идеје нису претња човечанству? И то целом човечанству!

Кабул? Тамо је вечити рат. Закир Шах, председник Дауд, авганистански комунистички од Нурмухамеда, Таракија до Надџибула. У ствари, и не постоји авганистански народ. У Авганистану живе разни народи – Узбе-

ци, Харизејци, Тадџици, Пуштини, Дариџи. Зашто да ти народи не живе онако како сами желе, већ да се подвајају у банде које предводе војни команданти? Зар и то није претња свету? А онда, вечити сукоби између Пакистана и Индије? То се једном мора окончати.

Има оних који су незадовољни нашом идејом, таквих ће бити и убудуће. Али, као што је у свакој породици увек неко незадовољан редом који је у породици успостављен, тако и у великој породици народа неће сви бити сагласни са поретком који може бити установљен. Они се морају сложити, смирити, ради већине. Уосталом, као што се и руски комунисти морају помирити са чињеницом да већина Руса не жели комунизам који су они покушали да остваре у виду стаљинско-брежњевљевског модела.

Излазак Русије на Југ – јесте, пре свега, узвратна заштитна мера, јер данас највећа претња Русији долази са Југа, од стране Авганистана који већ напада Таџикистан, од Техерана који прави планове панисламског захватања огромних територија, од стране Анкаре где су већ одавно готови планови за стварање Велике Турске. Пантурцизам угрожава Русију јер у Русији има више области у којима се говори турски, има много муслимана, а то је погодно тле и добар мамац за Авганистан, Иран и Турску да се прошири на север, да створе Велики Авганистан, Велики Иран и Велику Турску. Као минимум, Турска сања о освајању Азербејџана и Кавказа, Грузије, како би постала држава на четири мора – Црног, Средоземног, Каспијског, Мраморног па чак и Егејског мора. А Русија би у том случају све изгубила. "Велики, талентовани турски народ достојан је да живи у центру света, у цветном региону на обалама шест мора а слаби, немоћни руски народ би требало да нестане". Такву би историју човечанства Турци написали. Али, то је немогуће. Са светом се ништа не би десило чак и кад би целокупна турска нација изгинула, иако ја то не желим. Али, нека се присете Турци како су уопште дошли у Малу Азију, како су варварски освојили Константинопољ и како су га опљачкали а народ тамо поклали, како су поробили народе Мале Азије. Нека се Турци присете како су поклали 1,5 милиона Јермена у априлу 1915. године. Нека се сете свега тога. Нека се тргне савест човечанства која није реаговала када су Турци за само три ноћи поклали скоро читав један народ. Милион Курда и данас још стење под турским игом и немају могућности да живе у својој, курдској држави. Горка судбина је Курде поделила. Велики део Курда живи у источној Анатолији, на тери-

торији Турске, други део на територији Сирије, делом су у Северном Ираку, у западном Ирану и у Закавказју. А Курда има око 30 милиона. Тај народ има право на сопствену, националну слободу. А ко му то право може дати? Само Русија.

Данас се не може на исти тас ставити агресор и његова жртва. Ми морамо, најзад, да знамо који је народ дао допринос цивилизацији. Ко је освајао космос а ко туђе земље, ко је пљачкао друге народе, прогонио их у ропство, спаливао, ко је претварао хришћанске храмове у џамије.

Какву су то културу Турци донели на тло Мале Азије? Туристима са Запада који посећују Турску, увек показују само остатке византијске културе јер турске културе тамо ни нема. Култура се, уосталом, и не гради на голој сабљи. А ко је чинио језгро нове турске војске? Јаничари. Ко су јаничари? То су словенска деца коју су Турци одводили у ропство заједно са родитељима. Родитеље су затим убијали а малишане васпитавали у турском духу и од њих стварали војнике и снажну војску. Неприродно је да словенски младићи под турским заставама уништавају словенске народе. Ко ће за то да одговара? Ко ће платити за изругивање византијској култури, за изругивање словенским народима?

Међународна заједница није организовала Нирибершки суд за Турке који су извршили геноцид над јерменским народом. А каква је разлика између Турака и Немаца? Фашистички режим је крив за погубију педесет милиона људи. Немаца је тада било око 80 милиона. Али, то је исто као и када седамнаестмилионски турски народ уништи милион и по Јермена. Пропорција је иста у односу на број Немаца и њихових жртава. Турци су нанели исто толико зла човечанству колико и Немци. Али је Немцима, њиховој партији и идеологији суђено. Они су стављени под старатељство међународне заједнице. У Немачкој се и данас још налази савезничка војска. А Турке нико није казнио. Произлази да се Јермени могу без кажњавања уништити зато што је реч о малом народу. А пошто се Французи, Енглези и Руси не могу уништити јер су бројни, за геноцид над тим народима се суди. Таква политичка "дедовина" неће проћи.

Сви су народи једнаки. Нико не може бити дозвољено да врши геноцид. Данас Грузија уништава Абхазе, Осетине а Европа на то ћути. Сухуми се може поравнати тенковима. Чује се захтев: "распустите абхазиске трупе". Али тај позив је награда Шевернадзеу који је помогао слабењу позиција СССР у свету, који је допринео рушењу војне моћи Совјетског

Савеза. И као захвалност за те услуге, господину Шевернадзеу дозвољавају да се бави политичким бандитизмом. Абхаза је мало, али они су народ који жели да живи слободно на својој земљи. Њима се то право ускраћује. То је геноцид, расизам, фашизам. А ипак се све то данас дешава. Ко ће то зауставити?

Или, сукоби између Азербејџанаца и Јермена! Докле ће то да траје? До уништења јерменског народа? Овог пута Јермене не убијају Турци, већ Азербејџанци, народ који говори турски. У ствари, Азербејџанци су Турци. Турци су 1915. године поклали 1,5 милиона Јермена а Азербејџанци преостале Јермене убијају већ пет година, од фебруара 1986. године. Турци су покољ Јермена извршили за само три ноћи а Азербејџанци ће то чинити можда у наредних десет година. Покушаће да сасвим истребе Јермене како би у коначном исходу уништили и јерменску државу. Зашто? Само зато што су Јермени хришћани. Јерменија смета уједињењу два турска народа, азербејџанског и турског. Шта је то Нахичеван? То је вештачка творевина. Азербејџанска насеља на јерменској територији. А та територија је од вајкада била јерменска. Тамо су увек живели Јермени. То је земља која излази на три мора: Каспијско, Црно и Средоземно. А шта је данас остало од Јерменије? Само делић од некада велике државе која је имала велику културу и која је била прва робовласничка држава на територији Русије.

Урарту. Тамо се зачала цивилизација која се затим даље ширила. Имали су своју веру, своју писменост. Азербејџанци су персијско племе које је продрло ка северу као освајач. Тада су са Истока надирали Турци. Потурчили су то персијско племе. Ко су Азербејџанци? Племо које живи на обалама Каспијског мора. Хазер? То није име земље, већ само назив места где људи живе. То је исто као што Сокољник није име нације, већ назив једног рејона Москве. Тако је и са Азербејџаном. То је само име региона на обали Каспијског мора.

Зато Русима не треба ништа пребацити. Ми се не припремамо да казнимо турски, ирански или народ Авганистана. Желимо само слободу свим народима који живе на Југу. А сада је цео Југ у крви.

Страже исламске револуције убијају у Ирану све који другачије мисле. Десет година су Иранци ратовали са Ираком. Зашто? За какав циљ? Десет година гуше устанке Курда који се само боре за своју слободу. Турска војска из ваздуха бомбардује мирно курдско становништво, тенковима руше курдска насеља. Значи, нека гине курдски народ иако он уопште

није мали. Има тридесет милиона Курда, а то је према европским мерилима велика земља. Али, Европа ћути. Она се само брине за своје добре односе са Анкаром. Анкара је европска "дедовина". Затвориће очи пред курдским проблемом али ће зато Турци бити на страни Европе.

Шта су Турци учинили са комунистима? На превару су их укрцали на бродове, извели на Црно море, тамо их поклали и бацили у море. Ето, како они полемишу са политичком опозицијом. Зар је то демократија? То је варварство, дивљаштво. Лењин је Кемала сматрао за турског большевика. Дао му је оружје и новац. А каква је резултат? У другом светском рату Турска се спрема да нападне Кавказ. Због тога је на Кавказу било стационирано много наше војске. У турским командама сви планови за напад на Кавказ су били спремни. Стаљина је грешка што на крају другог светског рата није казнио Турску, а требало је казнити јер је због ње изгинуло много руских војника на Клухорској превлаци и на другим кавкаским превојима. Наиме, због претњи које су долазиле од Турске Берија није дозвољавао коришћење свежих дивизија из Закавказја као помоћ северном Кавказу у борби са Немцима који су продирали ка Грозном, Бакуу и Махатчкали. Отуда је, реално гледано, Турска учествовала у другом светском рату, исто као и Јапан који смо ми казнили. Истина, учинили смо то и на захтев Американаца као одмазду за напад Јапанаца на Перл Харбур. Турци нису напали Беч или Париз и због тога Турску нико није казнио. Али, зар нам Турска није нанела штету у нашој борби против Немаца? Због држања Турске изгинуло је много наших војника. Непријатељ је, у другом светском рату, захваљујући Турској, освојио многе наше територије. Зато се и може рећи да је Турска учесница у другом светском рату на страни нацистичке Немачке. А ипак није кажњена. Можемо имати различите погледе и различита мишљења о том питању. И ко ће ту да пресуди?

Зар ми, Руси, не бисмо били у праву да заштитимо Јермене не само као хришћане, већ и као народ кога вековима уништавају са Југа, Истока и Запада? Зар нећемо бити у праву ако донесемо слободу курдском народу и Белуцима? Зар не бисмо имали право да омогућимо Узбечима, Таджицима, Пуштуцима, Дариџицима да слободно живе на целом том пространству од Ташкента до Кабула, да се крећу куда желе, и да тамо онемогућимо банде? Зар нам ти народи не би за то били захвални? А затим, Јужни Азербејџан. И он би нам био захвалан за могућност уједињења са Северним

Азербејданом. Јер то је јединствени, азербејдански народ. Азербејданци има око шеснаест милиона само у Северном Ирану где не смеју да говоре својим матерњим језиком, да се називају Азербејданцима.

А Белуци? И Арапи у јужном делу Ирана? Сви ће нам бити захвални, укључујући Персијанце и Турке. Јер, Турци данас живе на Кипру као у опседнутој тврђави. А Кипар је грчко острво које никада није припадало Турској. Зато Кипар мора поново бити грчка земља као слободна Кипарска република или као саставни део Грчке. Турска не може да држи војску на Кипру. Колико су Турци победили Грка на Кипру! Колико су грчких жена силовали! О томе могу да кажу више у Атини.

Зар су Дарданели Турски? Не, Дарданели су увек били грчки. А, Тракија? То је бугарска и грчка територија. И зашто би се све до данашњих дана тамо налазио освајач из периода када су велике силе међусобно ратовале? Сада, када прелазимо на регионалну сарадњу, све се то може средити, све поставити на своје место. И да не буде више етикете: агресор, освајач.

Турци могу да живе на целом пространству Југа а могу се и вратити у области јужно од Ташкента и Ашхабада у Каракалпакију, јужније према Аралском мору, одакле су и пошли у потрази за бољом земљом.

Треба стварати боље услове за живот тамо где смо рођени и где сада живимо а не освајати туђе градове и земље, уништавати, убијати људе који тамо живе и уништавати њихову културу. У Малој Азији Турци нису ништа створили у замену за оно што су тамо затекли. Мала Азија, Грчка, Рим, Месопотамија, Египат – све те области су биле под турском владавином или утицајем, силом освојене, простори у којима су након турске најезде вековима стењали поробљени народи. И тек је Русија ослободила северну Африку, Јужну Европу од турске владавине, од отоманског господарства. Миллиони људи за то су и данас захвални Русији.

Неизбежна је последња подела света на сфере утицаја на принципу Север-Југ

Зар је Русија неспособна, зар не осећа обавезу да изврши свој последњи гест? Да учини још само један, последњи мали искок према Југу. Тамо би, затим, допрла руска железница. На релацији Москва-Делхи, Москва-Кабул, Москва-обала Индијског океана, Москва-Техеран, Москва-Багдад, Москва-Анкара ноћу и дању би се кретали, у оба правца, руски возови преносећи људе и робу, у условима пуне сигурности, за добро

привреде и развој културе и Русије и народа тог региона. Морамо искључити сваку могућност избијања ратова у том региону, искључити угрожавање народа, којима ћемо додати слободу и створити повољне услове за њихов напредак.

Са овим нашим пројектом слажу се и Немци јер они не знају шта да раде са четири милиона Турака у Немачкој. Последњих година у Немачку је дошло много цигана, Румуна, Чеха, Руса. Шта ће Немци са толиким бројем страних радника? Немци из Русије се враћају у Немачку. Због свега тога на одређени начин и ми учествујемо у стварању кризе у Немачкој у којој се поново јављају фашистичке партије. Али, кад будемо извршили наш "јужни скок", зауставићемо одлазак руских Немаца у Немачку, допринећемо повратку Турака из Немачке у Турску. Шта више, спремни смо да прихватимо турске раднике, а неки од њих већ раде у Москви и у другим деловима наше земље. Све наше активности усмерене према Југу, дакле, добро су промишљене са јасним геополитичким, националним и идеолошким образложењем.

То се, међутим, може оценити и као политичко отварање ради успостављања нових услова живота у нашем региону и стварање повољних утицаја на укупан светски поредак. Нас ће разумети у свим престоницама света. О томе сам разговарао са Американцима, Французима, Немцима, Јапанцима, Грцима, са Србима – са свима. А, да Финци? Они могу поново да добију Виборг који би повратио стари фински назив Випури. Могу да добију и неке приоритете у Карелији. Тиме бисмо смирили северну Европу.

Немачка ће добити могућност да поврати Источну Пруску, или бар део те територије. Можда и део Моравске и Чешке. На тај начин ће се и Немци смирити, неће се више кретати према Истоку. И ако зауставимо одлазак наших Немаца у Немачку, и ако, чак, обрнуто, добијемо из Немачке један број Немаца који данас тамо немају посла, нарочито лекаре, архитекте, инжењере, то ће бити добро. Немачка нема довољно физичких радника а стручњака има на претек. Те специјалисте бисмо позвали к нама, у Русију, посебно у регион Средње Азије, ради заједничког освајања ресурса, на експлоатацију нафте, изградњу фабрика прехрамбених производа, за подизање модерних фарми и за космичке пројекте. Ми бисмо позвали натраг наше Немце, њих је око два милиона – и могли бисмо да примимо још око три милиона Немаца.

И за Француску ће бити добро да се изгради нова Русија. У супротном, престоница Француске би се у 2000.-ој го-

дини преобратила у арапски град. Јер, Алжирци полако освајају Париз и шире се по другим француским градовима. Европи је потребна наша помоћ.

Русији је предодређена велика историјска, можда и последња мисија. После тога оријентисаћемо се на решавање само националних задатака Русије, развијању инфраструктуре, на изградњу савремених путева и саобраћајних чворова, силоса, хладњача, на нову стамбену изградњу. Русија ће поново постати, бар делимично, једносратна земља – са вилама, саунама, гаражама, са салашима и вртovima. То су бољи услови живљења у односу на камене пунгле и бетонске блокове.

Добро ће бити и Индији јер ће тамо престати сукоби са Пакистаном. Русија ће добити границу са Индијом. Престаће и сукоби Монголије и Кине, Кине и Југоисточне Азије, Кине и Индије. Јапан ће се коначно одредити за своје националне интересе. Сви ће живети спокојније. Јужна Африка ће добити гаранције за опстанак Беле републике на југу Африке.

Русији, међутим, нема ко да помогне. Чак се може догодити да ћемо ми морати помоћи и Америци. Они имају проблеме са експанзијом Мексиканца и латиноамериканца као и са порастом црног становништва којих ће ускоро бити, можда 40-50 милиона. Заједно са Мексиканцима и латиноамериканцима који се насељавају у Америци, биће их око сто милиона. Половина Америке ће постати обојена. У перспективи, узимајући у обзир висок наталитет црначког становништва у Америци, тамо ће доћи до даљег пораста преступа; напада на бело становништво. И, ко зна, неће ли Америка средином 21-ог века затражити помоћ од Русије.

Русија мора брзо да постане здрава, снажна и моћна држава са морима на својим границама. Тихи океан није топао, али запљускује далекоисточне границе Русије. А ту је и најдужа граница између две државе у свету, кинеско-руско граница. Та граница мора бити спокојна и то заувек јер ће се Кина усмерити према Југу а не према Северу. Најзад, ту је и пријатељска Индија, Индијски океан. А онда и пријатељски Ирак.

Земље Запада ће добити свој удео. Румунија би могла да добије део Молдавије, Мађарска део Румуније и у Закарпатима. Чини се да ће Пољаци бити више оштећени. Они би хтели да добију Лвов али је тај град потребан Западноукрајинској Републици. Немци ће притеснити Пољаке. Промена може бити и у рејону Бреста и другде.

Сва та питања можемо да решимо за наше западне и источне суседе, као и за суседне на Југоистоку, али само

под условом да најпре Русија добије оно што joj је потребно. Као и у трговини, роба мора прво да стигне и тек након провере квалитета и количине можемо да дајемо уступке. А да Русија учини уступке па да нас затим обману – на то нећемо пристати. На то су пристали "демороси", Горбачов и Јељцин. Они су дали Западу, Сједињеним Америчким државама, Израелу и другим значајне уступке а шта су добили за узврат? Ништа. Баш ништа. Проверили су их. Ставропољски и уралски медвед, изгледа, не уме добро да тргује. За то је потребан другачији интелект, "другачији начин мишљења" као што је Горбачов с правом говорио. Али не мишљење сина колхозника, и унука председника ставропољског колхоза. Ту је потребан човек са космичким, или, као минимум, са планетарним мишљењем. Тек тада се може постићи ефекат који ће довести до разумног решења геополитичких формула које ће обезбедити интерес већине становника наше планете.

Ето, то је формула о којој смо говорили на страницама ове књижице. Она ће бити одлучујућа за успех светске политике крајем 20-ог века. У 21 век ћемо ући са новим принципима, са новим погледима на светску политику, на политику регионалне сарадње. Престаћемо да окривљујемо једни друге, одрећи ћемо се захтева за компензацијама дугова, допринећемо хармонији међусобних односа. Опет, као у природи: нама није неопходно сунце које пече, али нам је тешко да стално живимо само у тмурном времену. Нама нису потребне дуготрајне обилне кише, већ само лака пролећна кишица, нису нам неопходне буре и урагани, већ само лаки пахуљаста снег који се брзо топи.

Биће мање политичког сиромаштва, искључићемо рат. Нека сукоби међу суседима буду само због тога што ће суседова коза или свиња ући у туђу башту и појести туђу репу. Нећемо имати потребе да тражимо откуп за таоце који су заробљени у сукобу. Са свим тим морамо једном за увек свршити. Као што је у своје време Русија искоренила кугу, колеру и туберкулозу. У последње време, нажалост, у појединим местима наше земље поново су се појавиле те болести, зато што нисмо одржали правилан санитарни режим и медицинску контролу и правилну исхрану становништва. Разрушили смо кућу и почели смо да побољшавамо. Тако је и у политици. Ситни сукоби су могући, и њих ће увек бити, рецимо због правца кретања бродова у топлој Средоземном мору, можда ће негде рибари случајно заћи у територијалне воде друге државе. Такви сукоби су увек могући али ће се решавати

арбитражом. Важно је да умукну топови, да на људе не падају смртоносне гранате.

Понекад у ратним билтенима саопштавају да је непријатељ побио жене, старце и децу. То се износи као посебна оптужба. Али, зар је погибија младића нешто што је нормално? А то је цвет нације. Нико не треба да гине. Ту количина не игра никакву улогу. Ако се погоди авион и погине само пилот, исто је толико велика трагедија као кад погине педесет, сто или две стотине људи. Живот и једног јединог човека је драгоцен. Ако у Кини где живи једна милијарда и сто милиона људи погине педесет милиона, Кина ће и даље имати огроман број становника. Али, ако погине шест милиона Чеха и Словака, та два народа једноставно више неће бити. Такав приступ мерењу људских жртви је недозвољив. Људи и нације се не могу делити на велике и мале. Мора се прећи на принцип грађанског друштва. Сви смо ми само грађани планете Земље. Морамо да живимо и радимо под окриљем закона. Само нас то може спасти. Али, неопходно је учинити тај последњи одлучујући корак – "скок према Југу". Морамо повући наше нове границе и коначно утврдити сфере утицаја како међу нама не би више долазило до сукоба међудржавних интереса. И да не буде више ратова. Крајем 20-ог века морамо окончати све ратове и ући у 21. век са малим сукобима грађана. И ту је одлучујући фактор захтев да се националност грађана нипошто не користи као дискриминирајући фактор.

Имаћемо грађанско друштво и планетарно мишљење, обезбеђење једнаких права за све. Слободу свима и за све. Ограничавања ће бити али само на основу закона, који ће деловати у времену и простору на целој нашој планети која може постати цветна, пријатна за живот која се, међутим, може преобратити и у спаљену пустињу са остацима спрженог дрвећа и кућа. Све ће зависити искључиво од нас самих.

У Москви и Вашингтону морају да схвате да се више не може чекати, да се не може више експериментисати, да се Русија не може разбијати јер би то била пропаст и Европе и целог света. Мора се прекинути са мешањем у унутрашње ствари других народа и земаља. И последњи пут извршити поделу сфера утицаја.

Нека Русија успешно изврши свој последњи скок на Југ. Ја већ видим руске војнике који се окупљају за тај последњи јужни поход. Видим руске команданте у штабовима руских дивизија и армија како уцртавају маршруте кретања здружених војних јединица и коначне тачке похода. Видим авионе на

аеродромима јужних региона Русије. Видим руске подморнице које изроњавају поред обала Индијског океана и десантне бродове како прилазе обалама на којима већ марширају војници руске армије и како се крећу борбена кола пешадије и рулају огромне масе тенкова. То Русија, најзад, извршава свој последњи војни поход. Једном за увек искључиће се могућност избијања ратова против Русије са Југа. На Северу је Русија већ сада безбедна.

Све ово ће разумети и на Западу и на Истоку.

ЖИРИНОВСКИ У БЕОГРАДУ

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 1 БАЊА ЛУКА ЈУН 1992. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

**ДО СЛОБОДЕ МАЧЕМ И ПЕРОМ
ЈЕСМО ЛИ ПРАВОСЛАВНИ**

**РАДИКАЛНОСТ СРПСКОГ ПИТАЊА
НОВИ СРПСКИ ПИЈЕМОТ**

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 2 БАЊА ЛУКА ЈУН 1992. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

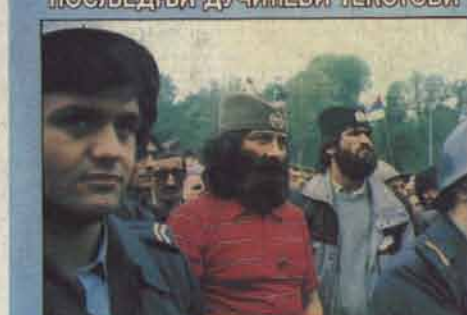

**САВЕЗ СРПСКИХ ЗЕМАЉА УСЛОВ ДЕМОКРАТИЈЕ
ВЈЕРСКИ РАТ У БИХ
ТУБМАН ПРОТИВ - ХРВАТА**

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 3 БАЊА ЛУКА ЈУЛИ 1992. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

**ИНТЕРВЈУ ИЛИ:
ПОСЛЕДЊИ ДУЧИТЕВИ ТЕКСТОВИ**

**ОДГОВОР КАРАЦИЋУ
ПРАВНА ДРЖАВА - ШТА ЈЕ ТО?**

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 4 БАЊА ЛУКА СЕПТЕМБАР 1992. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

БАЊАЛУЧКИ СЕПТЕМБАР '92

**ЈЕДИНСТВО ИЛИ САБОРНОСТ
ИНТЕРВЈУ:
ТОМА НИКОЛИЋ**

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 5 БАЊА ЛУКА ОКТОБАР 1992. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

ТРАПАВО ПОЛИТИЗОВАЊЕ ЈЕЗИКА

САВРЕМЕНИ ЊЕГОШ

**ИНТЕРВЈУ:
РАДЕ МЕЛКОВАЦ**

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 6 БАЊА ЛУКА НОВЕМБАР 1992. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

У ПОРТИ ДЕМОКРАТИЈЕ

**ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:
ЈА САМ ОПТИМИСТА!**

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 7 БАЊА ЛУКА ДЕЦЕМБАР 1992. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

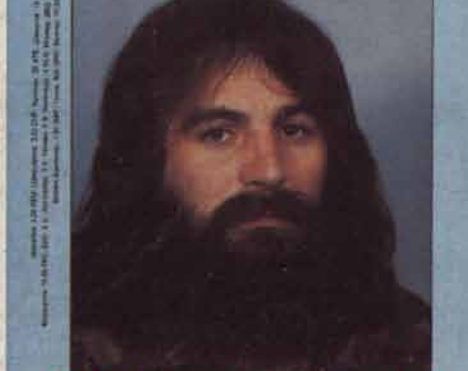
ДВА МИЛАНА, ДВИЈЕ РАНЕ

СРЕМПРЕВОЗ ПРЕДЈЕЗЕ ЗА ТРАНСПОРТ И УСПЕШЕ - БУЊВАР

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 8 БАЊА ЛУКА ЈАНУАР 1993. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

**СТАЊИНСКИ КОНГРЕС СРС
БНАВШТИНА И ДЕМОКРАТИЧНОСТ**

ЗАПАДНА СРБИЈА

ГОДИНА I БРОЈ 9 БАЊА ЛУКА ФЕБРУАР 1993. ЦЕНА 1000.000

ЛИСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РС И СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНЕ РСР

СРЕМПРЕВОЗ ПРЕДЈЕЗЕ ЗА ТРАНСПОРТ И УСПЕШЕ - БУЊВАР